

POZA SCHEMATEM

2017-2020

LAUREACI KONKURSU
EUROPEAN LANGUAGE LABEL

Poza schematem Laureaci konkursu European Language Label 2017-2020

Koncepcja publikacji:	Elżbieta Grymuza
Redaktor prowadzący:	Tomasz Mrożek
Współpraca redakcyjna:	Beata Maluchnik
Korekta:	Beata Kostrzewska
Skład i projekt okładki:	Dima Słupczyński
Druk:	Drukarnia KOLUMB Chorzów
Wydawca:	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji Aleje Jerozolimskie 142a, 02-305 Warszawa www.frse.org.pl kontakt@frse.org.pl

Niniejsza publikacja została wydana na zasadach i warunkach określonych w licencji Creative Commons 4.0 Polska: Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – na tych samych warunkach (CC BY-NC-SA 4.0 PL).
Więcej: creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl

ISBN: 978-83-66515-00-0

Publikacja współfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej treść.

Zdjęcia: Shutterstock, za wyjątkiem s. 63 (Szymon Łaszewski).
Opisy opracowano na podstawie zgłoszeń konkursowych.

Publikacja bezpłatna

Cytowanie: *Poza schematem. Laureaci konkursu European Language Label 2017-2020*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2020.

Więcej publikacji Wydawnictwa FRSE: www.czytelnia.frse.org.pl

Spis treści

- 5** List dyrektora generalnego FRSE
- 6** European Language Label
- 8** O czym świadczą projekty ELL?
- 9** Jury konkursu ELL 2020

2017

- 14** English Learning Friends (ELF)
- 16** Fit for work in Europe
- 18** Program English Teaching
- 20** Warsztaty językowe w Niemczech

2018

- 24** D.I.A.L.O.G. – diversity, ideals, appetite, languages, opportunities, group
- 26** IT dla mnie – technologia i nauka języka angielskiego
- 28** Living Together – Multiculturalism in the Polish-Lithuanian Commonwealth
- 30** Pen Pal Project
- 32** Beyond the Borders
- 34** INTJO – Innowacje Nowe Technologie Języki Obce w kontekście strategii rozwoju Powiatu Tureckiego

2019

- 38** Witnesses of the Second World War
- 40** Warszawa dla średnio zaawansowanych
- 42** Anglojęzyczne przedstawienie z udziałem młodzieży *Poskromienie złośnika* na podstawie twórczości Williama Szekspira
- 44** Be a Buddy, Not a Bully
- 46** Językowy Teatr Szkolny
- 48** Kafejka Językowa w Fundacji Centrum Aktywności Twórczej

2020

- 52** Quo vadis... Europa?
- 54** Lepsze zrozumienie kluczem do lepszej przyszłości
- 56** Let's look, touch and smell – nauczanie języka angielskiego z wykorzystaniem metody integracji sensorycznej
- 58** Open Science Schooling
- 60** Eco-logical and Trendy
- 62** Warszawa dla początkujących

Szanowni Państwo,

inicjatywa European Language Label, realizowana w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, ma na celu uhonorowanie kreatywnych nauczycieli i edukatorów, którzy przyczyniają się do podnoszenia jakości edukacji językowej. W Polsce od wielu lat obserwujemy dynamiczny rozwój tego obszaru oświaty. Zintegrowanie nauczania matematyki, biologii, chemii i innych przedmiotów z zajęciami językowymi oraz stosowanie najnowszych osiągnięć technicznych przynosi wymierne efekty. Zauważają je nie tylko osoby związane z edukacją, ale również uczniowie, studenci i dorośli, którzy po zakończeniu pewnego etapu nauki korzystają z ofert pracy na świecie bądź współpracują z firmami i inwestorami zagranicznymi w kraju.

Wielojęzyczność nie jest wynalazkiem ostatnich lat – towarzyszyła ludziom od zawsze. Języki świata w większym lub mniejszym stopniu przenikały się, a osoby znające kilka z nich dużo lepiej radziły sobie zawodowo i towarzysko. Ponieważ liczba rodzin i uczniów dwujęzycznych bądź wielojęzycznych stale rośnie, Komisja Europejska i Rada Europy wspiera różnorodne działania prowadzące do rozwijania kompetencji językowych zarówno w sposób formalny, jak i pozaformalny. Zgodnie z Zaleceniem Rady Unii Europejskiej z 22 maja 2019 r. w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków, zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe, wzmacnianie współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za kształcenie i doskonalenie nauczycieli języków oraz rozwijanie kompetencji w zakresie wielojęzyczności są kluczowymi elementami powstającego Europejskiego Obszaru Edukacji. Ważną rolę w tym procesie odgrywa również European Language Label, promując nabywanie kompetencji językowych, budowanie lepszego społeczeństwa i świata pracy.

XIX edycja konkursu European Language Label, odbywająca się w szczególnych warunkach, w trakcie pandemii COVID-19, pokazuje, że pomimo niedogodności jakich doświadczają uczniowie i nauczyciele, koordynatorzy przedstawili nieszablonowe sposoby realizacji projektów. Jest to wielka inspiracja oraz wsparcie dla wszystkich uczących się i nauczających języków. Wyłanianie oraz promowanie najlepszych projektów realizowanych w Polsce i w innych krajach europejskich jest bardzo ważne – motywuje, rozbudza ciekawość i ambicje, pokazuje uczniom, że dzięki znajomości języków to, co robimy, trafia do znacznie szerszej grupy odbiorców – może mieć wymiar europejski, a nawet globalny.

dr Paweł Poszytek

dyrektor generalny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

European Language Label

Certyfikat European Language Label (ELL, Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych) to prestiżowe wyróżnienie przyznawane w ramach konkursu projektom instytucjonalnym we wszystkich krajach uczestniczących w programie Erasmus+. W Polsce konkurs organizuje Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji na zlecenie Komisji Europejskiej i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Nagradzani są koordynatorzy projektów językowych realizowanych w różnego rodzaju instytucjach edukacyjnych – na uczelniach, w szkołach, przedszkolach, placówkach oświatowych i podmiotach wspierających edukację językową dzieci, młodzieży i dorosłych.

W latach 2017–2020 polskie jury pod przewodnictwem prof. Hanny Komorowskiej nagrodziło 22 niezwykle różnicowane projekty. Ich tematyka dotyczyła m.in. wsparcia nauczycieli w wyrównywaniu szans edukacyjnych poprzez warsztaty językowe, odkrywania zasad funkcjonowania rynków pracy, nauki programowania, wykorzystania gier miejskich w edukacji, nauki w instytucjach kultury, językowych teatrów szkolnych. Realizatorzy projektów nie unikali także trudnych tematów, takich jak przemoc rówieśnicza czy

przeżycia świadków II wojny światowej. Najliczniej reprezentowane były przedsięwzięcia dotyczące języka angielskiego, następnie niemieckiego. Cztery projekty promowały nauczanie wielu języków obcych („English Language Friends”, „Fit for work in Europe”, „D.I.A.L.O.G. – Diversity, Ideals, Appetite, Languages, Opportunities, Group”, „Kafeteria językowa w Centrum Aktywności Twórczej”).

Priorytety Komisji Europejskiej dotyczące przyznawania nagrody European Language Label w latach 2018–2020 opierały się na przyjętych w 2017 roku komunikatach „Rozwój szkół i doskonały poziom nauczania warunkiem dobrego startu życiowego” i „Zwiększanie wzrostu gospodarczego i spójności w regionach przygranicznych Unii Europejskiej”. Odzwierciedlają one również trwający przegląd europejskich ram kompetencji kluczowych, rozpoczęty w czerwcu 2016 roku. Projekty realizowane w tych latach skupiały się wokół sposobów wykorzystania innowacyjnych metod nauczania i nowoczesnych technologii do usprawnienia procesu uczenia się języków obcych. Dotyczyły także tworzenia lepszych szkół, bardziej sprzyjających włączeniu społecznemu oraz motywowania mieszkańców regionów przygranicznych do nauki języka sąsiadów.

Co się zmienia w European Language Label?

Wręczenie Certyfikatów European Language Label będzie się odbywało w Brukseli przy udziale Komisarza Unii Europejskiej ds. innowacji, badań naukowych, kultury, edukacji i młodzieży (wcześniej nagrody były wręczane laureatom w poszczególnych krajach ELL). Wydarzeniu temu będzie towarzyszył specjalny program stworzony w ramach Europejskiego Dnia Języków. Laureaci będą mieli okazję do wymiany doświadczeń, zaprezentowania swojego projektu lub nawiązania współpracy z potencjalnymi partnerami z in-

nych krajów. Niestety, pandemia COVID-19 uniemożliwiła organizację uroczystości w bieżącym roku.

Trwają prace nad nowym sposobem przedstawienia przedsięwzięć nagrodzonych znakiem jakości ELL (zastępującym istniejącą od 1998 roku bazę projektów). Wszystkie zwycięskie projekty nagrodzone znakiem jakości ELL w roku 2019 zostały opisane w publikacji *2019 Compendium of European Language Label Awards*.

Co pozostaje bez zmian?

Cele konkursu:

- rozwijanie komunikacyjnych kompetencji językowych i interkulturowych osób uczących się języków obcych;
- motywowanie do nauki języków obcych oraz kształtowanie samodzielności w tym zakresie;
- rozwijanie kompetencji zawodowych nauczycieli języków obcych;
- uwrażliwienie na różnorodność kulturową i językową Europy oraz świata, a także wskazywanie potrzeby prowadzenia dialogu interkulturowego;
- promowanie wielo- i różnorodności.

Ogólne kryterium oceny projektów

Najważniejszym kryterium oceny projektów jest ich innowacyjność. Rozumie się ją jako znalezienie środków niedostępnych w dotychczasowej praktyce edukacyjnej, służących do lepszego rozwijania kompetencji komunikacyjnych (w tym: ogólnych, językowych, socjolingwistycznych, pragmatycznych, interkulturowych) albo umożliwiających pełną realizację potrzeb i uzupełnienie braków uczniów.

Pozostałe kryteria:

- wysoka jakość realizowanych działań;
- zrozumiały opis projektu;
- zastosowane nowatorskie metody dydaktyczne;
- atrakcyjność;
- osiągnięte rezultaty, wypracowane materiały;
- korzyści dla uczestników projektu;
- wpływ rezultatów na podniesienie kompetencji językowych uczestników;
- możliwość zastosowania rezultatów w pracy z innymi grupami odbiorców.

Wydarzenia

Zespół European Language Label od roku 2019 przygotowuje w Polsce Europejski Dzień Języków w ramach Kon-

gresu Rozwoju Systemu Edukacji. W tworzeniu koncepcji programowej i realizacji warsztatów językowych uczestniczyli eksperci z Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego: dr Marlena Deckert, dr Ewa Guz, dr Małgorzata Piotrowska-Skrzypek, dr Danuta Romaniuk, dr Agnieszka Sochal, dr Przemysław Wolski oraz Monika Malinowska.

W Europejskim Dniu Języków brali również udział: prof. zw. dr hab. Hanna Komorowska, prof. dr hab. Mieczysław Gajos, dr hab. Anna Jaroszevska, dr hab. Joanna Nijakowska, Monika Galbarczyk, Stephen Davies, Graham Carr, Małgorzata Konopacka oraz Agnieszka Drummer.

Kontynuowane będą wizyty Zespołu ELL z Mobilnym Centrum Edukacyjnym i programem „Nowoczesne technologie w edukacji” (skierowanym do nauczycieli języków obcych i uczniów) w siedzibach laureatów. W latach 2018–2019 odbyło się 11 tego typu wydarzeń. Warsztaty prowadzili nauczyciele-pasjonaci nowoczesnych technologii: Dorota Deroń, Bożena Kubica, Wioletta Matusiak, Monika Mojsiejonek i Kamil Matras.

Do kolejnej edycji konkursu zapraszamy koordynatorów projektów Erasmus, a także przedsięwzięć językowych realizowanych w instytucjach edukacyjnych, które nie korzystają z dofinansowania z programu. Priorytety Komisji Europejskiej i priorytety krajowe konkursu ELL 2021 można znaleźć na stronie www.ell.org.pl.

Elżbieta Grymuza

Koordynator Zespołu ds. European Language Label
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

O czym świadczą projekty ELL?

Niniejsza publikacja na temat European Language Label prezentuje projekty, które uzyskały certyfikat jakości – Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych. Zostały one wybrane spośród wielu atrakcyjnych i wartościowych propozycji nadesłanych z różnych części Polski.

O czym świadczą przedstawione przykłady udanych projektów? Otóż udowadniają one, że ELL wyzwała twórczą, wspólną aktywność, ale też zachęca do jej kontynuowania oraz poszerzania o nowe pola i o nowe grupy uczestników. Takie poszerzenie pola działania w edukacji językowej ukazuje projekt szkoły podstawowej w Zaborze, który przeciwdziała przemocy, promuje tolerancję i zachęca do werbalnego wyrażania życzliwości, ostrzegając przed niebezpieczeństwami mowy nienawiści. Z kolei możliwość włączania nowych grup osób wspomagających naukę języka pokazują nauczyciele i uczniowie liceum z Tarnobrzega, którzy poszukiwali świadków II wojny światowej i przeprowadzali z nimi wywiady, zapoznając się z trudnymi wyborami moralnymi uczestników tamtych wydarzeń.

Przykłady te świadczą też o tym, że jakość nauczania i uczenia się języków dotyczy wszystkich instytucji i każdy – bez względu na wiek i szczebel edukacji – może dołożyć swoją cegiełkę do utrzymania jej wysokiego poziomu. Widać z nich, że działania mogą prowadzić zarówno dzieci uczące się w języku angielskim programowania robotów w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Udaninie, jak i licealiści, którzy w gimnazjum i liceum im. Marynarki Wojennej w Gdyni łączą formy teatralne z nauką komunikacji, ale też

dorośli profesjonalści – pracownicy Muzeum Warszawy, którzy nie tylko upowszechniają wiedzę o historii i kulturze naszej stolicy, ale także uczą cudzoziemców języka polskiego, zapoznając ich ze swoimi zbiorami.

Świadczą wreszcie o tym, że działania podnoszące jakość i charakteryzujące się innowacyjnością można prowadzić wszędzie – równie skutecznie w dużych miastach, jak i w małych miejscowościach. Widać to przy okazji takich inicjatyw jak „Kafejka Językowa” z odległych od centrum Polski Lasocic, czy dni narodowe, pozwalające zrozumieć różne narodowe kultury, odbywające się w warszawskiej Uczelni Łazarzkiego.

Prezentowane projekty – co być może najważniejsze – pokazują modele działania, które można wykorzystać w innych placówkach i na innym terenie. To jedna z niewielu dziedzin, gdzie do naśladownictwa innowacyjności zapoczątkowanej przez innych warto wszystkich zachęcać. Taki transfer pomysłów szybko zresztą pokaże użytkownikom, że w nowych warunkach i w nowej placówce trzeba będzie wiele rozwiązań zmodyfikować, przystosować do swoich potrzeb i możliwości, a tym samym początkowo zapożyczony pomysł okaże się zachętą do własnego, już innowacyjnego działania.

Niech ukazane tu projekty zainteresują i zachęcą kolejnych, przyszłych laureatów.

prof. zw. dr hab. Hanna Komorowska
Uniwersytet SWPS

Jury konkursu ELL 2020

PROF. ZW. DR HAB. HANNA KOMOROWSKA

Przewodnicząca Jury, Uniwersytet SWPS

Wykłada lingwistykę stosowaną i dydaktykę języków obcych. Była prorektorem Uniwersytetu Warszawskiego, prezesem Polskiego

Towarzystwa Neofilologicznego, polskim delegatem w Grupie Projektowej ds. Języków Nowożytnych przy Radzie Europy i członkiem powołanej przez Unię Europejską Grupy Wysockiego Szczebła ds. Wielojęzyczności. Obecnie pełni funkcję konsultanta Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych w Grazu, a także rzeczoznawcy do spraw programów i podręczników do nauki języków obcych Ministerstwa Edukacji Narodowej. Jest współautorką European Portfolio for Student Teachers of Languages i autorką licznych publikacji z dziedziny metodyki nauczania języków obcych oraz kształcenia nauczycieli.

DR HAB. MAŁGORZATA PAMUŁA-BEHRENS

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Romanistka, specjalistka w zakresie wczesnego nauczania języków obcych, pracuje w Instytucie

Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Jej zainteresowania badawcze dotyczą takich zagadnień, jak: bilingwizm, edukacja dzieci migrantów, autonomia i indywidualizacja procesu uczenia, doskonalenie zawodowe nauczycieli języków obcych i nauczanie zdalne. Pełni funkcję kierownika studiów podyplomowych Nauczanie języka polskiego jako obcego. Jest koordynatorką polskiej wersji Europejskiego Portfolio Językowego dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

DR GRAŻYNA CZTERWERTYŃSKA

The Kościuszko Foundation Poland

Prezes The Kościuszko Foundation Poland. Kształci studentów na wydziale „Artes Liberales”

Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Szkole Edukacji Uniwersytetu Warszawskiego i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej – prowadziła

badania na temat metod oceniania i nauczania w Boston College w Stanach Zjednoczonych. Kierowała Laboratorium Edukacyjnym Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, była dyrektorką programu Szkoła z Klasą i zajmowała się ocenianiem kształtującym w Centrum Edukacji Obywatelskiej. Członkini krajowego zespołu w badaniu PISA, autorka koncepcji internetowego podręcznika do nauki języka polskiego dla uczniów polskich za granicą Włącz Polskę, programów, podręczników oraz publikacji na temat metod nauczania i oceniania, w tym dotyczących pracy z uczniami oraz studentami uzdolnionymi, dwujęzyczności i edukacji międzykulturowej.

DR MARCIN SMOLIK

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Absolwent Instytutu Anglistyki UMCS w Lublinie.

Doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa angielskiego i językoznawstwa stosowanego.

Specjalista w zakresie pomiaru znajomości języka obcego oraz metod ilościowych i jakościowych. Od 2000 r. był zatrudniony na stanowisku asystenta, a od 2008 r. adiunkta w Zakładzie Akwizycji i Dydaktyki Języka Angielskiego UMCS (obecnie Katedra Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego). Współautor podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego. Od maja 2012 r. do grudnia 2013 r. pełnił w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej funkcję kierownika Wydziału Sprawdzianu i Egzaminów z Zakresu Kształcenia Ogólnego, a od lipca 2014 r. jest dyrektorem tej instytucji.

MARIA BOŁTRUSZKO

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Od wielu lat pracuje w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obecnie w Departamencie Innowacji i Rozwoju zajmuje się kwestią

kształcenia językowego, tematyką procesu bolońskiego oraz koordynuje działania dotyczące wdrażania programu Erasmus+. Porozumiewa się w kilku językach.

SANDRINE JACQUES

L'atelier de français

Pochodzi z Lille, francuskiego uczy od ponad 20 lat, od swojego przyjazdu do Warszawy.

W 2003 r. założyła szkołę L'atelier de français.

Jest pasjonatką dydaktyki języków obcych, zwłaszcza podejścia zadaniowego. Studiowała prawo we Francji i historię sztuki w Polsce. Jest miłośniczką literatury i sztuki współczesnej.

EWA OSIECKA

Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Nauczycielka i lektorka języka angielskiego, ma ponad trzydziestoletnie doświadczenie zawodowe związane z ELT (English Language Teaching).

Od wielu lat pracuje w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Współautorka i koordynatorka ogólnopolskich programów doskonalenia nauczycieli języka angielskiego INSETT i YOUNG LEARNERS (wyróżnionych certyfikatem European Language Label). Organizatorka szkoleń dla nauczycieli we współpracy z British Council i ambasadą Stanów Zjednoczonych, Nauczycielskimi Kolegiami Języków Obcych oraz ośrodkami akademickimi w kraju. Współautorka pierwszej podstawy programowej języka angielskiego. Była również recenzentką Ministerstwa Edukacji Narodowej ds. podręczników i materiałów ELT, a także wykładowczynią metodyki nauczania języka angielskiego na kursach kwalifikacyjnych Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie.

W latach 2017–2018 w pracach jury ELL uczestniczyły:

JUSTYNA MAZIARSKA-LESISZ

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Absolwentka filologii angielskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Kierownik Wydziału Rozwoju Kompetencji Językowych Ośrodka Rozwoju Edukacji. Od 2000 r. związana z ogólnopolskimi programami doskonalenia nauczycieli języków obcych (INSETT, Young Learners). Jest koordynatorką projektu upowszechniania i wdrażania Europejskiego Portfolio Językowego. Autorka materiałów metodycznych wspierających budowanie przyjaznego środowiska sprzyjającego efektywnej nauce języka obcego.

DANUTA SZCZĘŚNA

Państwowa Komisja ds. Poświadczania Znajomości
Języka Polskiego jako Obcego

Absolwentka polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, nauczycielka języka polskiego jako ojczystego w szkołach podstawowych i licealnych w Warszawie. Lektorka języka polskiego jako obcego w środowisku szkolnym i akademickim Polski, Niemiec, Rosji, Litwy. Prowadzi kursy polskiego

w ramach letnich szkół językowych. Od 2004 r. pracuje w Sekretariacie Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego.

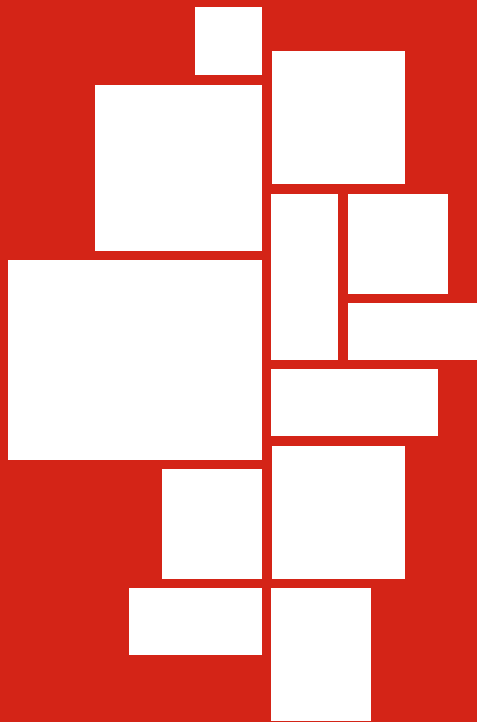
MAGDALENA GÓROWSKA-FELLS

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Absolwentka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2000 r. pracuje w Polskim Biurze Eurydice w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

KATARZYNA PACZUSKA

Antropolożka kultury i anglistka. Absolwentka Studium Doktoranckiego w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2010 roku związana z Instytutem Badań Edukacyjnych. Współautorka badań, projektów wdrożeniowych i publikacji dotyczących kształcenia językowego w systemie oświaty. Krajowa konsultantka serii wydawniczej „Eurydice Key Data on Teaching Languages at School in Europe” oraz „Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe”.

2017

English Learning Friends (ELF)

Kontakt z rówieśnikami z innych krajów to najlepszy sposób nauki języków obcych. Skąd jednak wziąć zagranicznych uczniów w małym mieście w Polsce? Z pomocą przychodzą nowoczesne technologie.

W ramach „English Learning Friends” – przedsięwzięcia realizowanego w programie eTwinning – uczestnicy mieli okazję doskonalić język angielski. – Do projektu zaprosiliśmy uczniów i nauczycieli z sześciu krajów partnerskich: Chorwacji, Czech, Finlandii, Turcji, Włoch i Grecji, którzy z kolei zaangażowali w działania swoje szkoły. Uczniowie spotykali się online podczas wideokonferencji oraz w „realu” – mówi Barbara Głuszczyk, koordynatorka projektu. – Udzielały się nawet najmłodsze dzieciaki. Tych, którzy nie załapywali się na indywidualne zadania, nie omijały ogólnoszkolne imprezy, np. konkursy językowe.

Uczestnicy wspólnie pisali opowiadanie o przygodach elfa – głównego bohatera projektu, tworząc dziennik jego podróży i przedstawiając wymyśloną wyspę świętego Mikołaja – Sunnyland. Ich zadaniem było zaprojektowanie mapy tego miejsca, określenie panującego w nim klimatu, opisanie oryginalnej fauny, przygotowanie infrastruktury stolicy (Elfville), przeprowadzenie wyborów na burmistrza i ustalenie obowiązujących praw. W trakcie projektu przy udziale uczniów wydawane było również czasopismo „Elf World”.

To jednak nie wszystkie zadania, jakim musieli poddać uczestnicy przedsięwzięcia. Opracowywali prezentacje o swoich szkołach, miastach i krajach oraz pytania do quizu, a także minisłowniczki (*Survival Kits*) zawierające podstawowe zwroty w ich ojczystych językach. Dzięki takim działaniom mogli wzbogacić wiedzę o kulturze krajów partnerskich.

Dużą zaletą projektu była ścisła współpraca uczniów z różnych państw. Wiele działań realizowano w zespołach składających się z dwóch lub trzech szkół – jedna grupa opracowywała materiały graficzne (np. mapę wyspy), inna tworzyła ich opisy po angielsku. Zadania projektowe były skonstruowane w taki sposób, by można było w nie zaangażować uczniów w różnym wieku: zarówno siedmiolatków,

jak i trzynastolatków. Praca w warunkach innych niż typowe zajęcia w klasie wpływała motywująco także na te dzieci, które wcześniej nie były zainteresowane nauką języków.

– Jeden z uczniów, Jan, na lekcjach angielskiego siedział cicho jak mysz. Nie udzielał się, nie zgłaszał, nie było go widać. Rozpoczęłam projekt, a wraz z nim rozsyłanie maili, na które, o dziwo, jako pierwszy zaczął odpowiadać Jasiek – ten sam, którego głosu niemalże nie znałam. A jego odpowiedzi? Nie zdawkowe i krótkie, ale pełne entuzjazmu. Ten jedenastoletni reagował na wszystkie moje inicjatywy, podejmował się wszystkich proponowanych zadań: językowych, plastycznych. Wkrótce z kilorgiem innych uczniów pojechał do Chorwacji. Wrócił przeszczęśliwy. Od tej pory na lekcjach ręka Jaśka wciąż wędrowała do góry, a on sam dołączył do grupy uczniów przygotowujących się do Wojewódzkiego Konkursu Języka Angielskiego. Wkrótce pęka-

“ *Użycie nowoczesnych technologii sprawiło, że uczniowie chętnie włączali się w kolejne działania. Redagując czasopismo czy tworząc opowiadania, rozwijali sprawność pisania i czytania, poszerzali znajomość słownictwa i struktur gramatycznych, ćwiczyli umiejętność opracowywania tekstu i poprawiania własnych błędów.*

liśmy z dumy. Dlaczego? Bo nasz Jasiek został jego laureatem! – wspomina koordynatorka projektu.

Wykorzystanie nowoczesnych aplikacji ułatwiło nie tylko bieżącą komunikację w projekcie czy realizowanie kolejnych jego etapów, ale wzbogaciło warsztat uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. – Świetnym doświadczeniem była wideokonferencja

z udziałem pochodzących z różnych krajów członków rady miasta Elfville – mówi Barbara Głuszczyk. – Uczniowie żywo [omawiali] prawa mające obowiązywać mieszkańców. Wyłonił się lider i grupa szybko doszła do porozumienia. Byłam biernym obserwatorem tego wyzwania i, proszę mi wierzyć, poradziłam sobie z nim rewelacyjnie. Z kolei z okazji urodzin świętego Mikołaja uczniowie z wszystkich uczestniczących krajów wykonywali przed kamerą taniec narodowy, a jubilat wyłonił zwycięzcę. W nagrodę wszystkim chętnym przepowiedział przyszłość! Aby ją poznać, musieli z pomocą narzędzia VoiceThread nagrać swoje pytania, na które dzieciaki z partnerskiego kraju – w imieniu Mikołaja – odpowiadały.

Użycie nowoczesnych technologii sprawiło, że uczniowie chętnie włączali się w kolejne działania. Redagując czasopismo czy tworząc opowiadania, rozwijali sprawność pisania i czytania, poszerzali znajomość słownictwa i struktur gramatycznych, ćwiczyli umiejętność opracowywania tekstu i poprawiania własnych błędów. Wideokonferencje były okazją do utrwalenia poznanych słów, zwrotów i sprawdzenia umiejętności językowych w interakcji z rówieśnikami z innych krajów.

Dzięki projektowi uczniowie nabrali pewności siebie i wzmocnili poczucie własnej wartości. Koordynatorka przedsięwzięcia jest przekonana, że zyskali nawet coś więcej. – Moje 12-letnie uczennice, które wcześniej zżerała nieśmiałość, dzięki udziałowi w projekcie rozwinęły skrzydła. Kiedy podczas szkolnego apelu mówiły o swoich zagranicznych doświadczeniach, w sali było cicho jak makiem zasiał. Ale autoprezentacja to nie wszystko. Wyjazdy, w których dzieciaki wzięły udział, zaowocowały nie tylko pokonaniem własnych barier, ale zawarciem międzynarodowych znajomości, które dzięki nowym technologiom mają dużą szansę się utrzymać.

W tekście wykorzystano fragmenty wywiadu z Barbarą Głuszczyk, przeprowadzonego przez Beatę Maluchnik (*To się dzieje samo!*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2017.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa
nr 4 im. Władysława Broniewskiego w Zambrowie

KOORDYNATORKA

Barbara Głuszczyk

POZIOM NAUCZANIA

szkoła podstawowa

JĘZYKI

angielski (główny), fiński,
chorwacki, czeski, turecki,
grecki, włoski

STRONA INTERNETOWA

elfzambrow.blogspot.com

Fit for work in Europe

We współczesnym świecie młodzi ludzie bardzo wcześnie zaczynają myśleć o swojej przyszłej karierze zawodowej. Dzięki projektowi „Fit for work in Europe”, realizowanemu w ramach programu Erasmus+, uczniowie z siedleckiego Liceum im św. Królowej Jadwigi mogli się dowiedzieć, co ich czeka, kiedy już wejdą na polski lub zagraniczny rynek pracy.

Otwarty europejski rynek pracy to jednocześnie szansa i wyzwanie. Daje możliwość realizowania się w wymarzonym zawodzie i w wybranym kraju, ale oznacza również ogromną konkurencję. Aby wyróżnić się spośród wielu kandydatów warto nie tylko zadbać o wysokie kwalifikacje, ale również poznać bliżej zasady działania zagranicznego rynku pracy, pisanie dokumentów aplikacyjnych i dowiedzieć się, na czym polegają nowoczesne metody rekrutacji. Niezmiernie ważna jest również znajomość języków obcych. W jaki sposób pomóc odnaleźć się w tym skomplikowanym świecie młodym ludziom, którzy pierwsze kroki zawodowe mają dopiero przed sobą? Odpowiedź na to pytanie znaleźli twórcy projektu „Fit for work in Europe”.

Przedsięwzięcie realizowano przez trzy lata we współpracy ze szkołami partnerskimi z Niemiec, Francji, Hiszpanii i Węgier. W Polsce każdego roku uczestniczyło w nim dwadzieścioro licealistów, głównie z klas dwujęzycznych. Program tworzyli sami uczniowie (przy asyście nauczycieli koordynatorów), którzy już podczas pierwszego spotkania w Niemczech jasno wyrazili swoje oczekiwania i wskazali potrzeby, nadając tym samym kierunek dalszym pracom projektowym.

„Fit for work in Europe” składał się z różnorodnych działań. Licealiści z klas dwujęzycznych wyszukiwali m.in. informacje na temat polskiego rynku pracy i na ich podstawie przygotowywali własne materiały. Dla swoich zagranicznych rówieśników ze szkół partnerskich opracowywali prezentacje na temat możliwości i warunków zatrudnienia w Polsce, a także fikcyjne oferty pracy. Nagrywali rozmowy dotyczące kwestii zatrudnienia (m.in. z pracodawcą, osobą pracującą za granicą i obcokrajowcem uczącym się w Polsce). Redagowali swoje CV i listy motywacyjne oraz uczestniczyli w ocenie kompetencji zawodowych (Assessment Center), przeprowadzonej przez specjalistę z Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach.

Uczestnicy projektu analizowali kwestie dotyczące stylu pracy oraz życia prywatnego (*work-life balance*) i wskazywali różnice występujące w tym zakresie w krajach partnerskich. Przygotowane materiały były prezentowane podczas spotkań odbywających się w każdym z państw zaangażowanych w projekt, a bieżące kontakty utrzymywano głównie online – poprzez regularne konferencje za pomocą aplikacji Skype i spotkania na platformie eTwinning. W związku z obecnością partnerów z wielu krajów wszystkie działania realizowano po angielsku, ale uczestnicy mieli możliwość zapoznania się również z podstawami języka francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego i węgierskiego.

Ważną rolę w osiągnięciu efektów edukacyjnych – czyli poprawieniu znajomości języka obcego – odgrywał nieformalny aspekt nauki. Uczniowie mieli stały wirtualny kontakt z rówieśnikami z innych krajów, a nawiązane w ten

“ Aby wyróżnić się spośród wielu kandydatów warto nie tylko zadbać o wysokie kwalifikacje, ale również poznać bliżej zasady zagranicznego rynku pracy, pisanie dokumentów aplikacyjnych i dowiedzieć się, na czym polegają nowoczesne metody rekrutacji

sposób znajomości mogli zacieśniać podczas wyjazdów. Mieszkając u rodzin goszczących, używali języka angielskiego, a także poznawali kulturę i zwyczaje kraju, do którego trafiali.

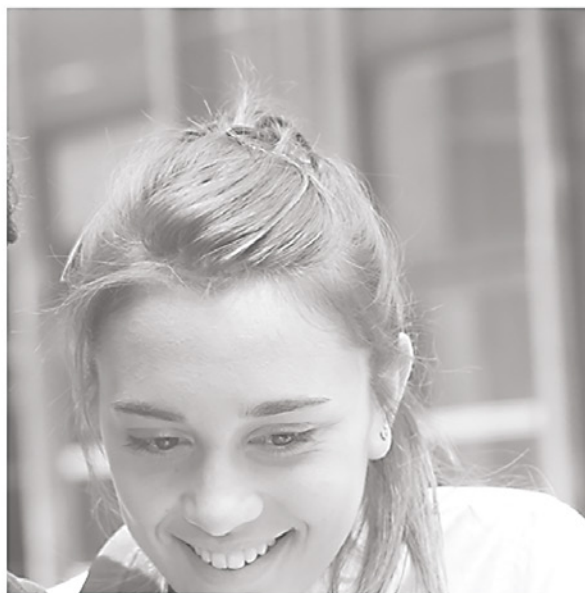
Początkowa rezerwa uczniów, wynikająca z nieznaności programu, szybko przerodziła się w wielkie zainteresowanie. – Kiedy po raz pierwszy pytałam w klasie, kto chce

uczestniczyć w projekcie, zgłosiły się dwie osoby. Teraz już w pierwszych dniach roku szkolnego podchodzą do mnie nowi uczniowie i pytają, czy mogą wziąć udział w Erasmusie – opowiada Elżbieta Zadrożniak, koordynatorka projektu. Na tak dużą popularność przedsięwzięcia wśród uczniów miały wpływ efekty, widoczne już po kilku dniach trwania pierwszej edycji. Licealiści szybko przełamali bariery w używaniu języka angielskiego, samodzielnie przygotowali dokumenty i prezentacje, a także tłumaczyli dla swoich kolegów wystąpienia specjalistów, którzy brali udział w spotkaniu projektowym odbywającym się w Polsce. Dzięki kontaktom z zagranicznymi

pracodawcami młodzi ludzie mieli możliwość poznania realiów europejskiego rynku oraz wymagań, jakie stawia się kandydatom do zatrudnienia.

Siedleccy licealiści zdobyli wiedzę i umiejętności, które sprawiają, że na rynek pracy wkroczą doskonale przygotowani i gotowi do podjęcia czekających ich wyzwań – zarówno w Polsce, jak i za granicą.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Anny Zakrzewskiej pt. *Z językami w świat pracy*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2017.

INSTYTUCJA

II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. św. Królowej Jadwigi w Siedlcach

KOORDYNATORKA

Elżbieta Zadrożniak

POZIOM NAUCZANIA

liceum ogólnokształcące

JĘZYKI

angielski (główny), francuski, hiszpański, węgierski, niemiecki

STRONA INTERNETOWA

erasmus-fitforwork.com

Program English Teaching

Inicjatorzy programu English Teaching – Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA oraz Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności – podjęli się ambitnego zadania, czyli wsparcia rozwoju uczniów i nauczycieli języka angielskiego spoza dużych aglomeracji. O tym, że te założenia udało się z sukcesem zrealizować, świadczą liczby – do 2017 roku, przez piętnaście lat działania, z programu skorzystało aż 60 tys. polskich uczniów i 520 nauczycieli!

Oferta programu jest skierowana do odbiorców z miejscowości poniżej 20 tys. mieszkańców. Powodów wyboru takiej grupy docelowej jest kilka, a najważniejsze to chęć wyrównywania szans oraz zapewnienia młodym ludziom z małych miast i wsi dobrego startu w dorosłość, a także potrzeba wsparcia tamtejszych nauczycieli, którzy mają utrudniony dostęp do wartościowych szkoleń czy kursów metodycznych. Program English Teaching jest skonstruowany w taki sposób, by efektywnie pomagać anglistom i dawać im możliwości rozwoju zawodowego.

Główne ścieżki programu to:

- English Teaching Activities (ETAs), w ramach której nauczyciele biorą udział w szkoleniach metodycznych i aktywizujących oraz organizują lokalne projekty dotyczące języka angielskiego – inicjatywy realizowane w formie atrakcyjnych pozalekcyjnych zajęć, prowadzonych bez podręczników, testów i ocen. Nabór do ścieżki ETAs odbywa się co dwa lata.
- English Teaching Market (ETM), czyli Ogólnopolskie Spotkanie Nauczycieli Języka Angielskiego, gromadzące co roku 500 uczestników. ETM to przede wszystkim warsztaty metodyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi, wykłady i prezentacje projektów, ale także doskonała okazja do poznania oferty wydawniczej różnych instytucji. W spotkaniu uczestniczą organizacje pozarządowe przedstawiające informacje o konkursach grantowych z zakresu wyrównywania szans edukacyjnych oraz rozwoju lokalnego.
- Weekendy z English Teaching (WET), czyli szkolenia prowadzone przez specjalistów z zakresu metodyki nauczania języka angielskiego. W latach 2003–2017 wzięło w nich udział ponad 5 tys. uczestników. Każde spotkanie obejmuje 20 godzin warsztatów o bardzo różnej tematyce, zaś ich ukoronowaniem

są obozy językowe (dla uczniów i nauczycieli) oraz wizyty studyjne w Stanach Zjednoczonych.

- Ambasadorzy English Teaching, czyli najbardziej aktywni nauczyciele-absolwenci programu, których zadaniem jest promowanie tej inicjatywy w środowiskach lokalnych. Angażują się w działania wspierające nauczycieli i lokalnych liderów, którzy mają mniejsze doświadczenie w nauczaniu języka angielskiego lub dopiero zaczynają przygodę z projektami. Sami ambasadorzy również mogą się rozwijać, m.in. dzięki udziałowi w szkoleniach, spotkaniach czy konferencjach.
- Native Speaker in our school – możliwość goszczenia w wiejskiej szkole zagranicznych gości. Podczas takich wizyt native speakerzy prowadzą zajęcia z uczniami, opowiadają o swoim kraju, kulturze i zwyczajach (odbyło się już kilkaset takich wydarzeń, w jednym z nich uczestniczył astronauta z NASA).

Dzięki udziałowi w tak wielu różnych formach doskonalenia zawodowego nauczyciele z małych miejscowości stają się lepszymi pedagogami. Codzienna praca przynosi im więcej satysfakcji, czują się zainspirowani i doceniani. – Często dostajemy od nauczycieli sygnały, że nasze szkolenia były „praktyczne i przydatne”, najlepsze, w jakich uczestniczyli – mówi Justyna Kowalczyk z Nidzickiej Fundacji Rozwoju NIDA, koordynatorka programu English Teaching. – Co więcej, nauczyciele mogą aplikować o granty na realizację własnych projektów: teatryków, konkursów, anglojęzycznych publikacji. Pomysły są bardzo różne.

Z rozwojem nauczycieli wiążą się także konkretne korzyści dla uczniów ze wsi i z małych miejscowości, którzy mogą się uczyć języka obcego w sposób ciekawy, a przede wszystkim efektywny, na poziomie nie niższym niż ich rówieśnicy z dużych miast. Udział w zajęciach pozalekcyjnych, przedstawieniach teatralnych, zabawach czy grach edukacyjnych przekłada się na większą otwartość i odwa-

gę uczniów w używaniu języka obcego. Podczas tego rodzaju spotkań nauczyciele nie robią sprawdzianów ani nie stawiają ocen, zamiast tego dużą wagę przywiązują do kontaktu z „żywym językiem”, zapraszają na lekcje native speakerów lub umożliwiają uczniom kontakty z rówieśnikami z zagranicy. To ich motywuje do dalszej pracy i pozwala budować w nich przekonanie, że nie są gorsi od koleżanek i kolegów z większych miast, a świat się przed nimi otwiera.

Sukces programu był możliwy dzięki zaangażowaniu i chęci rozwoju, jakie można obserwować wśród uczestniczących w nim pedagogów. To właśnie oni są najważniejszym elementem tego przedsięwzięcia. – Udział w którymkolwiek z działań English Teaching poszerza horyzonty, umacnia poczucie własnej wartości oraz uwalnia niesamowite pokłady energii. Mamy wiele przykładów cichych, niezauważanych wcześniej nauczycieli, którzy po kilku latach stają się liderami w szkołach, a nawet w swoich miejscowościach. Nie ma nic bardziej satysfakcjonującego niż widzieć, jak ludziom wyrastają skrzydła – podsumowuje Justyna Kowalczyk.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Małgorzaty Janaszek-Bazanek pt. *Uczyć języka z głową*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 4/2017.

INSTYTUCJA

Nidzicka Fundacja
Rozwoju NIDA

KOORDYNATORKA

Justyna Kowalczyk

POZIOM NAUCZANIA

przedszkole, szkoła
podstawowa, gimnazjum,
doskonalenie zawodowe
nauczycieli

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

englishteaching.org.pl

Warsztaty językowe w Niemczech

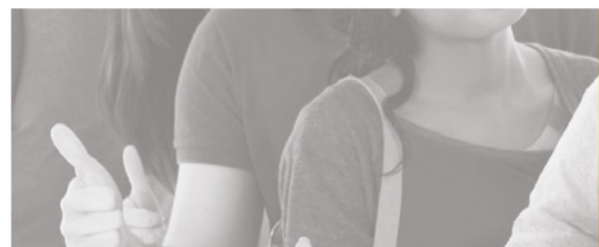
Od ponad dwudziestu lat uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Jeleniej Górze wiosną i jesienią uczestniczą w warsztatach języka niemieckiego. Wprawdzie nad całością procesu edukacyjnego czuwają szkolni germaniści, ale prawdziwymi nauczycielami na jeden dzień stają się Niemcy – mieszkańcy Görlitz.

Organizując warsztaty, jeleniogórska placówka wychodzi poza klasę szkolną, która zwykle kojarzy się uczniom z obowiązkiem nauki. Tutaj obowiązku nie ma – w projekcie biorą udział wyłącznie ochotnicy. Co roku w jesiennym i wiosennym semestrze grupa 50 polskich uczniów wyrusza autokarem do Görlitz, żeby w interakcji z rodowitymi Niemcami poznawać ich język.

Po dotarciu na miejsce uczestnicy projektu, podzieleni na małe dwu- i trzyosobowe zespoły, wykonują różnorodne zadania, które wymagają od nich wykorzystania w praktyce wiedzy zdobytej w szkole. Samodzielnie szukają informacji na temat połączeń kolejowych, transportu publicznego, systemu zniżek, rezerwacji noclegów, warunków ubezpieczenia czy wypożyczenia książek. Próbują negocjować kupno samochodu, składać zamówienie w restauracji czy skorzystać z dostępnych usług (fryzjer, poczta itp.). Poznają ofertę kulturalną miasta, w tym programy festiwali, repertuar kin i teatrów, ekspozycje muzeów oraz najważniejsze zabytki

“ Wykonywanie zadań projektowych wiąże się z ćwiczeniem wszystkich sprawności językowych: słuchania ze zrozumieniem (kontakty z native speakerami), mówienia (reakcje na konkretne sytuacje komunikacyjne), czytania (zapoznanie się z napisami informacyjnymi, menu w restauracji, repertuarem teatru) oraz pisania (sporządzanie notatek).

i atrakcje turystyczne okolicy. Do tego dochodzą zadania o charakterze dziennikarskim, czyli rozmowy z Niemcami o ich codziennym życiu, zwyczajach, nawykach żywieniowych, podziale obowiązków w rodzinie, formach spędza-

nia wolnego czasu, upodobaniach czytelniczych czy muzycznych, zwyczajach świątecznych i wreszcie o tym, jak postrzegają Polskę i Polaków.

Żeby podolać stawianym przed nimi zadaniom, uczniowie odwiedzają różne instytucje (bibliotekę, teatr, punkt informacji turystycznej, dworzec, szkołę językową) i rozmawiają z pracującymi tam osobami. Muszą posługiwać się językiem niemieckim, nawet jeśli nigdy wcześniej nie robili tego w realnej sytuacji komunikacyjnej. Dzięki temu przela-

mują lęki i bariery przed mówieniem – czyli usuwają czynniki, które w największym stopniu zniechęcają do posługiwania się językiem obcym. Niemieccy rozmówcy odnoszą się do uczniów bardzo życzliwie i udzielają im potrzebnych informacji w sposób jasny i zrozumiały. To buduje w nastolatkach poczucie własnej wartości i wiarę w językowe możliwości. Nauka jest o tyle przyjemniejsza, że odbywa się w formie zabawy, swego rodzaju przygody.

Wykonywanie zadań projektowych wiąże się z ćwiczeniem wszystkich sprawności językowych: słuchania ze zrozumieniem (kontakty z native speakerami), mówienia (reakcje na konkretne sytuacje komunikacyjne), czytania (zapoznajwanie się z napisami informacyjnymi, menu w restauracji, repertuarem teatru) oraz pisania (sporządzanie notatek). Rezultaty swojej pracy uczestnicy projektu podsumowują po niemiecku w formie prezentacji. Efekt edukacyjny warsztatów jest widoczny na lekcjach – uczniowie są zmotywowani do dalszego zgłębiania tego języka, bardziej się starają, otrzymują lepsze oceny. Zgłaszają się także do udziału w wydarzeniach pozaszkolnych, np. do Ogólnopolskiego Konkursu Języka Niemieckiego „Infos aktiv und kommunikativ” (film jeleniogórskich nastolatków z dialogami w języku niemieckim zajął w nim drugie miejsce).

Dzięki wyjazdom do Görlitz uczniowie kształcą nie tylko swoje umiejętności językowe. Większa niż w szkole swoboda działania i chęć wykazania się to czynniki, które sprawiają, że warsztaty są dla nich również doskonałą lekcją życiowej praktyki, zaradności, odpowiedzialności i samodzielności. Jest jeszcze jeden efekt projektu – nieoczywisty, ale bardzo istotny. Opowiadając o swoich przeżyciach i kontaktach z Niemcami, o ich pozytywnym nastawieniu wobec Polaków, młodzi ludzie przyczyniają się do wzajemnego poznawania się mieszkańców dwóch sąsiadujących państw i zachęcają do wykraczania poza stereotypy.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Agnieszki Karolczuk pt. *Niemiecki w praktyce – skutecznie!*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 4/2017.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Jeleniej Górze

KOORDYNATORKA

Ewa Lewicka

POZIOM NAUCZANIA

liceum ogólnokształcące, technikum

JĘZYKI

niemiecki

STRONA INTERNETOWA

zsoit.jgora.pl/warsztaty-
językowe-w-niemczech

2018

D.I.A.L.O.G. – diversity, ideals, appetite, languages, opportunities, group

Głównymi celami projektu było promowanie wielojęzyczności i motywowanie uczniów do zgłębiania języków obcych. Realizacja tych założeń wiodła przez współpracę międzynarodową młodych ludzi z całego świata. Uczestnicy projektu przekonali się, że mimo istniejących różnic kulturowych możliwe jest wypracowanie wzorców uniwersalnych, akceptowalnych przez wszystkich, bez względu na pochodzenie, wyznanie czy światopogląd.

Projekt opierał się na mieszanych mobilnościach edukacyjnych uczniów z Turcji, Włoch, Polski i Francji, ale dzięki wykorzystaniu narzędzi oferowanych przez program eTwinning brali w nim udział przedstawiciele kilkunastu państw z trzech kontynentów. Uczestnicy mieli okazję zmierzyć się z trudną tematyką – problemem „innego”, „obcego” – a dzięki wspólnej pracy mogli udowodnić, że porozumienie jest możliwe mimo barier językowych, kulturowych, etnicznych, religijnych, ekonomicznych czy społecznych. Punktem wyjścia tej inicjatywy była chęć przygotowania uczniów na to, co ich czeka w najbliższej przyszłości.

– Głowimy się, jak powinna wyglądać edukacja w świecie coraz bardziej złożonych, dynamicznych, globalnych relacji. Co muszą umieć dzieci, żeby odnaleźć się w świecie jutra lub lepiej – żeby go współtworzyć? Odpowiedzią są tzw. kompetencje miękkie. Dla mnie kluczowa jest inteligencja międzykulturowa, którą rozumiem jako zdolność do funkcjonowania z innym człowiekiem. Wymaga to elastyczności, kreatywności, otwartości, wrażliwości, ale również umiejętności negocjacji znaczeń i spojrzenia na kulturę

“ *O tym, że nieszablonowe narzędzia edukacyjne mogą być skuteczne, nie trzeba już dziś nikogo przekonywać. Uczniowie w tydzień zrobili większe postępy we francuskim niż przez rok w szkole.*

(swoją, obcą). Nie ma nic, co by lepiej rozwijało te kompetencje niż programy Erasmus+ i eTwinning – mówi Olga Wrońska, koordynatorka projektu.

Osiał przedsięwzięcia była zaadaptowana na potrzeby szkolne idea Teatru Forum. Przewiduje ona czynny udział widzów, którzy mogą ingerować w bieg opowiadanej histo-

rii. Konkretnie problemy są przedstawiane w formie żywych obrazów, rozbudowywanych stopniowo w krótkie etudy. Wykorzystanie Teatru Forum pozwoliło uczniom w bezpiecznych warunkach omówić trudne kwestie (np. kryzysy humanitarne, zamachy terrorystyczne), opisywać emocje, oswajając lęk przed „innością”, analizować mechanizmy wykluczenia i opresji. Dzięki temu możliwe było modelowanie odpowiednich postaw młodych ludzi – budowanie w nich wrażliwości i empatii, otwartości, elastyczności, komunikatywności, kreatywności, kształcenie odwagi cywilnej i odpowiedzialności.

Teatr był również znakomitym narzędziem do nauki języków obcych – zarówno uczniowie średnio zaawansowani, jak i zaawansowani mieli okazję uczyć się w warunkach mniej formalnych, poza klasą szkolną. Uczestnicy z każdego kraju tworzyli reportaże wideo na temat migrantów, które stały się podstawą multimedialnego przedstawienia Teatru Forum. Jego założeniem było wykorzystanie kwestii napływu migrantów do prezentacji losów jednostek i ich trudnych wyborów.

„D.I.A.L.O.G.” to jednak nie tylko teatr. Inicjatywa składała się z kilku komplementarnych komponentów. – W ramach działania „Architekci mostów” uczniowie z 12 krajów na trzech kontynentach stworzyli spektakularny manifest, który pokazuje to, co w nas najlepsze – wskazuje Olga Wrońska. – Działanie pt. „Nieobcy” było cyklem otwartych spotkań poświęconych tematowi rosnącej heterogeniczności społeczeństw europejskich, w których udział wzięli m.in. badacze, działacze NGO, eurodeputowani, uchodźcy. Zaczęliśmy też serię spotkań w szkołach podstawowych. Czwarte działanie to festiwal pod hasłem „United in diversity”, zorganizowane w czterech krajach podczas spotkań partnerskich, które pokazują radosną twarz wielojęzyczności i wielokulturowości. W Polsce stworzyliśmy mural z udziałem gdyńskich dzieci, był też koncert rockowy dla grup młodzieżowych.

O tym, że nieszablonowe narzędzia edukacyjne mogą być skuteczne, nie trzeba już dziś nikogo przekonywać. Jak wspomina koordynatorka projektu – uczniowie przez tydzień zrobili większe postępy we francuskim niż przez rok w szkole.

Nauczyciele, którzy chcieliby skorzystać z Teatru Forum, mogą sięgnąć do przygotowanego w ramach projektu multimedialnego podręcznika, dostępnego na stronie internetowej (znaleźć tu można także inne materiały na temat przedsięwzięcia). Wykorzystanie tej

metody nie wymaga skomplikowanych przygotowań – scenografii, kostiumów, rekwizytów. Wystarczy zwykła przestrzeń klasy i pomysł, jak uzyskać satysfakcjonujące efekty edukacyjne.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty wywiadu z Olgą Wrońską, przeprowadzonego przez Marlenę Deckert („D.I.A.L.O.G.” – projekt na miarę). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 4/2018.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Gdyni (Gimnazjum nr 24 i III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni)

KOORDYNATORKA

Olga Wrońska

POZIOM EDUKACJI

gimnazjum, liceum ogólnokształcące, kształcenie zawodowe nauczycieli

JĘZYKI

angielski, francuski, turecki, włoski

STRONA INTERNETOWA

theaterforumatschool.com

IT dla mnie – technologia i nauka języka angielskiego

O tym, czego dotyczy projekt, jasno daje nam do zrozumienia jego tytuł. Wykorzystanie nowoczesnych technologii do nauki języka obcego nie jest w dzisiejszych czasach niczym niezwykłym, jednak skala zastosowanych narzędzi teleinformatycznych w przedsięwzięciu prowadzonym w niewielkiej dolnośląskiej gminie, a także uzyskane efekty, robią ogromne wrażenie.

Projekt realizowano w ramach zajęć pozalekcyjnych w Szkole Podstawowej w Udaninie. Uczniowie (w wieku 10–12 lat) mieli okazję uczyć się języków obcych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii oraz internetu. Podzielono ich na kilkuosobowe grupy, w których poznawali podstawy programowania. Za ukończenie poszczególnych zadań, składających się z miniprojektów, zdobywali – zamiast ocen – specjalne odznaki, co motywowało ich do podejmowania kolejnych działań i większego zaangażowania w ich realizację. Projekt łączył znajomość podstawowego angielskiego słownictwa z zakresu informatyki z zabawą w programowanie – np. do przemieszczenia robota zaplanowaną trasą z jednego punktu do drugiego konieczne było dokładne poznanie anglojęzycznych komend, a następnie ich zastosowanie w odpowiedniej kolejności. Uczniowie mieli możliwość natychmiastowego obserwowania efektów swojej pracy oraz ewentualnego korygowania błędów.

Przykład szkoły z Udanina pokazuje, że kodowanie nie musi, a wręcz nie powinno być nauczane po polsku. Zakupiony do tego celu sprzęt (roboty) i gry były używane w angielskiej wersji językowej. Uczestnicy projektu sami przygotowali słowniczek, który wykorzystywali inni uczniowie podczas zajęć informatycznych. Technologie w projekcie były obecne nie tylko podczas nauki programowania – dzieci robiły zdjęcia, korzystały z aplikacji do geocoachingu, uczyły się stosowania kodów QR. Materiały przez nie przygotowane udostępniano na Facebooku, na blogu projektowym czy w serwisie YouTube.

Innym przykładem edukacyjnego zastosowania technologii w projekcie była praca nad filmem na temat zwyczajów świątecznych, nagrany i opracowany przez polskich uczniów. Ich dzieło trafiło do szkół w 21 krajach, w ramach realizowanego wspólnie przedsięwzięcia w programie eTwinning. Wszyscy jego uczestnicy mogli się wzajemnie poznawać, a tym samym uczyć toleran-

cji, poprawiając przy okazji umiejętności komunikacyjne w języku angielskim.

W projekcie udało się poruszyć także szereg aspektów związanych z kulturą różnych krajów, nie tylko europejskich, ale również bardziej odległych. Ogromnym przeżyciem dla uczniów, a także elementem motywującym ich do nauki języka, była wizyta w szkole dwóch wolontariuszek z Chin i Meksyku, które poprowadziły zajęcia, wzięły udział w nagraniu wywiadów, a także opowiadały o swoich krajach oraz o wrażeniach z pobytu w Polsce. Uczniowie zaangażowani w projekt w nietypowy sposób promowali gminę Udanin na arenie międzynarodowej, przygotowując specjalną pocz-

tówkę. Dzieci w ramach akcji *postcrossingu* rozesłały 20 kartek do odbiorców w różnych zakątkach globu. Ogromną satysfakcję sprawiły im przesyłki zwrotne, niektóre z bardzo egzotycznych miejsc.

Udział w projekcie był dla dzieci pozytywnym impulsem do dalszego zgłębiania języka angielskiego. Wspólna praca zainspirowała je do podejmowania kolejnych kroków w tym zakresie. Uczniowie chętnie brali udział w konkursach i olimpiadach językowych, jeździli na obozy, korzystali z poznanych aplikacji ułatwiających naukę. Przede wszystkim jednak przekonali się, że znajomość języka obcego przydaje się w praktyce, otwiera okno na świat, a nie musi być wyłącznie „zwykłym” szkolnym obowiązkiem – że może przerodzić się w przygodę, nie tylko edukacyjną.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Agnieszki Nowak pt. *Pocztówki z projektu*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2018.

“ *Przykład szkoły z Udanina pokazuje, że kodowanie nie musi, a wręcz nie powinno być nauczane po polsku. Zakupiony do tego celu sprzęt (roboty) i gry były używane w angielskiej wersji językowej.*

INSTYTUCJA

Zespół Szkolno-Przedszkolny Udanin

KOORDYNATORKA

Jolanta Gradowska

POZIOM NAUCZANIA

szkoła podstawowa

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

pl-pl.facebook.com/it4me

Living Together – Multiculturalism in the Polish-Lithuanian Commonwealth

Uczniowie ze szkoły w Szamotułach poznawali przeszłość własnego regionu i uczyli się języka angielskiego. Pomagali im licealiści z Hanover High School w amerykańskim stanie New Hampshire.

Living Together był pierwszym projektem wymiany młodzieży na tak dużą skalę przeprowadzonym przez szkołę w Szamotułach (a także pierwszą tego typu inicjatywą w całym regionie). Licealiści z Polski i Stanów Zjednoczonych mieli okazję poznawać tradycje i dziedzictwo swoich krajów – młodzi Polacy dowiadywali się m.in. jak wyglądało osadnictwo w Nowej Anglii (tereny dzisiejszych północno-wschodnich stanów: Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island i Connecticut), a ich amerykańscy koledzy poznawali dzieje mniejszości narodowych w Szamotułach oraz znaczenie historyczno-polityczne unii polsko-litewskiej. Debatowali również nad kwestiami demokracji, równouprawnienia, tolerancji i poprawności politycznej.

O tym, jak doszło do realizacji tego przedsięwzięcia, opowiada Joanna Jędrzejczak, koordynatorka. – Nauczyciel języka francuskiego z amerykańskiego Hanover High School wysłał e-mail do Żydowskiego Muzeum Galicja w Krakowie. Jest Żydem i zależało mu, by pokazać, że historia obecności jego narodu w Polsce to nie tylko ciemne karty, takie jak Holokaust, ale również czas współistnienia i przenikania się kultur w okresie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zgłosiliśmy się. Thomas przyjechał do naszej szkoły i zaczęliśmy rozmawiać o wspólnym projekcie. Nie chodziło nam tylko o zwiększenie umiejętności językowych, ale też wykorzystywanie języka obcego do odkrywania przeszłości na nowo. Położyliśmy nacisk na kwestie wielokulturowości w naszej historii, także tej bardzo lokalnej. Tutaj, w Szamotułach, społeczeństwo było zróżnicowane kulturowo, a jednak potrafiło współdziałać i żyć ze sobą w zgodzie. Chcieliśmy o tym przypomnieć uczniom. Zależało nam, by młodzież stała się bardziej otwarta na innych, bez względu na narodowość, język czy kolor skóry.

Zanim goście zza oceanu pojawili się w Polsce, grupy robocze, wyłonione przez samych uczniów, zgłębiały wybrane tematy. Członkowie zespołów z Polski i USA wspólnie

opracowywali zagadnienia, a informacjami wymieniali się za pomocą Facebooka, e-maili czy w trakcie wideokonferencji. Polscy uczniowie mieli możliwość praktycznej nauki języka angielskiego – nie tylko w roboczych kontaktach z rówieśnikami, ale także np. podczas referowania wiedzy z wybranego zakresu.

Niezwykle istotną częścią projektu była tygodniowa wizyta amerykańskich licealistów w Szamotułach. Uczniowie brali udział w zajęciach w szkole, realizowali wspólne przedsięwzięcia, poznawali się i wzajemnie się od siebie uczyli (sposobów komunikacji, metod współpracy). Młodzi ludzie bardzo przeżywali odwiedziny w miejscach pamięci – ogromne wrażenie zrobiły na nich warsztaty w Muzeum Polin, wizyta w byłym obozie zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem i na cmentarzu żydowskim w Łodzi. Ważne dla nich było także spotkanie z naczelnym rabinem Polski

“ Nie chodziło nam tylko o zwiększenie umiejętności językowych, ale też wykorzystywanie języka obcego do odkrywania przeszłości na nowo.

Michaelem Schudrichem. Dzięki projektowi uzmysłowili sobie, jak ważne są współdziałanie i tolerancja, a także jakie mogą być konsekwencje pogłębiania wzajemnej nienawiści. Ciekawostką była wizyta amerykańskich uczniów na uniwersytecie trzeciego wieku, dzięki której studenci 50+ mieli możliwość sprawdzenia swoich kompetencji językowych w praktyce.

Grupa polskich uczniów miała również okazję odwiedzić Stany Zjednoczone. Jak się okazało, nawet osoby, które nie były – z różnych powodów – bardzo aktywne podczas lekcji angielskiego, doskonale sobie radziły komunikacyjnie. Joanna Jędrzejczak, opisując wizytę za oceanem, zwraca

uwagę także na inne aspekty: – Tamtejsza młodzież nie boi się wystąpień publicznych, swobodnie wypowiada się na forum. To jest coś, czego powinniśmy uczyć nasze dzieci i upowszechniać w naszym środowisku. Jestem też pod wrażeniem ich obywatelskiej postawy. Przyjechalіśmy do nich akurat przed wyborami parlamentarnymi i na każdym kroku w szkole napotykalіśmy hasła typu: „Voting is your precious civil right and also an awesome responsibility. Have you registered to vote?”. Młodzi są tam świadomi, że każdy – jako obywatel – ma ogromne możliwości, jeśli tylko weźmie sprawy w swoje ręce. Cieszę się, że zobaczyli to nasi uczniowie.

Ważne było to, że młodzi ludzie z małej polskiej szkoły mogli współpracować z rówieśnikami z innego kontynentu i czuć się swobodnie, bawiąc się i ucząc razem nie tylko w trakcie zajęć w szkole i muzeum, ale również podczas wspólnych wyjazdów, spotkań integracyjnych (np. dyskoteki), a także wieczornych rozmów w bursie szkolnej. Ta nieformalna nauka prowadziła do zacieśniania więzi i nawiązywania przyjaźni zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli. – Wszyscy bardzo szybko się zintegrowali – wspomina Joanna Jędrzejczak. – Nasi uczniowie byli zaskoczeni tym, jak pozytywnie goście odbierali realia życia w Polsce, jak podobały im się szkoła i nasze małe Szamotuły. To bardzo nas podbudowało. Zobaczyli, że są bardzo podobni do swoich amerykańskich kolegów, lubią słuchać tej samej muzyki, w taki sam sposób spędzają wolny czas.

Z projektu skorzystali ponadto nauczyciele, którzy nie tylko ugruntowali i pogłębili swoją wiedzę oraz umiejętności związane z językiem angielskim i historią, ale również mieli okazję otworzyć się na nowe kultury czy rozwiązania edukacyjne.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty wywiadu z Joanną Jędrzejczak, przeprowadzonego przez Michała Radkowskiego (*Polonez po amerykańsku, czyli o projekcie „Living Together”*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 4/2018.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół nr 1,
Gimnazjum i Liceum
im. ks. Piotra Skargi
w Szamotułach

KOORDYNATORKA

Joanna Jędrzejczak

POZIOM NAUCZANIA

liceum ogólnokształcące

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

[www.facebook.com/
groups/livingtogethermul-
ticulturalism](https://www.facebook.com/groups/livingtogethermulticulturalism)

Pen Pal Project

Dzięki „Pen Pal Project” przed pięćdziesięciorgiem dzieci z małej szkoły podstawowej w Zgłobniu (województwo podkarpackie) otworzyło się okno na świat. Polskie dzieci zyskały korespondencyjnych przyjaciół w różnych zakątkach globu, a przy okazji poprawiły swoje umiejętności językowe.

Pomysł na projekt był bardzo prosty, a opierał się na edukacyjnym wykorzystaniu zanikającego dziś sposobu komunikacji, czyli wymiany listów. – Na pomysł „Pen Pal Project” wpadłam przypadkiem. Od koleżanki anglistki usłyszałam o nauczycielce, Petrze Uffelman, która była zainteresowana udziałem we wspólnej inicjatywie pisania listów. Szybko opracowałyśmy cele, ustaliłyśmy harmonogram działań i jeszcze przed Bożym Narodzeniem dzieci napisały pierwsze listy do kolegów z Niemiec – wspomina Karolina Majdzińska-Nowak, koordynatorka przedsięwzięcia. Uczestnicy losowali swoich partnerów korespondencyjnych – rówieśników z Friedrich-Rückert-Gymnasium w Düsseldorfie, z którymi przez pół roku pozostawali w kontakcie.

Najważniejszym celem projektu była praktyczna nauka czytania i pisania po angielsku w realnych sytuacjach komunikacyjnych, w kontakcie z „żywym” językiem. Tą praktyką było comiesięczne wysyłanie do siebie korespondencji. – Staraliśmy się, by podczas pisania listów dzieci mogły przećwiczyć zasady gramatyki, które w danym momencie poznawały na lekcjach. Opisując swoje rodziny czy plany na wakacje, mogły to robić w przyjemnych okolicznościach – wspomina koordynatorka. Tematyka korespondencji była zróżnicowana: począwszy od podstawowych informacji o sobie, o swoich pasjach, miejscu zamieszkania, przez opisy krajów pochodzenia, a kończąc na świętach, zwyczajach czy sposobach spędzania wolnego czasu. Każdy list wzbudzał wiele emocji i prowokował do przemyśleń. Każdy okupiony był swego rodzaju wysiłkiem – dzieci starały się, by ich wiadomości były nie tylko jak najciekawsze dla rówieśników, lecz także by przysparzały im doznań estetycznych (dlatego dużo czasu poświęcały na ozdabianie swoich przesyłek). Przygotowując się do korespondencji, musiały się zapoznać z określoną grupą słów (także wyrażenń nieformalnych), zatem przez cały czas pod okiem koordynatora pracowały ze słownikami. Kontakt z dziećmi z innego kraju motywował

do nauki angielskiego na zajęciach szkolnych i poza nimi – uczniowie mieli świadomość, że nowe słowo lub nowa konstrukcja gramatyczna mogą im się przydać w kontaktach z zagranicznymi przyjaciółmi.

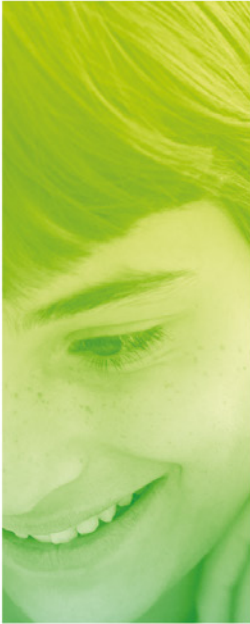

Ważny w projekcie był także – obok językowego – aspekt kulturowy. Uczniowie ze szkoły w Düsseldorfie pochodzą z wielu krajów (m.in. z Niemiec, Syrii, Nigerii, Turcji, Afganistanu, Rosji, Ghany), a młodzi ludzie z Polski poprzez te kontakty uczyli się tolerancji. Korespondujące ze sobą dzieci dowiadywały się, jak wyglądają tradycje świąteczne ich rówieśników, na czym polega religia, którą wyznają i jakie obyczaje panują w ich społecznościach. Otwierały się na wielokulturowość, przekonując się, jak wiele – mimo występujących różnic – łączy ludzi w różnych częściach świata. Uczestnicy projektu przekonywali się również, że język angielski, nawet w swojej „nieidealnej” odmianie, może być łącznikiem między przedstawicielami różnych narodów.

Kontakt z dziećmi z innego kraju motywował do nauki angielskiego na zajęciach szkolnych i poza nimi – uczniowie mieli świadomość, że nowe słowo lub nowa konstrukcja gramatyczna mogą im się przydać w komunikacji z zagranicznymi przyjaciółmi.

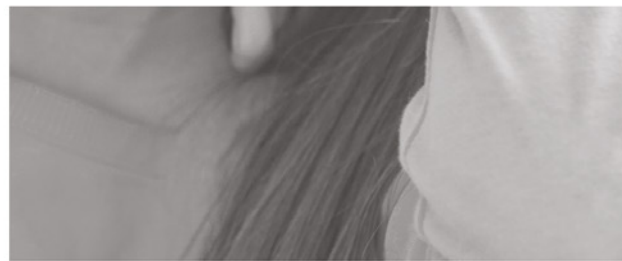

– Dzieci zyskały zupełnie inną perspektywę i jeszcze więcej zapału do nauki – podsumowuje koordynatorka projektu. – A przy tym polubiły pisanie listów!

Jednym z dowodów sukcesu przedsięwzięcia jest to, że wiele korespondencyjnych przyjaźni nie urwało się po

zakończeniu projektu – dzieci ciągle do siebie piszą, opowiadają, co dzieje się w ich życiu i nadal... studiują słowniki.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Marzeny Indry pt. *Dzieci listy piszą*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2018.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa
im. Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Zgłobniu

KOORDYNATORKA

Karolina Majdzińska-
-Nowak

POZIOM NAUCZANIA

szkoła podstawowa

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

spzglobien.pl/pen-pal-
project

Beyond the Borders

W jaki sposób przekonać młodych ludzi, że odmienność może być wartością? Czymś, co łączy, a nie dzieli? Rozwiązanie jest proste – należy pozwolić im pracować w międzynarodowym środowisku.

Taką możliwość dostali uczniowie z wrocławskiego Zespołu Szkół nr 19, a także ich rówieśnicy z Francji oraz Włoch (łącznie 75 osób w wieku 16–19 lat). Uczestnicy projektu mieli okazję uczyć się w „szkole ponad granicami” – czyli przestrzeni, w której zawierali znajomości, eksperymentowali, dzielili się wiedzą, wymieniali poglądy. Tematem wiodącym „Beyond the Borders” były przeszkody, które nie pozwalają zaakceptować innych ludzi ze względu na odmienności (rasę, niepełnosprawność, kraj pochodzenia, status społeczny). Celem było opracowanie strategii pokonywania tych uprzedzeń i pokazanie korzyści, jakie daje wykorzystanie różnorodności. Projekt koncentrował się na myśleniu pozytywnym i na tym, co łączy uczniów z różnych krajów, a nie na elementach, które ich dzielą.

Dzięki udziałowi w tym przedsięwzięciu młodzi ludzie kształtowali postawę obywatelską, komunikowali się i wymieniali opiniami czy pomysłami oraz promowali integracyjne podejście w edukacji i życiu społecznym. Co więcej, jak podkreśla koordynatorka projektu, Iwona Jodłowska, inicjatywa miała też niebagatelny wpływ na postawy samych uczestników projektu. – Niektórzy odkryli, że nie są aż tak tolerancyjni, jak im się wydawało, i zrozumieli potrzebę pracy nad swoim postrzeganiem innych.

Uczniowie trafili do wirtualnych klas na platformie TwinSpace (w programie eTwinning), w ramach których zajmowali się kwestią nietolerancji i uprzedzeń oraz poszukiwali sposobów rozwiązania tych problemów. Korzystali przede wszystkim z narzędzi TIK (poczty elektronicznej, czatów, wideokonferencji, a także różnorodnych aplikacji, np. Tricider, ThingLink, programów do obróbki filmów). Wspólnie tworzyli prezentacje multimedialne, materiały wideo, piosenki czy plakaty odnoszące się do kwestii różnorodności i tolerancji. Działanie w takim trybie różniło się od tego, z czym uczniowie mieli do czynienia na co dzień w szkołach. Uczestnicy projektu kreatywnie pracowali nad różnego rodzaju zadaniami, których ukończenie

wymagało zaangażowania wszystkich członków zespołu – także tych, którzy na początku nie byli przekonani do tej metody. Jednak ich nastawienie diametralnie się zmieniło. – Realizując kilka projektów rocznie, przesiąka się tym sposobem pracy – przekonuje Iwona Jodłowska.

Wrocławskie przedsięwzięcie okazało się bardzo skuteczne w zakresie edukacji językowej. Uczniowie w naturalny, swobodny sposób przyswajali sobie angielskie słówka i zwroty. Realizacja zadań w środowisku międzynarodowym zmusiła ich do korzystania z tego języka, zarówno w kontaktach z rówieśnikami, jak i podczas tworzenia materiałów czy poszukiwania informacji. Skuteczność komunikacji była warunkiem koniecznym do przygotowania wspólnych produktów. Uczestnicy projektu rozwijali umiejętności językowe w sposób całościowy – poznawali oraz utrwalali nowe słowa z obszaru integracji społecz-

“ *Uczestnicy projektu rozwijali umiejętności językowe w sposób zintegrowany – poznawali oraz utrwalali nowe słowa z obszaru integracji społecznej, a przy tym uczyli się wyrażać jasno i przejrzysto swoje opinie czy przekonania.*

nej, a przy tym uczyli się wyrażać jasno i przejrzysto swoje opinie czy przekonania. Jako członkowie zespołów sami motywowali się do poznawania języka, co pomagało im w lepszym wypełnianiu zadań projektowych (chęć otrzymania dobrej oceny schodziła na dalszy plan). Młodzi ludzie uczyli się brania odpowiedzialności za pracę całego zespołu, a każdy odniesiony sukces przyczyniał się do budowania w nich poczucia własnej wartości.

Najważniejszym pozytywnym skutkiem projektu było to, że udało się oswoić młodych ludzi z kwestią „inności”

i zagadnieniem tolerancji. – Uczniowie uświadomili sobie problem braku akceptacji ludzi odmiennych i próbowali spojrzeć na drugiego człowieka z otwartością i ciekawością, bez osądzania i odrzucania tego, czego nie znamy ani nie rozumiemy – podsumowuje koordynatorka.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Agnieszki Nowak pt. *Klasa tolerancji*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 4/2018.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół nr 19
we Wrocławiu

KOORDYNATORKA

Iwona Jodłowska

POZIOM NAUCZANIA

liceum ogólnokształcące

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

<https://twinspace.etwinning.net/52730/pages/page/305905>

INTJO – Innowacje Nowe Technologie Języki Obce w kontekście strategii rozwoju Powiatu Tureckiego

Głównymi celami projektu „INTJO” realizowanego w Powiecie Tureckim były: edukacja kontekstowa, metoda „uczenia się przez nauczanie” i wdrożenie więcej niż jednego języka obcego już od pierwszej klasy szkoły podstawowej.

Wprowadzenie niemieckiego jako drugiego języka obcego do placówek edukacyjnych w Turku miało charakter całościowy. Realizatorzy projektu założyli, że skuteczna edukacja może się odbywać we współpracy wszystkich szkół podstawowych i średnich w regionie oraz dzięki wymianie doświadczeń pracujących w nich nauczycieli. Opierali się na metodach CLIL i Lernen durch Lehren, a efektem miał być spójny system na wszystkich etapach edukacyjnych, umożliwiający zachowanie ciągłości w nauczaniu języków obcych. Dzięki temu rozwiązaniu objęci programem uczniowie zdobywają kompetencje językowe (potwierdzone Certyfikatem Języka Niemieckiego DSD I PRO), przydatne zarówno w dalszej edukacji, jak i w przyszłości na rynku pracy.

Przedsięwzięcie opierało się na kontekstowym nauczaniu języka, co oznacza, że uczniowie poznawali niemiecki w połączeniu z materiałem z innych dziedzin wiedzy, z włączeniem elementów techniki, robotyki czy – na późniejszym etapie – programowania.

– Założenie było proste: dzieci uczą się języka, mając jednocześnie styczność z jakimś przedmiotem, np. techniką, chemią czy fizyką – mówi Mariusz Seńko, koordynator projektu. – Kolejną wypracowaną przez nas metodą było „uczenie przez nauczanie”. Uczniowie szkół średnich, pod nadzorem swoich nauczycieli, przychodzili do szkół podstawowych i kierowali małymi zespołami [dzieci]. Przekazywali im wiedzę z różnych dziedzin życia, wykorzystując do tego języki obce. Uczniowie ze szkół podstawowych korzystali natomiast z tworzonej w szkołach średnich Akademii Młodego Inżyniera.

Młodzi ludzie ze szkół średnich mieli okazję rozwijać kompetencje miękkie – umiejętność współdziałania, brania odpowiedzialności za powierzone zadania. Prowadząc zajęcia z robotyki, BHP czy programowania, przy okazji zazna-

jamiali podopiecznych ze specjalistycznym słownictwem obcojęzycznym (niemieckim i angielskim). Z kolei uczniowie ze szkół podstawowych mogli czerpać dobre wzorce od starszych kolegów. Współdziałanie przyniosło konkretne efekty edukacyjne, o których wspomina koordynator. – Byliśmy bardzo pozytywnie zaskoczeni tym, że równoległe uczenie się dwóch języków obcych nie było dla młodszych dzieci obciążeniem, a wiedzę przyswajały bardzo szybko. Po prostu chłonęły ją jak gąbka! Z kolei uczniowie szkół średnich uczyli się brać odpowiedzialność za swoje działania, co przyda się im w zawodowej przyszłości, zwłaszcza na stanowiskach kierowniczych.

W ramach projektu przygotowano również wiele wydarzeń edukacyjno-kulturalnych (konkursów, turniejów,

“ *Przedsięwzięcie opierało się na kontekstowym nauczaniu języka, co oznacza, że uczniowie poznawali niemiecki w połączeniu z innymi dziedzinami, z włączeniem elementów techniki, robotyki czy – na późniejszym etapie – programowania.*

spotkań), których głównym celem było motywowanie uczestników do nauki niemieckiego i budzenie w nich zainteresowania tym językiem. Ogromną popularnością cieszył się m.in. trzydniowy piknik „Wiosna z Niemieckim w Powiecie Tureckim, Keine Panik – Deutsch kann man lernen”, wypełniony konkursami, zabawami edukacyjnymi i spotkaniami z ciekawymi ludźmi.

Z projektu skorzystali, oprócz uczniów, także germańscy. Patronat merytoryczny nad programem wsparcia

nauczania języka niemieckiego objął Instytut Goethego, dzięki czemu nauczyciele z Powiatu Tureckiego mogli skorzystać z najnowszej wiedzy metodycznej i zmienić swój sposób pracy z uczniami. – Wymiernym efektem naszego projektu było jednak to, że dzięki pracy z uznanymi w środowisku naukowym autorytetami i partnerami zmieniało się podejście naszych pedagogów do nauczania języków obcych – podsumowuje Mariusz Seńko.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty wywiadu z Mariuszem Seńko, przeprowadzonego przez Krzysztofa Grządzielskiego (*Turecki pomysł na języki obce*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2018.

INSTYTUCJA

Starostwo Powiatowe
w Turku

KOORDYNATOR

Mariusz Seńko

POZIOM NAUCZANIA

szkoła podstawowa,
kształcenie zawodowe,
kształcenie nauczycieli

JĘZYK

niemiecki

STRONA INTERNETOWA

www.powiat.turek.pl

2019

Witnesses of the Second World War

Obecna dekada to ostatni moment na spotkanie z uczestnikami II wojny światowej. Założeniem projektu było poznanie historii poprzez rozmowy ze świadkami tego tragicznego konfliktu i udostępnienie zebranych materiałów na stronie internetowej. Twórcami wywiadów byli licealiści z Tarnobrzega oraz z kilku szkół europejskich.

W ramach projektu przeprowadzono ponad 200 rozmów, z których co czwartą zrealizowali polscy uczniowie. W przedsięwzięciu brali udział również ich rówieśnicy z Grecji (Lykeio Elasonas w Elassonie), Holandii (Christelijk College Nasau-Veluve w Harderwijk) i Finlandii (Sammon Keskuslukio w Tampere). Każda ze szkół realizowała zadania według schematu wypracowanego podczas wizyt partnerskich i w ramach kontaktów nauczycieli (w programie eTwinning i na projektowej grupie na Facebooku).

Uczniowie byli przydzielani do zadań zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami – jedni przeprowadzali wywiady, inni je nagrywali i tłumaczyli, byli też tacy, którzy zajmowali się techniczną obróbką zebranych materiałów i ich zamieszczaniem na stronie internetowej. Działania projektowe obejmowały także przygotowanie logotypu projektu, opracowanie osi czasu z wydarzeniami wojennymi czy plakatu z filmami tematycznymi. Niezwykle istotnym aspektem przedsięwzięcia było praktyczne zapoznanie uczniów z nowymi technologiami, m.in. podczas nagrywania i edytowania wywiadów, dodawania do nich napisów, publikowania w serwisie YouTube lub na stronie projektu.

Najbardziej innowacyjnym elementem przedsięwzięcia było łączenie edukacji historycznej z nauką języka obcego w sytuacjach nieformalnych. Projekt umożliwił uczniom poznanie wydarzeń opisanych w podręcznikach z perspektywy ich uczestników. Podczas wywiadów młodzi ludzie przekonywali się, jak zróżnicowane były losy i doświadczenia osób uwikłanych w działania wojenne, a także przed jakimi dylematami musiały stawać. Uczniowie byli pod ogromnym wrażeniem opowieści, wskazywali, że dzięki spotkaniom są w stanie dużo lepiej zrozumieć tragedię ludzi żyjących w czasie okupacji. Filmowe zapisy dokumentujące ten ponury okres z dziejów ludzkości nie są pustymi faktami, każdy z uczestników wysłuchał bowiem wielu bardzo emocjonalnych, wręcz intymnych zwierzeń ludzi, którzy

doświadczyli okrucieństwa o skali niewyobrażalnej z dzisiejszej perspektywy.

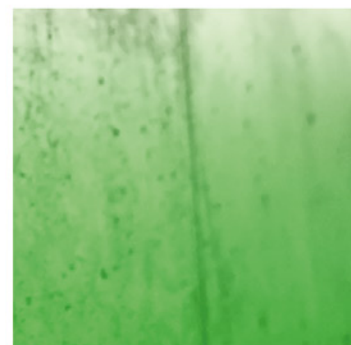
W opinii licealistów taki sposób poznawania historii jest ciekawszy niż tradycyjne zajęcia w szkole. – To było ciekawe i inne niż podczas zwykłych lekcji „dotknięcie” przeszłości. Przeprowadzanie rozmów z osobami, które przeżyły wojnę, nauczyło nas empatii i szacunku. Pomogło też zrozumieć, że wojna była wielką tragedią dla wszystkich Europejczyków – stwierdziła uczestniczka projektu. Z inicjatywy licealistów część wywiadów zrealizowano w szkole, dzięki czemu większa grupa uczniów miała sposobność wziąć udział w „żywej” lekcji historii. Każda rozmowa była okazją

Najbardziej innowacyjnym elementem przedsięwzięcia było łączenie nauki historii z poznawaniem języka obcego w sytuacjach nieformalnych.

do szerszego spojrzenia na różnorodne problemy i postawy (nietolerancja, uprzedzenia, heroizm, poświęcenie, solidarność), umożliwiającą kształcenie krytycznego myślenia. Dzięki bliskim kontaktom z rówieśnikami oraz ze świadkami II wojny światowej młodzi ludzie w praktyce poznawali zasady dobrej współpracy, uczyli się tolerancji i prowadzili dialog międzykulturowy.

Projekt był realizowany zgodnie z założeniami metody CLIL (Content and Language Integrated Learning), czyli zintegrowanego kształcenia opartego na jednoczesnym przekazywaniu treści z danego przedmiotu i wykorzystaniu języka obcego. Warto podkreślić, że uczniowie przyswajali angielski na wielu poziomach i w różnych sytuacjach komunikacyjnych – w tym podczas tworzenia tłumaczeń wywiadów, w trakcie spotkań z naukowcami i lekcji muzealnych oraz kontaktów z rówieśnikami (online i bezpośrednich).

Przeprowadzając i opracowując rozmowy poznawali także zasady budowania wypowiedzi, uczyli się argumentowania. Jednym z najtrudniejszych zadań, przed jakim stanęli uczestnicy projektu (i z którym znakomicie sobie poradzili!), było symultaniczne tłumaczenie wystąpień polskich historyków podczas konferencji naukowej dotyczącej II wojny światowej.

Z wypracowanych rezultatów mogą skorzystać nauczyciele z innych szkół – materiały mogą służyć jako podstawa zajęć łączących zagadnienia historyczne z nauką języka angielskiego.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Grzegorza Michalskiego pt. *Międzynarodowa lekcja historii*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2019.

INSTYTUCJA

Liceum Ogólnokształcące
im. Mikołaja Kopernika
w Tarnobrzegu

KOORDYNATORZY

Adam Stępiński
Bogusław Lubański

POZIOM EDUKACJI

liceum ogólnokształcące

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

ohie.eu

Warszawa dla średnio zaawansowanych

Trudno poznać kulturę danego kraju bez znajomości miejscowego języka i odwrotnie – wyzwaniem jest nauka języka bez zgłębienia szerszego kontekstu kulturowego. Wychodząc z takiego założenia, realizatorzy projektu zaproponowali zajęcia językowe prowadzone na wystawie w Muzeum Warszawy.

Uczestnikami projektu są obcokrajowcy przebywający na stałe lub tymczasowo w Warszawie i uczący się języka polskiego, w tym osoby pracujące w tym mieście i przygotowujące się do studiowania. W zajęciach biorą udział także nauczyciele języka polskiego jako obcego (głównie z Ukrainy i Białorusi) oraz studenci kursów organizowanych przez Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Uniwersytetu Warszawskiego.

Podstawowym zadaniem projektu „Warszawa dla średnio zaawansowanych” jest nauczanie języka polskiego poprzez prezentację obcokrajowcom historii i kultury stolicy. Pomocami dydaktycznymi są eksponaty oraz zbiory biblioteczne zgromadzone w Muzeum Warszawy. Zajęcia prowadzone metodą CLIL udowadniają, że nawet przy ograniczonej znajomości języka można w pełni korzystać z oferty polskich instytucji kultury. Podczas kursu obcokrajowcy

Uczestnicy kursu odwiedzają warszawskie instytucje kultury. Zdobywając potrzebne informacje i wykonując konkretne zadania, używają języka polskiego.

wcielają się w role gości muzeum, czytelników muzealnej biblioteki, klientów kawiarni czy sklepiku z książkami i pamiątkami. Czytają teksty o Warszawie, rozwiązują przygotowane przez prowadzących zadania, quizy i zagadki, zaznajamiają się z leksyką związaną z miastem i polską kulturą, poznają nowe i powtarzają poznane wcześniej zagadnienia gramatyczne. Oferta zajęć dla obcokrajowców jest bardzo szeroka.

– Organizujemy gry miejskie na Starym Mieście związane z warszawskimi legendami. Mamy aż 21 tematycznych gabinetów i w zależności od tego, co interesuje naszych uczniów, jesteśmy w stanie przygotować dla nich specjal-

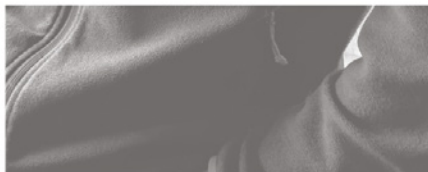
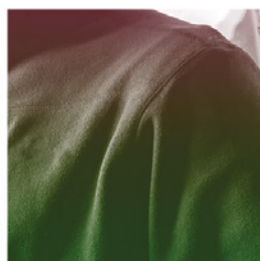
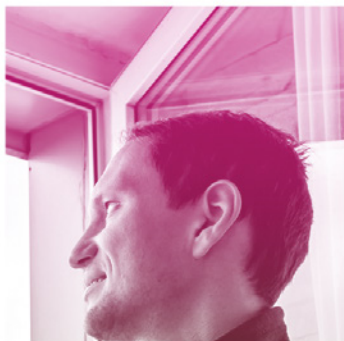
ne lekcje – mówi Katarzyna Żak-Caplot, koordynatorka projektu. – W gabinecie widoków ćwiczą czas przeszły i tryb przypuszczający, bo rozmawiamy, jak Warszawa mogłaby wyglądać, gdyby nie została zburzona. W piwnicach, gdzie przechowujemy publikacje z danymi statystycznymi, uczymy liczebników.

Odgrywanie scenek w takim otoczeniu, a nie w sali szkoleniowej, ma przełamać strach. Obcokrajowcy przekonują się, że zdobywanie informacji w obcym języku wcale nie musi być skomplikowane. Dobrze się bawią, jednocześnie rozwijając twórcze myślenie i wrażliwość estetyczną.

Projekt daje możliwość integracji z lokalną społecznością naukową i akademicką. Uczestnicy kursu odwiedzają warszawskie instytucje kultury (muzeum, bibliotekę, instytut Polskiej Akademii Nauk, archiwum). Zdobywając potrzebne informacje i wykonując konkretne zadania, kontaktują się z ich pracownikami, a co za tym idzie – w praktyce używają języka polskiego. Takie spotkania są także okazją do wzajemnego poznania się obu stron. Obcokrajowcy oswiają się z zasadami panującymi w polskich instytucjach kulturalno-naukowych, a osoby zatrudnione w tych placówkach zdobywają doświadczenie w relacjach z zagranicznymi klientami.

Realizacja projektu rozpoczęła się w 2017 roku. W związku z ogromnym zainteresowaniem inicjatywa na stałe zagościła w ofercie edukacyjnej Muzeum Warszawy. Od 2019 roku rozszerzono ją o pilotażowe zajęcia z języka angielskiego prowadzone metodą CLIL dla uczniów polskich szkół, którzy dzięki temu mają możliwość poznawania stolicy w języku angielskim.

Obecnie projekt uwzględnia trzy typy cyklicznych działań: → **zajęcia prowadzone metodą CLIL**, łączące naukę historii i kultury Warszawy z lekcją języka polskiego jako obcego (w formie warsztatów tematycznych, gier muzealnych i miejskich);

- **inicjatywy skierowane do lektorów i nauczycieli**, w tym wykłady z prezentacjami narzędzi edukacyjnych, warsztaty pokazujące sposoby pracy na wystawie muzealnej, działania edukacyjne wykorzystujące motyw warszawskich legend (spacer edukacyjny, karta pracy, gra muzealna). W ramach projektu powstały również materiały dydaktyczne, zebrane w publikacji *Legendy warszawskie – teksty do nauki języka polskiego jako obcego*;
- **wymiana doświadczeń z zagranicznymi instytucjami kultury**, które prowadzą działalność w podobnym obszarze (m.in. Bibliotheque Nationale de France, Musee Carnavalet w Paryżu).

Projekt uzyskał merytoryczne wsparcie Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Uniwersytetu Warszawskiego. W przedsięwzięcie zaangażowani są pracownicy Muzeum Warszawy, którzy w zależności od scenariusza danej lekcji prowadzą zajęcia, pomagają gościom, udzielają wskazówek. Wspólna nauka, zabawa i praca to korzyści nie tylko w wymiarze językowym. Dzięki spotkaniom możliwa jest wymiana doświadczeń i wzajemne inspirowanie się podczas interpretacji dzieł sztuki czy literatury, a szerzej – zbliżenie różnych obszarów kulturowych. – Dla muzealników niezwykle interesująca jest recepcja naszej wystawy przez przedstawicieli innych kultur. Odwiedza nas coraz więcej Hindusów, Chińczyków, Ukraińców, Kazachów, Gruzinów. Oni nasze zbiory i legendy oceniają przez pryzmat własnych doświadczeń historycznych – podsumowuje koordynatorka projektu. – Najciekawsze są jednak dyskusje dotyczące losów naszego miasta. Często głębokie i mądre, [podejmowane] z zupełnie innej strony niż w Polsce.

W opisie projektu wykorzystano informacje ze strony internetowej Muzeum Warszawy oraz fragmenty wywiadu z Katarzyną Żák-Caplot przeprowadzonego przez Michała Radkowskiego (*Nauka w Muzeum Warszawy*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Europa dla Aktywnych”, nr 4/2019.

REALIZATOR
Muzeum Warszawy

KOORDYNATORKA
Katarzyna Żák-Caplot

POZIOM EDUKACJI
edukacja dorosłych

JĘZYK
polski jako obcy

STRONA INTERNETOWA
bit.ly/2wzwbwlh

Anglojęzyczne przedstawienie z udziałem młodzieży *Poskromienie złośnika* na podstawie twórczości Williama Szekspira

Uczniowie ze szkół w Wieluniu poznawali język angielski podczas przedstawień teatralnych, które sami przygotowywali. W nauce pomagał im sam William Szekspir.

W projekcie brała udział młodzież z Zespołu Szkół nr 1 w Wieluniu (i z innych szkół średnich w mieście) oraz uczniowie Szkoły Podstawowej nr 4. Koordynatorka przedsięwzięcia, Magdalena Pioruńska, przygotowała dla nich uwspółcześioną adaptację klasycznej komedii Szekspira, *Poskromienie złośnicy*. – Jako nauczycielka pracuję od kilku lat i już na początku zauważałam, że do współczesnej młodzieży – a przynajmniej do tej, którą uczę – niełatwo trafić. Największą chęć do pracy młodzi ludzie wykazują, gdy nauczane treści jakoś ich dotyczą i potrafią poruszyć. Ćwicząc mówienie po angielsku, proponuję uczniom np. rozmowę o sporcie, chociaż sama w ogóle się nim nie interesuję. Edukację trzeba łączyć z ważnymi dla młodzieży tematami.

Nowa wersja sztuki *Poskromienie złośnicy* – zatytułowana *Poskromienie złośnika* – ukazuje zatem problemy i dylematy trapiące dzisiejszych młodych ludzi. Praca nad przedstawieniem miała wymiar edukacyjny, ale umożliwiała także formułowanie uniwersalnych pytań dotyczących moralności, prawdy i miłości. Ważne było również to, że te kwestie poruszano przede wszystkim w języku angielskim (choć nie tylko – twórcy spektaklu zadbałi o to, żeby widzowie, którzy znają go słabiej, mogli zrozumieć wszystkie wątki i osadzić je w odpowiednich kontekstach).

Udział w spektaklach przełożył się na poprawienie umiejętności językowych uczestników, którzy nie tylko zwiększyli zasób angielskiego słownictwa, ale także poprawili swoją wymowę, płynność mówienia oraz pozbyli się obaw przed komunikacją w obcym języku. Projekt wydobyl również z uczniów talenty aktorskie oraz pozwolił wykorzystać ich umiejętności muzyczne (w trakcie przedstawienia na żywo wykonywali przygotowane utwory). Udział w spektaklach wzmocnił ich pewność siebie – musieli przełamywać lęk

przed występami publicznymi, wystawiając *Poskromienie...* m.in. w miejskiej bibliotece, w szkołach czy w domu kultury. Przedstawienia spotkały się z dobrym przyjęciem publiczności, która oprócz obejrzenia sztuki miała okazję wysłuchać wstępu na temat komedii Szekspira, zapoznać się z angielskimi idiomami, a nawet wziąć udział w quizie na ich temat. – Wystawiliśmy ten spektakl m.in. w jednym z najlepszych liceów w Krakowie. Widzowie byli tam autentycznie zaskoczeni, że młodzież ze szkoły zawodowej z Wielu-

“ *Udział w spektaklach przełożył się na poprawienie umiejętności językowych uczestników, którzy nie tylko zwiększyli zasób angielskiego słownictwa, ale także poprawili swoją wymowę, płynność mówienia oraz pozbyli się obaw przed komunikacją w obcym języku.*

nia prezentuje im przedstawienie, z którego można wynieść sporo wiedzy językowej – wspomina koordynatorka.

Innowacyjność projektu polegała głównie na szerokim uczestnictwie uczniów o różnicowanych umiejętnościach językowych w zajęciach o dużym stopniu trudności, wymagających skupienia i zaangażowania. Realizatorzy projektu obsadzali aktorów na podstawie ich predyspozycji, umiejętności językowych i preferencji, w związku z czym nawet słabsi uczniowie mogli się czuć pełnowartościowymi twórcami przedstawienia. Takie podejście ma, według Magdaleny Pioruńskiej, głęboki sens. – Na aktorów wybrałam uczniów znanych wcześniej głównie z tego, że – ogólnie mówiąc – nie byli prymusami. Dlaczego? Ponieważ najbardziej

w polskiej szkole nie znoszę przyklejania łatek. To, że ktoś przez pierwszą klasę przeszedł ledwie na dwójkach, nie oznacza, że musi tak sobie radzić do końca szkoły. A nauczyciel może „zaryzykować” i zaproponować takiemu delikwentowi np. udział w przedstawieniu.

O projekcie szeroko informowały lokalne media. Przedstawienie zostało nagrane przez Wieluńską Telewizję Kablową i było transmitowane. Materiały edukacyjne ze spektakli opracowano i udostępniono w formie cyfrowej. Projekt spotkał się z pozytywnym odzewem społeczności lokalnej, a przedstawiciele Miejskiej Biblioteki Publicznej, instytucji, która udostępniła swoje pomieszczenia na potrzeby projektu, zaproponowali kontynuowanie współpracy przy następnych przedstawieniach.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty wywiadu z Magdaleną Pioruńską przeprowadzonego przez Macieja Kałacha (*Poskramiaczka idiomów*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2019.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół nr 1
w Wieluniu

**KOORDYNATORKA
PROJEKTU**

Magdalena Pioruńska

POZIOM EDUKACJI

liceum ogólnokształcące,
kształcenie zawodowe

JĘZYK

angielski, polski

STRONA INTERNETOWA

zs1.wielun.pl

Be a Buddy, Not a Bully

Realizatorzy projektu postanowili zmierzyć się z problemem powszechnym w szkołach w całej Europie – przemocą rówieśniczą. Uczniowie z Polski, Francji i Czech zastanawiali się wspólnie nad genezą tego zjawiska i możliwościami jego wyeliminowania.

W projekcie brały udział szkoły, w których dochodziło do przypadków przemocy rówieśniczej. Uczestnikami przedsięwzięcia byli w większości uczniowie w wieku 12–15 lat, zarówno sprawcy, jak i ofiary przemocy. Często pochodzili ze środowisk defaworyzowanych, które nie sprzyjały nauce tolerancji i budowaniu szacunku wobec innych. Głównym celem przedsięwzięcia było pokazanie uczestnikom negatywnych skutków nękania, a także wspólne wypracowanie rozwiązań służących obniżeniu poziomu przemocy fizycznej i psychicznej w placówkach edukacyjnych. Koordynatorzy projektu postanowili dużą jego część poświęcić cyberprzemocy – zjawisku coraz bardziej powszechnemu wśród dzieci i młodzieży.

– Projekt opierał się na aktywnej współpracy uczniów. My jako nauczyciele ograniczyliśmy nasz wpływ i działania do minimum. Przedsięwzięcie dotyczyło problemu uczniów, chcieliśmy więc z nich wyciągnąć jak najwięcej, sprawić, żeby oni się wykazali. A że musieli to robić w języku obcym, praktycznie ogóle im nie przeszkadzało – tak o założeniach projektu opowiada Kamil Matras, jeden z jego koordynatorów. – Ważne jest to, by [realizować inicjatywy] interdyscyplinarne z wykorzystaniem języka, bo gdybyśmy prowadzili tylko przedsięwzięcia językowe, to po pewnym czasie dzieci byłyby znudzone. Staramy się szukać tematów ciekawych, nowych, które można połączyć z językiem.

Komunikacja odbywała się po angielsku, jednak umiejętności językowe uczniów zaangażowanych w projekt przed jego rozpoczęciem były zróżnicowane. Głównym problemem była blokada komunikacyjna – młodzi ludzie, mimo znajomości słownictwa i podstawowych zasad gramatyki, nie mówili po angielsku, co spowodowane było przede wszystkim strachem przed popełnieniem błędów. Już podczas pierwszej wideokonferencji zapoznawczej obawy zostały rozwiane – uczniowie zauważyli, że nikt ich nie krytykuje i nie potępia za pomyłki. W związku z tym chętniej brali udział w zadaniach wymagających aktywnej komunikacji i poszerzali swoje słow-

nictwo związane z tematem przewodnim projektu (zarówno na lekcjach, jak i samodzielnie).

Uczniowie zostali podzieleni na międzynarodowe grupy robocze, w ramach których opracowywali wspólne historie dotyczące przemocy, stworzyli angielskojęzyczny słowniczek pojęć na ten temat i logotyp projektu oraz zebraли przykłady piosenek, filmów i seriali, w których poruszono tematykę agresji. Przygotowali także komiks na temat sposobów radzenia sobie z przemocą. Uczestnicy projektu samodzielnie tworzyli quizy sprawdzające wiedzę partnerów na temat zagadnień poruszanych w trakcie wykonywania zadań. Wzajemnie motywowali się do pracy, wymieniając

“ *Głównym celem przedsięwzięcia było pokazanie uczestnikom negatywnych skutków nękania, a także wspólne wypracowanie rozwiązań służących obniżeniu poziomu przemocy fizycznej i psychicznej w szkołach.*

opinie (głównie za pośrednictwem aplikacji, m.in. Framapad i StoryboardThat) na temat materiałów udostępnianych na stronie projektu.

Monika Mojsiejonek, koordynatorka przedsięwzięcia, źródła jego powodzenia doszukuje się przede wszystkim w uczestniczącym w nim dzieciach. – Temat był im bliski i tak bardzo się w niego zagłębiły, że język, którym się posługiwały, zszedł na dalszy plan. Skupiały się na rozwiązaniu problemu i to chyba właśnie dzięki temu odnieśliśmy taki sukces. Przestały też przywiązywać zbyt dużą wagę do swoich błędów językowych, a warto dodać, że takie nastawienie jest bardzo trudne do osiągnięcia na co dzień w klasie, bo nauka kojarzy im się głównie z ocenianiem. Nam zależało na tym, żeby odważyli się wyrazić swoją opinię.

Podsumowaniem przedsięwzięcia była ogólnoszkolna kampania antyprzemocowa, w trakcie której w każdej z partnerskich placówek młodzi ludzie wraz z przedstawicielami społeczności lokalnej wykonali mural odnoszący się do tytułu projektu. – Uczniowie są różni – jedni uczą się świetnie, inni nieco gorzej. A o przemocy zapewne każdy ma coś do powiedzenia. W trakcie projektu dzieci mogły więc [wyrzucić] coś ważnego, co może się przydać innym, i to był ich mały sukces. Mały, ale dla nich bardzo ważny – dodaje Kamil Matras.

Warto wspomnieć, że „Be a Buddy...” otrzymał Europejską Odznakę Jakości i został nagrodzony w Europejskim Konkursie eTwinning 2019 jako najlepszy projekt anglojęzyczny w Europie.

W opisie wykorzystano fragmenty wywiadu z Moniką Mojsiejonek i Kamilem Matrasem, przeprowadzonego przez Jacka Łosaka (*Umieć a używać, czyli językowe dylematy*). Rozmowa została opublikowana w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 5/2019.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa
im. Jana Pawła II
w Zaborze

KOORDYNATORZY

Monika Mojsiejonek
Kamil Matras

POZIOM EDUKACJI

szkoła podstawowa,
gimnazjum

JĘZYK angielski

STRONA INTERNETOWA

twinspace.etwinning.net/46541/home

Językowy Teatr Szkolny

Językowy Teatr Szkolny, działający od 2015 roku w Szkole Podstawowej nr 2 w Starym Sączu, skupia się na scenicznej adaptacji literatury klasycznej. Uczniowie-aktorzy stają przed szczególnym wyzwaniem, ponieważ przedstawienia odbywają się w języku angielskim. Inicjatywa, która na początku miała być jedynie konkursem czytelnictwem, przekształciła się w prężnie funkcjonujące zajęcia językowe.

Twórcy projektu postanowili wyjść z nauką angielskiego poza mury szkolne. Uczniowie dzięki pracy nad spektaklami poznają bogactwo literatury anglojęzycznej i doskonałą umiejętność językowe w zetknięciu z klasycznymi tekstami kultury. Zdobywanie wiedzy w formie zabawy przychodzi łatwiej niż w trakcie tradycyjnych lekcji w klasie. – Dzieci mają do tego inne podejście, mniej się stresują – wyjaśnia Agnieszka Obrzud, jedna z koordynatorek projektu. – Jeżeli się je zachęci, pokaże się im, że można się uczyć języka w inny sposób, to są bardziej aktywne.

Podczas występów publicznych uczniowie budują pewność siebie, rozwijają umiejętności autoprezentacji czy zdolności interpersonalne. Przygotowując przedstawienie, poznają zasady dobrej współpracy, sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych i uczą się zawierania kompromisów. W działania projektowe angażują się całe klasy, często zróżnicowane pod względem znajomości języka, więc nawet słabsi uczniowie mają możliwość rozwijania swoich umiejętności. Nie wszyscy chcą występować na scenie – zamiast tego są zaangażowani w przygotowanie spektaklu, a ich uzdolnienia mogą być wykorzystane w inny sposób, np. podczas prac nad scenografią czy kostiumami. Dzięki temu mają wpływ na kształt powstającego spektaklu. Jak zauważa koordynatorka projektu: – Aktywne okazują się nawet osoby, które się boją lub nie mają dostatecznych zdolności językowych, by odgrywać większe role. Jeżeli uczniowie sami sugerują, by coś zagrać lub powiedzieć inaczej, to wykorzystujemy ich chęć pomocy.

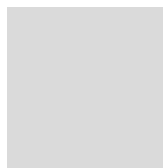
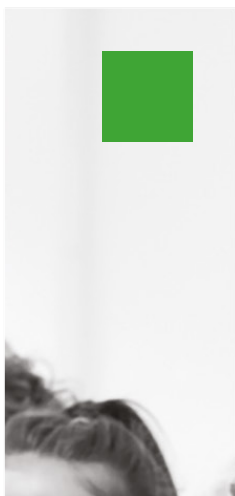
Działalność Językowego Teatru Szkolnego skupia się – choć nie wyłącznie – na adaptacji literatury klasycznej, w tym lektur szkolnych. Uczniowie przygotowali m.in. przedstawienie *Opowieść wigilijna* według Charlesa Dickensa i anglojęzyczne wersje polskich legend o Smoku Wawelskim oraz Lechu, Czechu i Rusie. Poza występami dla uczniów i dla społeczności lokalnej Językowy Teatr Szkolny regularnie bierze udział w Wojewódzkim Konkursie Małych Form

Teatralnych „Bliżej Świata” w Krakowie, w którym zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia. W 2017 roku członkowie grupy wystawili sztukę *John Hancock* (zajmując trzecie miejsce), a rok później trzy kolejne spektakle: *Claude Monet and His Magical Garden* (kategoria: klasy I–III), *The Mythical Journey* (kategoria: klasy IV–VI) oraz *At the Swedish Museum* (kategoria: gimnazjum, trzecie miejsce). W 2019 roku zaprezentowali cztery sztuki: *The Little Red Riding Hood* (kategoria: klasy I–III, trzecie miejsce), *The Legend of the Wawel Dragon* (kategoria: klasy IV–VI, pierwsze miejsce), *Friendship Matters* (kategoria: klasy VII–VIII, trzecie miejsce), *An Ordinary Boy* (kategoria: gimnazjum, wyróżnienie).

“*Podczas występów publicznych uczniowie budują pewność siebie, rozwijają umiejętności autoprezentacji czy zdolności interpersonalne.*”

Dzięki przedstawieniom korzyści odnoszą nie tylko zaangażowani w nie aktorzy, ale również pozostali uczniowie, którzy zdobywają wiedzę przydatną na zajęciach z innych przedmiotów szkolnych, np. języka polskiego. Projekt oddziałuje pozytywnie także na opiekunów grup teatralnych – nauczycieli języka angielskiego – którzy w trakcie tworzenia scenariuszy czy prób scenicznych z uczniami mogą testować nowe narzędzia dydaktyczne. Co więcej, inspirować innych nauczycieli do podejmowania nowych wyzwań edukacyjnych, np. organizowania otwartych lekcji języka angielskiego.

Przedsięwzięcie na stałe wrosło w pejzaż edukacyjny Starego Sącza. Projekt, który początkowo miał jedynie przybliżyć literaturę angielską, stał się z czasem czymś więcej – ważnym elementem nauczania języków obcych w regionie oraz katalizatorem uczniowskiej kreatywności.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Jakuba Mirowskiego pt. *Szekspir? Tylko w oryginale*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 3/2019.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa nr 2
im. Juliusza Słowackiego
w Starym Sączu

KOORDYNATORKI

Agnieszka Obrzud
Beata Damasiewicz

POZIOM EDUKACJI

szkoła podstawowa,
gimnazjum

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

bit.ly/2WSdYsj

Kafejka Językowa w Fundacji Centrum Aktywności Twórczej

O tym, że języki obce można poznawać w każdym wieku i w każdych okolicznościach, przekonują pracownicy Fundacji Centrum Aktywności Twórczej, realizujący od 2014 roku projekt „Kafejka Językowa”. Dzięki niemu mieszkańcy regionu leszczyńskiego poznają inne kultury i języki bezpośrednio od zagranicznych wolontariuszy.

Oferta projektu obejmuje naukę angielskiego, hiszpańskiego, włoskiego i francuskiego. Jego uczestnikami są uczniowie szkół podstawowych (w tym dzieci z mniejszymi szansami edukacyjnymi czy wyrównujące poziom językowy na potrzeby kształcenia formalnego) i młodzież z klas maturalnych (m.in. uczniowie przygotowujący się do wyjazdów zagranicznych). W przedsięwzięciu biorą ponadto udział dorośli kontynuujący, ponawiający lub rozpoczynający naukę – także ci, którzy wcześniej nie przystępowali do formalnych kursów z obawy przed zbyt wysokim poziomem nauczania czy ze względu na ograniczone możliwości poznawcze i finansowe.

Nowatorskim elementem projektu w skali regionu jest nieformalny charakter zajęć – uczestnicy zdobywają wiedzę w przyjaznej atmosferze poza tradycyjnymi instytucjami edukacyjnymi. Spotykają się w kawiarniach i restauracjach w małych, 4–8-osobowych grupach, w których pod okiem odpowiednio przeszkolonych zagranicznych wolontariuszy mają okazję poznawać język obcy. Zwykle największą barierą komunikacyjną jest strach przed popełnieniem błędów – tutaj ten czynnik jest wyeliminowany. Prowadzący kładą większy nacisk na namawianie uczniów do mówienia niż na testy i naukę gramatyki. Za materiały edukacyjne służą im różnorodne, często niestandardowe narzędzia – piosenki, filmy i gry (np. kalambury). Uczestnicy zdobywają nowe umiejętności nie w oderwaniu od rzeczywistości, ale w realnych sytuacjach życiowych (m.in. podczas składania zamówienia w restauracji). Tematy spotkań proponują najczęściej prowadzący, zdarza się jednak, że inicjatywa wychodzi od grupy. Ważnym elementem projektu jest włączanie kursantów w akcje na rzecz społeczności lokalnej – w organizowanie wieczorów kulturowych, spacerów tematycznych, prezentacji kulinarnych, flashmobów językowych, pokazów tanecznych czy warsztatów artystycznych.

Dzięki zaangażowaniu zagranicznych wolontariuszy uczestnicy spotkań poznają nie tylko język, ale i kulturę

kraju, z którego pochodzi wolontariusz – uczą się tolerancji wobec innych i zwiększają swoje kompetencje socjolingwistyczne. Są zachęceni do wchodzenia w interakcje, pogłębiania znajomości, a jednocześnie uczą się płynnego, spójnego i celowego budowania wypowiedzi. Projekt jest cenny również dla nauczycieli języków obcych w szkołach, którzy poznają nowe metody edukacji pozaformalnej i mogą uzyskać pomoc trenerów w ich zastosowaniu.

Z „Kafejki Językowej” skorzystało już blisko 200 użytkowników, a część z nich uczestniczy w zajęciach od kilku lat. O ich motywacjach opowiada Katarzyna Ziarczyk, koor-

“ *Dzięki zaangażowaniu zagranicznych wolontariuszy uczestnicy spotkań poznają nie tylko język, ale i kulturę danego kraju - uczą się tolerancji wobec innych i zwiększają swoje kompetencje socjolingwistyczne.*

dynatorka projektu. – Mamy w grupach bardzo różne osoby. Niektóre już mówią płynnym angielskim, ale przychodzą, ponieważ lubią te zajęcia, mogą poznać nowe osoby, a ponadto na co dzień nie mają okazji używać języka i nie chcą go zapomnieć. Zauważyliśmy, że np. hiszpańskiego zdecydowana większość słuchaczy uczy się dla przyjemności. Są też tacy, którzy chcą podszkolić angielski ze względu na pracę. Duża część robi to jednak po prostu dla siebie, dla własnego rozwoju.

Projekt opiera się na partnerstwach z organizacjami realizującymi przedsięwzięcia w ramach programu Erasmus+. Wolontariusze zagraniczni pochodzą z instytucji współpracujących z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej. Kompetencje trenerskie zdobywają po przyjeździe do

Polski, podczas szkoleń w fundacji. Sukces kolejnych edycji projektu sprawił, że w jego organizację włączają się także inni partnerzy z regionu leszczyńskiego, np. restauratorzy, którzy nieodpłatnie udostępniają miejsce do realizacji zajęć i biorą udział w promocji przedsięwzięcia w społeczności lokalnej.

W opisie projektu wykorzystano fragmenty artykułu Jacka Łosaka pt. *Spotkania z językami przy kawie i herbacie*, opublikowanego w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”, nr 5/2019.

INSTYTUCJA

Fundacja Centrum
Aktywności Twórczej
(Leszno)

KOORDYNATORKA

Katarzyna Ziarczyk

INICJATORKA PROJEKTU

Magdalena Domagała

POZIOM EDUKACJI

gimnazjum, liceum,
edukacja dorosłych

JĘZYK

angielski, turecki,
hiszpański, włoski,
francuski, niemiecki

STRONA INTERNETOWA

fundacja-cat.pl/kafejka

2020

Quo vadis... Europa?

„Dokąd zmierzasz, Europo?” – to pytanie zadawali sobie młodzi ludzie zaangażowani w międzynarodowy projekt edukacyjny eTwinning. Żeby na nie odpowiedzieć, analizowali sytuację polityczno-społeczną w Unii Europejskiej, pokazywali podobieństwa i różnice między poszczególnymi państwami, wskazywali obszary wymagające poprawy oraz dokonywali oceny przyszłości Wspólnoty.

Pomysł na prowadzony w języku niemieckim projekt eTwinning zrodził się w związku z pojawiającymi się coraz częściej głosami eurosceptyków, którzy kwestionują zarówno wartości propagowane w Unii Europejskiej, jak i sens jej istnienia. Uczestnikami przedsięwzięcia byli uczniowie szkół średnich w wieku 15–18 lat z trzech krajów europejskich: z Polski, Niemiec i Włoch. Dzięki wykorzystaniu popularnych narzędzi internetowych (WhatsApp, Messenger, Skype, Facebook) oraz aplikacji (m.in. Genial.ly, Issuu, Tricider, Survio, Animoto, Storyboard That, SlideTalk) wspólnie zastanawiali się nad sposobem funkcjonowania Unii Europejskiej i realizowali ambitne, wymagające kreatywności, zadania. A tych było w projekcie naprawdę wiele.

Uczniowie omawiali wartości, które łączą ich w Europie (przedstawiali sytuację w trzech krajach partnerskich dziś i 30 lat temu), wskazywali przyczyny trudnych relacji między państwami na kontynencie oraz dziedziny współpracy, które wymagają poprawy, a także kreśliли scenariusze rozwoju Wspólnoty w kolejnych latach. Próbowali znaleźć odpowiedzi na pytania: Co należy zmienić w relacjach Europejczyków? Co przeszkadza w naszych wzajemnych relacjach? Jak przestrzegane są w naszych krajach wartości unijne? Jak wyglądały prawa człowieka, demokracja, wolność 30 lat temu? Uczestnicy przygotowali i przeprowadzili w swoich szkołach ankietę „Czy czujesz się Europejczykiem?”, która pomogła im w wystosowaniu do Niemiec (państwa, które w trakcie projektu przewodniczyło Unii Europejskiej) postulatów zmian i modyfikacji w sposobie działania Wspólnoty. Najwięcej emocji towarzyszyło uczestnikom podczas tworzenia tekstu do piosenki Europa – unser Haus, którą wspólnie wykonali do melodii Imagine Johna Lennona. Rezultatem twórczej pracy uczniów są materiały – teksty, nagrania, e-book, komiks i prezentacje – które można wykorzystać na lekcjach języka niemieckiego.

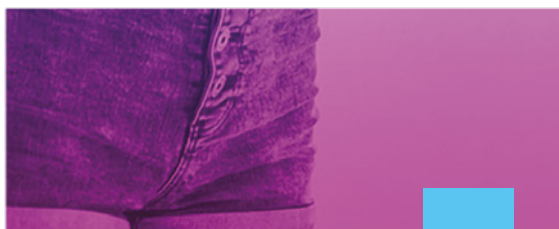
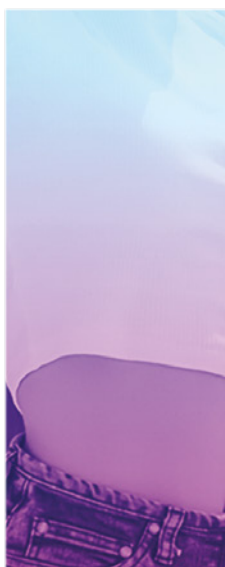
Projekt okazał się znakomitym forum wymiany poglądów oraz polem poszukiwania propozycji dalszego rozwo-

ju Unii Europejskiej. Jego uczestnicy, poznając swoich rówieśników z Niemiec i Włoch, mogli w praktyce przekonać się, na czym polega Wspólnota i co można osiągnąć dzięki międzynarodowemu współdziałaniu. Co więcej, wspólna praca licealistów z trzech krajów ułatwiała praktyczną naukę języka. – Rozmowy prywatne uczestników oraz wymiana poglądów na temat funkcjonowania Unii pozwoliły na doskonalenie umiejętności mówienia i pisanie po niemiecku, poszerzenie słownictwa tematycznego oraz struktur leksykalno-gramatycznych – mówi Edyta Dobiesz-Jąderko, koordynatorka projektu. – Jako nauczycielka języka niemieckiego mogłam obserwować rozwój językowy uczniów, a także

„Projekt okazał się znakomitym forum wymiany poglądów oraz polem poszukiwania propozycji dalszego rozwoju Unii Europejskiej. Jego uczestnicy, poznając swoich rówieśników z Niemiec i Włoch, mogli w praktyce przekonać się, na czym polega Wspólnota i co można osiągnąć dzięki współpracy międzynarodowej.

ich kompetencji retorycznych: pewności siebie w prezentowaniu poglądów i umiejętności ich obrony.

Dodatkowym efektem projektu była promocja liceum jako prężnej placówki, angażującej się w nietuzinkowe międzynarodowe przedsięwzięcia edukacyjne. Uczestnicy zorganizowali m.in. „Święto nauki z eTwinning” – wydarzenie, które zgromadziło wielu uczniów szkół podstawowych i ich rodziców. Relację prowadziły lokalna telewizja oraz radio. Organizatorzy Konkursu Europejskiego „EUnited – Europa verbindet” wyróżnili projekt, potwierdzając tym samym bardzo wysokie umiejętności językowe uczniów.

INSTYTUCJA

I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego w Mławie

KOORDYNATORKA

Edyta Dobiesz-Jąderko

POZIOM EDUKACJI

liceum ogólnokształcące

JĘZYK

niemiecki

STRONA INTERNETOWA

twinspace.etwinning.net/94834/pages/page/695667

Lepsze zrozumienie kluczem do lepszej przyszłości

Tematyka projektu dotyczyła tożsamości człowieka. Uczniowie szkół podstawowych z Polski i Słowenii odkrywali różnice między sobą, ale także szukali punktów wspólnych budujących europejską tożsamość.

Dziesięcioosobowa grupa uczestników projektu została wyłoniona spośród uczniów klas VI–VIII (połowę z nich stanowiły dzieci z mniejszymi szansami edukacyjnymi). W zdecydowanej większości nie mieli oni okazji ze sobą wcześniej współpracować, jednak udało im się zbudować sprawnie działającą drużynę, w której każdy miał do wypełnienia określone obowiązki.

Najważniejszym wydarzeniem w ramach projektu była wizyta polskich uczniów w placówce partnerskiej w Słowenii (OŠ Elvire Vatovec Prade). Zanim jednak doszło do wyjazdu, rozpoczęli współpracę na odległość. Najpierw poznawali się ze słoweńskimi rówieśnikami dzięki platformie eTwinningLive, później kontaktowali się telefonicznie, e-mailowo, poprzez aplikację WhatsApp, realizowali razem projekt eTwinning. Zostali również językowo przygotowani do wyjazdu – odgrywali scenki w językach obcych (np. w sklepie, na poczcie) odzwierciedlające rzeczywiste sytuacje, poznawali język mówiony. Uczniowie byli odpowiedzialni za zaplanowanie wyjazdu (np. podanie kosztorysu, symulacji wydatków, poszukiwanie zakwaterowania). Takie podejście pozwoliło im nie tylko lepiej poznać język angielski czy miejsce wizyty, ale również zdobyć wiedzę (np. z zakresu matematyki czy informatyki) i umiejętności przydatne w szybko zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Uczestniczyli w zajęciach pozalekcyjnych, a także pracowali w mniejszych grupach, odpowiedzialnych za określone zadania. Układali pytania, ankiety, karty pracy i quizy (w tym multimedialne) dotyczące tematyki projektu, przygotowali prezentacje na temat swojego regionu i szkoły, pisali listy w języku angielskim. Dzięki realizacji interdyscyplinarnych zadań uczniowie wyjeżdżali za granicę doskonale przygotowani.

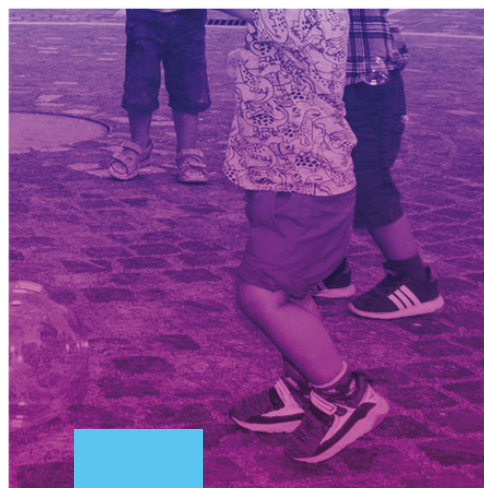
W trakcie wizyty w Słowenii polscy uczniowie porozumiewali się w języku angielskim, poznawali także podstawowe zwroty słoweńskie i włoskie. Aktywnie włączali się w codzienne życie szkoły partnerskiej: brali udział w lekcjach, odbyli wycieczkę, przygotowawali wystąpienia, spędzali

z rówieśnikami czas podczas przerw i spotykali się z nimi po zajęciach. Przede wszystkim jednak wspólnie zastanawiali się, jakie czynniki – społeczne, historyczne, kulturowe – budują tożsamość człowieka.

Język angielski dominował także w sytuacjach codziennych poza szkołą. Uczniowie sami mieli okazję zamawiać jedzenie w restauracji, kupować bilety i pamiątki, pytać o drogę, dopytywać o szczegóły zakwaterowania w hotelu, wysłać pocztówki do rodziny, rozmawiać z przewodnikami i mieszkańcami miejscowości Koper. – Od początku kładliśmy nacisk na samodzielność i odpowiedzialność uczniów za realizację poszczególnych zadań – podkreśla koordynator projektu, Mateusz Pakuła. – Było to w naszej szkole, przy przedsięwzięciu o takiej skali, podejście innowacyjne. Z pewnością przyczyniło się to do sukcesu projektu jako całości i pozwoliło na wypracowanie długotrwałych rezultatów. Dla nas, nauczycieli, było to cenne doświadczenie, wzbogacające warsztat zawodowy, a tym samym pracę naszej placówki.

“ *W trakcie wizyty w Słowenii polscy uczniowie porozumiewali się w języku angielskim. Aktywnie uczestniczyli w codziennym życiu szkoły partnerskiej: brali udział w lekcjach, odbyli wycieczkę, przygotowawali wystąpienia, spędzali z rówieśnikami czas podczas przerw i spotykali się z nimi po zajęciach.*

Za granicą uczniowie nabierali pewności w posługiwaniu się językiem angielskim. Pracowali we własnym tempie, a postępy można było obserwować z dnia na dzień. Oddanie uczniom autonomii w procesie edukacyjnym zapracowało – wykazywali oni ogromną chęć do wypełniania zadań

i dalszej nauki. Dzięki projektowi otworzyli się również na nowe kultury. Zawarte podczas wyjazdu znajomości i przyjaźnie były kontynuowane w ramach przedsięwzięcia prowadzonego na platformie eTwinning, a także w kontaktach mniej formalnych (poprzez komunikatory internetowe i media społecznościowe).

– Realny wpływ na rozwinięcie i wzmocnienie kompetencji kluczowych uczestników uznałbym za największy sukces naszego projektu. Z każdym tygodniem zauważalny był wzrost pewności siebie i zaangażowania uczniów, a co za tym idzie ich większy wpływ na poszczególne etapy projektu – podsumowuje koordynator Mateusz Pakuła. – Jestem głęboko przekonany, że tego typu inicjatywy w sposób wymierny nie tylko wspierają szkołę, ale silnie wzmacniają jej rolę i odpowiadają na faktyczne potrzeby uczniów. Praca z młodymi ludźmi to ogrom wyzwań, ale tyle samo możliwości pozytywnego i trwałego wpłynięcia na ich rozwój. Realizacja projektu to nie tylko nowa wiedza i umiejętności, ale również kształtowanie postawy aktywnego obywatelstwa czy rozwijanie wśród uczniów potrzeby ciągłego rozwoju. Finalnie udział w projekcie nie tylko wzmacnia edukacyjne szanse uczniów (czy myśląc dalekosiężnie możliwości zatrudnienia), ale i wpływa pozytywnie na ich szeroko rozumiane funkcjonowanie w społeczeństwie.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa nr 2
im. Tadeusza Kościuszki
w Słupsku

KOORDYNATOR

Mateusz Pakuła

POZIOM EDUKACJI

szkoła podstawowa

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

edu.slupsk.eu/placowki/525

Let's look, touch and smell – nauczanie języka angielskiego z wykorzystaniem metody integracji sensorycznej

Projekt zakłada nauczanie w warunkach, które najbardziej odpowiadają potrzebom dzieci w wieku przedszkolnym – poprzez zabawę, najlepiej motywującą je do nauki i wypowiedania się w języku obcym.

W przedsięwzięciu wzięło udział pięćdziesięcioro dzieci z Przedszkola Samorządowego nr 40 w Kielcach. Działania rozpoczęły się w najmłodszych grupach wiekowych (3 lata) i trwały aż do ukończenia przez nie nauki w placówce.

– Pomysł na projekt zrodził się w trakcie codziennych obserwacji dziecięcych aktywności. Przedszkolaki lubią czynności manualne oraz wszelkiego typu zabawy z podziałem na role. Kolejny ważny aspekt, na który zwróciliśmy uwagę, to potrzeby rozwojowe dzieci w wieku 3–6 lat: stymulacja zmysłów oraz rozwijanie ich twórczej aktywności i samodzielności – wspomina Anna Filipek, koordynatorka przedsięwzięcia.

Głównym założeniem projektu było poznawanie języka angielskiego przez dzieci w sposób najbardziej dla nich naturalny, czyli poprzez zabawę. – Zadania, które przygotowaliśmy, były oparte na metodzie integracji sensorycznej (SI) – mówi Anna Filipek. – Dzięki temu, że dzieci motywowaliśmy do działania różnymi kanałami zmysłowymi, były bardziej kreatywne i z większą radością przystępowały do nauki. Integracja sensoryczna w dydaktyce opiera się na założeniu, że wykorzystuje się bodźce napływające z wielu zmysłów – nie tylko wzroku i słuchu, ale także zapachu, dotyku czy ruchu.

Opracowując poszczególne bloki tematyczne, nauczyciele dobierali materiały do zajęć w taki sposób, by inspirować i pobudzać swoich podopiecznych do działania. Nie stosowali tradycyjnych narzędzi dydaktycznych (np. obrazków z podpisami), zamiast tego opracowywali własne, dostosowane do potrzeb konkretnej grupy przedszkolaków. Dzięki temu postępy w przyswajaniu języka były widoczne także u dzieci, które wymagały wspomaganie rozwoju.

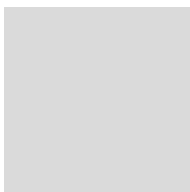
Mogły one, na równi z pozostałymi rówieśnikami, w pełni korzystać z zajęć i coraz lepiej radziły sobie z przyswajaniem języka obcego.

– Zupełnie odeszliśmy od standardowych kart obrazkowych na rzecz materiałów służących dzieciom do manipulowania (pomponików, guzików, patyczków, kamieni, piasku) oraz zabawek, które własnoręcznie wykonywał koordynator projektu – dodaje Anna Filipek. Po każdym zajęciach

“ *Nauczyciele dobierali materiały do zajęć w taki sposób, by inspirować i pobudzać swoich podopiecznych do działania. Nie stosowali tradycyjnych narzędzi dydaktycznych (np. obrazków z podpisami), zamiast tego opracowywali własne, dostosowane do potrzeb konkretnej grupy przedszkolaków.*

wszystkie materiały były dostępne w kąci sensorycznym, skąd dzieci mogły je brać do swobodnej zabawy. Pudełka, książeczki czy gry edukacyjne okazywały się na tyle atrakcyjne, że przedszkolaki często po nie sięgały, a tym samym – nieświadomie – utrwały wiadomości zdobyte podczas zajęć językowych. Udało się stworzyć bardzo naturalne środowisko nauki języka obcego, w związku z czym przedszkolaki, oddając się zabawie, chętnie mówiły po angielsku, czuły się swobodnie i bezpiecznie.

Realizatorzy przedsięwzięcia zadbali o to, by informacje o nim trafiły do szerszego grona odbiorców. W tym celu przy-

gotowali m.in. gazetkę promującą wczesne nauczanie języków obcych oraz cykl zajęć otwartych i warsztatów dla rodziców, nauczycieli, studentów. Dzięki zaangażowaniu rodzin przedszkolaki mogły ćwiczyć swoje kompetencje językowe również w domu. Dorośli z kolei lepiej poznawali uwarunkowania rozwojowe małych dzieci i uświadamiali sobie, że one uczą się przede wszystkim przez aktywną zabawę. Jak twierdzi Anna Filipek: – Największym osiągnięciem projektu są wysokie kompetencje językowe przedszkolaków oraz nasza pewność, że poznając język obcy, rozwijają się harmonijnie oraz twórczo spędzają czas.

Miarą sukcesu – obok osiągniętych postępów edukacyjnych – było włączenie się w projekt lokalnych kieleckich instytucji: Samorządowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli (wsparcie metodyczne, organizowanie wspólnych warsztatów i szkoleń dla nauczycieli), Regionalnego Centrum Wolontariatu (zaangażowanie wolontariuszy programu Erasmus+), Uniwersytetu Jana Kochanowskiego (zajęcia warsztatowe dla studentów odbywających praktyki w przedszkolu), Biblioteki Miejskiej (występy dzieci dla zaproszonych gości) czy wreszcie Domu Seniora (wspólna nauka języka obcego, między-pokoleniowa wymiana wiedzy).

W trakcie projektu powstał m.in. autorski program nauczania czy bloki tematyczne (obejmujące 4 lata edukacji). Na stałe wszedł on do przedszkola i sprawdza się w kolejnych rocznikach dzieci.

INSTYTUCJA

Przedszkole Samorządowe
nr 40 w Kielcach

KOORDYNATORKA

Anna Filipek

POZIOM EDUKACJI

przedszkole

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

ps40.kielce.eu

Open Science Schooling

Nauczanie przedmiotów ścisłych poprzez włączenie uczniów w badania naukowe to skuteczna i coraz częściej stosowana praktyka edukacyjna. Realizatorzy projektu „Open Science Schooling” postanowili dodać do niej jeszcze jeden element – język angielski.

W przedsięwzięciu zastosowano eksperymentalną metodologię Open Science Schooling (OSS), zakładającą, że uczniowie zdobywają wiedzę poprzez aktywny udział w prawdziwych działaniach naukowych, realizowanych w ich środowisku lokalnym. Metoda ta była wcześniej w niewielkim stopniu wykorzystywana w szkołach, a nauczyciele mieli trudności z przełożeniem jej założeń teoretycznych na działania praktyczne. Projekt realizowany w Łukowie po raz pierwszy w Polsce systematycznie stosuje OSS w zakresie różnych przedmiotów ścisłych i w różnych typach placówek edukacyjnych. – Zrozumienie świata poprzez pryzmat osiągnięć nauki, przy wykorzystaniu międzynarodowego języka komunikacji, jest kluczowe dla procesu edukacyjnego – mówi koordynator przedsięwzięcia, Artur Baranowski. – Dostrzeżenie możliwości wykorzystania nauki w otoczeniu lokalnym stwarza naturalny pomost między placówką edukacyjną a społecznością, w której żyją młodzi ludzie. Szkoła przestaje być oderwana od rzeczywistości, a staje się jej immanentną częścią.

W placówkach zaangażowanych w projekt – oprócz polskiej także z Litwy, Portugalii, Hiszpanii, Izraela i Grecji

“ *Zrozumienie świata poprzez pryzmat osiągnięć nauki, przy wykorzystaniu międzynarodowego języka komunikacji, jest kluczowe dla procesu edukacyjnego.*

– utworzono grupy uczniów i nauczycieli, które realizowały zadania w swoich środowiskach lokalnych. Nad jakością podejmowanych działań oraz opracowywanych materiałów czuwały Uniwersytet Wschodniej Finlandii (koordynator projektu) oraz hiszpańska instytucja Working with Europe.

W projekcie brała udział młodzież w wieku 11–18 lat. W każdym z krajów partnerskich zaangażowano co najmniej dwie pięcioosobowe grupy uczniów. Polskie drużyny liczyły w sumie 17 osób. Szkoła z Łukowa od samego początku intensywnie współpracowała z Wydziałem Biologii i Nauk o Środowisku Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w ramach prowadzonych badań ekologicznych w rezerwacie Jata. Główne zadania uczniów dotyczyły dwóch misji. Pierwsza obejmowała zagadnienia naukowe z zakresu ekologii (analizowanie sposobów funkcjonowania motyli nocnych). Druga grupa uczniów zajmowała się aspektem bioróżnorodności. W ramach tych dwóch nurtów uczestnicy przeprowadzili kilkadziesiąt innych działań i eksperymentów związanych z nauką przedmiotów ścisłych w języku obcym, z wykorzystaniem technologii cyfrowych. – Nasza szkoła pokazała, w jaki sposób można zaangażować uczniów w zdobywanie umiejętności pozwalających postrzegać świat w kategoriach naukowych – wskazuje Artur Baranowski. – Pomogło w tym zastosowanie nauczania zintegrowanego, obejmującego wiele przedmiotów, takich jak: biologia, informatyka, sztuka, chemia, matematyka czy język obcy. Ponadto praca w zespołach, w których każdy uczeń miał ściśle przydzielone zadanie, pozwoliła rozwijać kompetencje miękkie (np. współdziałanie w grupie, zdolności lidarskie).

Wypracowane w projekcie rezultaty to:

- przewodnik dla nauczycieli z opisem metodologii Open Science Schooling zawierający praktyczne przykłady oraz pomocne wskazówki;
- film przedstawiający doświadczenia uczestników projektu;
- opis pracy nad rezultatami;
- rekomendacje rozwiązań prawnych, umożliwiających wdrożenie metodologii OSS w szkołach.

Wszystkie materiały są dostępne są na stronie internetowej openscienceschooling.blogspot.com/p/results.html.

Dzięki pracy w projekcie uczestnicy zwiększyli swoje umiejętności komunikacyjne na różnych poziomach. Podczas konferencji naukowych dla młodych naukowców przełamali obawy przed wystąpieniami publicznymi, prezentując wyniki prac badawczych w formie referatów oraz plakatów, a także pisali publikacje naukowe w języku angielskim. Samodzielnie poszukiwali informacji i je selekcjonowali, a także redagowali różnorodne teksty opisujące ich postępy naukowe. Wykonywali tłumaczenia wywiadów, przygotowywali filmy, relacje, komunikowali się z rówieśnikami z zagranicy. Prowadzili także zajęcia „Przybij piątkę z motylem” podczas Nocy Biologów 2019 w Warszawie. O tym, że zastosowane w projekcie narzędzia edukacyjne się sprawdziły (i mogą być wykorzystywane szerzej), świadczą opinie uczniów: „Dzięki pracy w projekcie zyskałam większą pewność siebie, a przede wszystkim wiarę w to, że marzenie o byciu naukowcem jest realne i już zaczęło się spełniać”; „Najbardziej podobało mi się zróżnicowanie zagadnień, nad którymi pracowałam. Wielokrotnie coś na pozór nudnego okazywało się fascynujące. Dzię-

ki OSS na nowo obudziłam w sobie ciekawość świata i chęć do nauki. To doświadczenie było jedyne w swoim rodzaju”; „Projekt nauczył mnie systematyczności, ciężkiej pracy, koleżeństwa i miłości do przyrody. Nasza grupa stała się jedną wielką rodziną”; „Projekt był dla mnie niesamowitym doświadczeniem. Nauczyłam się pracy w grupie, przełamalam swoją barierę językową, stałam się bardziej otwarta na innych”.

Ważnym i trwałym rezultatem projektu jest wzmocnienie współpracy szkoły z instytucjami naukowymi czy organizacjami pozarządowymi, m.in. Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytetem Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach czy Fundacją Cegiełkowo Pasja i Pomoc. Dzięki nawiązanym kontaktom możliwe będzie prowadzenie kolejnych inicjatyw naukowych z udziałem uczniów.

Realizatorzy projektu dedykują nagrodę European Language Label Janowi Gejelowi, pełnemu pasji wizjonerowi i pomysłodawcy projektu.

INSTYTUCJA

Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi w Łukowie

KOORDYNATOR

Artur Baranowski

POZIOM EDUKACJI

szkoła podstawowa, gimnazjum

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

openscienceschooling.blogspot.com

Eco-logical and Trendy

W jaki sposób można podnieść świadomość konsumencką? Jak nawyki zakupowe wpływają na środowisko naturalne, zasoby wody, powietrze, życie ludzi pracujących w fabrykach produkujących ubrania? Odpowiedzi na te pytania poszukiwali polscy, tureccy i hiszpańscy licealiści.

Uczestnicy projektu „Eco-logical and Trendy” starali się znaleźć sposób na pobudzenie ekologicznej świadomości społeczeństwa. Ich celem było uświadomienie konsumentom, że zachowania i wybory podczas zakupów mają szersze konsekwencje – oddziałują na środowisko naturalne, zasoby wody, jakość powietrza, życie ludzi w krajach rozwijających się (w tym także osób pracujących w fabrykach produkujących ubrania). O początkach przedsięwzięcia opowiada jego inicjator, Marcin Hościłowicz. – Pomysł na projekt pojawił się w mojej głowie, gdy zacząłem opróżniać swoją szafę i zobaczyłem, że mam ubrania, które nosiłem zaledwie kilka razy. Wiedziałem, że w programie nauczania języka angielskiego pojawia się temat ochrony środowiska, więc zamiast czytania kolejnych tekstów z podręcznika lepiej zrobić coś, co uświadomi młodym ludziom wpływ produkcji ubrań na zmiany klimatyczne. Doszedłem do wniosku, że warto zająć się tym tematem bardziej wnikliwie.

Na początku uczestnicy projektu dyskutowali nad ekonomicznymi, moralnymi i ekologicznymi aspektami produkcji odzieży, wspólnie zastanawiali się nad zaletami i wadami kupowania używanych ubrań. Analizowali koszty produkcji, zużycie wody, cenę transportu towarów, wielkość zakupów w stosunku do indywidualnych potrzeb. Przeprowadzili ankietę dotyczącą trendów modowych w poszczególnych krajach i grupach wiekowych, a wypracowane wnioski, spostrzeżenia prezentowali na platformie Padlet. Działania w projekcie wykazały wpływ przemysłu odzieżowego na globalne zmiany klimatyczne.

Następnie uczniowie, na podstawie własnych ustaleń i spostrzeżeń, przygotowywali i wysyłali listy do wybranych producentów odzieży, w sprawie warunków pracy w ich fabrykach, norm czystości, działań proekologicznych, jakości produktów czy respektowania praw człowieka.

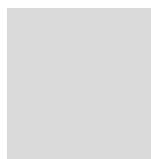
Kolejnym etapem było stworzenie logotypu i plakatów z zasadami świadomych i odpowiedzialnych zakupów

odzieży. Materiały te były publikowane w mediach społecznościowych. Uczniowie założyli wirtualny bazar z ubraniami, na którym przedstawiali oferty wymiany odzieży, produkowali własne koszulki (dając drugie życie używanym ubraniom), w międzynarodowych grupach warsztatowych opracowali internetową gazetkę na temat projektu.

Przedsięwzięcie było realizowane w okresie pandemii, jednak ograniczenia w poruszaniu się i przejście w tryb nauczania zdalnego nie wpłynęły negatywnie na jego realizację. Przeciwnie, dały uczniom możliwość częstszych kontaktów online i efektywnej współpracy w międzynarodowych zespołach. – Ważnym czynnikiem był

“*Uczestnicy projektu starali się znaleźć sposób na pobudzenie ekologicznej świadomości społeczeństwa. Ich celem było uświadomienie konsumentom, że ich zachowania i wybory mają szersze konsekwencje – oddziałują na środowisko naturalne, zasoby wody, jakość powietrza, życie ludzi pracujących w fabrykach produkujących ubrania.*

bardzo trudny czas, w którym projekt był realizowany: okres społecznej izolacji podczas pandemii, kiedy wszyscy byliśmy zamknięci w domach bez możliwości bezpośredniego kontaktu, a jedyną formą edukacji było e-nauczanie. To okazało się idealnym punktem wyjścia do kolejnych pomysłów, wspaniałych spotkań online, wspólnych działań, wzajemnego wsparcia – twierdzi Marcin Hościłowicz. – Kontekst międzynarodowy był naturalny. Bez problemu znalazłem partnerów do projektu: wyśmienitych, zaangażowanych, kreatywnych nauczycieli i uczniów z Turcji i Hiszpanii. Jestem pewien,

że była to dla nich znakomita lekcja kreatywności, innowacyjności, współpracy, świadomości i odpowiedzialności za siebie oraz innych.

Uczestnicy prowadzili regularne wideokonferencje dzięki aplikacji ZOOM, do codziennej komunikacji używali różnorodnych narzędzi: Padlet, Facebook, Instagram, WhatsApp, Canva, Powtoon, AnswerGarden, Mentimeter. Dzięki takiemu trybowi pracy dostrzegli celowość uczenia się języka obcego i traktowali go jako narzędzie do realizacji celów pozajęzykowych, np. tworzenia korespondencji formalnej, używali w trakcie argumentowania i obrony własnego zdania.

Częste (choć prowadzone na odległość) kontakty z rówieśnikami z innych krajów przyniosły też inny – obok edukacyjnego – efekt. Uczniowie zyskali motywację do poznawania innych kultur i sposobów życia, stali się bardziej tolerancyjni i otwarci. – Nasz projekt pokazał mi, jak duży wpływ na świat ma każdy człowiek i jak możemy się zmieniać, by mu pomóc. Współpraca z uczniami z Turcji i Hiszpanii nauczyła mnie, że mimo różnic i kilometrów, które nas dzielą, możemy wspólnie pracować i zmieniać świat na lepsze – podsumowała przedsięwzięcie jedna z jego uczestniczek.

INSTYTUCJA

Zespół Szkół nr 1
w Suwałkach, III Liceum
Ogólnokształcące z Od-
działami Dwujęzycznymi
im. Alfreda Lityńskiego

KOORDYNATOR

Marcin Hościłowicz

POZIOM EDUKACJI

liceum ogólnokształcące

JĘZYK

angielski

STRONA INTERNETOWA

facebook.com/ecologicalandtrendy
www.padlet.com/belfery/ecotrendy
twinspace.etwinning.net/109614/home

Warszawa dla początkujących

„Warszawa dla początkujących” to już drugi projekt językowo-kulturowy realizowany przez Muzeum Warszawy. Jego celem jest nie tylko przekazywanie wiedzy językowej i varsavianistycznej obcokrajowcom, ale także ich aktywna integracja oraz wypracowanie oferty edukacyjnej odpowiadającej ich potrzebom. Dzięki takim inicjatywom muzeum ułatwia obcowanie z kulturą i historią stolicy oraz językiem polskim.

Projekt jest skierowany do dzieci i młodzieży (10–16 lat) z rodzin imigranckich, uczących się w warszawskich i podwarszawskich szkołach (m.in. Ukraińców, Białorusinów, Tadżyków i Czechenów), a także ich rodziców. Trudności w komunikacji, różnice kulturowe oraz konieczność szybkiej adaptacji w środowisku szkolnym narażają tę grupę na wykluczenie społeczne. Wsparcie językowe i kulturowe młodych ludzi jest ważne, ponieważ minimalizuje problemy związane z ewentualnym niedostosowaniem do polskich realiów.

W równie trudnej sytuacji znajdują się ich rodzice, którzy nie rozumiejąc specyfiki otaczającego ich środowiska, stopniowo izolują się od niego. Jest to dla nich o tyle trudniejsze do zaakceptowania, że chodzące do szkoły i regularnie obcujące z językiem polskim dzieci lepiej od nich komunikują się i radzą sobie w życiu codziennym. – Poprzez dużo śmielsze i aktywniejsze dzieci pragniemy dotrzeć do ich rodziców, którzy sami nie zawitaliby w nasze progi – mówi Katarzyna Żak-Capłot, koordynatorka projektu. – Mamy nadzieję, że zachęta w postaci możliwości wspólnego i wesołego spędzenia czasu będzie ich motywować do regularnych wizyt nie tylko w Muzeum Warszawy, ale i w innych instytucjach kultury – dodaje Radosław Adamski, kierownik Muzeum Drukarstwa (Oddział Muzeum Warszawy).

Realizatorzy projektu wykorzystali elementy trzech popularnych rozwiązań edukacyjnych:

- **uczenia się przez działanie**, w którym dzieci obcojęzyczne w wieku szkolnym, znające miejsce wy język, przekazują wiedzę rodzicom (w ramach zajęć odbywało się to w sposób kreatywny i niewymuszony przez wykonywanie wspólnych aktywności manualnych);
- **metody przedmiotowo-językowej CLIL**, za pomocą której obcokrajowcy poznawali przede wszystkim zagadnienia dotyczące historii i dziedzictwa Warszawy (integracja przez wymianę doświadczeń,

budowanie pozytywnych konotacji oraz spontaniczne uczenie się słownictwa związanego ze stolicą, a także z książką jako uniwersalnym medium, łączącym wszystkie kultury);

- **metod ludycznych** (np. grywalizacji), ułatwiających integrację kulturową i wymianę doświadczeń.

Działania projektowe rozpoczęły się od opracowania programu, który na każdym etapie był konsultowany z pracownikami Fundacji Ocalenie, odpowiedzialnymi za edukację oraz integrację dzieci i młodzieży. Powstał plan zajęć, odbywających się dwa razy w miesiącu w Bibliotece Muzeum Warszawy oraz w Muzeum Drukarstwa.

“ *Systematyczna integracja kulturowa i językowa jest równie ważna, co ekonomiczna lub polityczna. Wsparcie lingwistyczne powinno wychodzić daleko poza progi szkoły, sprawiać przyjemność i satysfakcję, odbywać się poprzez zanurzenie w bogatym i naturalnym środowisku językowym.*”

Zajęcia w Bibliotece Muzeum Warszawy, przeznaczone dla dzieci i młodzieży, prowadzone są metodą przedmiotowo-językową z elementami uczenia się przez działanie. Lekcje trwają 90–120 minut i składają się z: warsztatów CLIL w czytelni, czyli wprowadzenia do tematyki varsavianistycznej z elementami quizu i zadań językowych, oraz gry muzealnej prowadzonej na wystawie „Rzeczy warszawskie”.

Warsztaty organizowane w Muzeum Drukarstwa są przeznaczone dla całych rodzin i stanowią praktyczne uzupełnienie lekcji bibliotecznych. Podczas zajęć rodzinny poznają m.in. technikę tworzenia i zdobienia książek,

PROJEKT WYRÓŻNIONY

dzięki czemu mogą zilustrować nowo poznane zagadnienia warszawianistyczne.

Zajęcia w ramach projektu dotyczą mody, kolorów związanych ze stolicą czy miejscowych legend i opowieści. Cykl szkoleniowy składa się z dziesięciu spotkań, z których ostatnie ma formę gry muzealno-miejskiej. Każdemu tematowi poświęcone są dwa zajęcia – jedno w Bibliotece Muzeum Warszawy, drugie w Muzeum Drukarstwa.

Najważniejszymi trwałymi rezultatami projektu są: optymalna metoda pracy z młodymi obcokrajowcami oraz program edukacyjny, odpowiadający ich potrzebom. – Chociaż w obecnej, bardzo trudnej sytuacji związanej z pandemią, Muzeum Warszawy zmuszone jest do odłożenia na pewien czas niezrealizowanych jeszcze aktywności, już teraz widzimy, że nasze działania przynoszą oczekiwane efekty. Młodzież licznie i z chęcią podejmuje nowe wyzwania, aktywnie w nich uczestniczy i wyraża swoje opinie – podsumowuje Katarzyna Żák-Caplot. – Bardzo nas to cieszy, bo systematyczna integracja kulturowa i językowa jest równie ważna, co ekonomiczna lub polityczna. Sprzyja znajdowaniu płaszczyzny porozumienia i interakcji między obcokrajowcami a heterogenicznym społeczeństwem. Wsparcie lingwistyczne powinno wychodzić daleko poza progi szkoły, sprawiać przyjemność i satysfakcję, odbywać się poprzez zanurzenie w bogatym i naturalnym środowisku językowym. Nie ma chyba lepszych miejsc do realizacji tych ambitnych celów niż muzeum bądź biblioteka.

INSTYTUCJA
Muzeum Warszawy

KOORDYNATORKA
Katarzyna Żák-Caplot

POZIOM EDUKACJI
szkoła podstawowa,
liceum ogólnokształcące,
edukacja dorosłych

JĘZYK
polski

STRONA INTERNETOWA
[muzeumwarszawy.pl/
warszawa-dla-poczatkujacych](http://muzeumwarszawy.pl/warszawa-dla-poczatkujacych)

THINK
OUTSIDETHE BOX
2017-2020

AWARD WINNERS
EUROPEAN LANGUAGE LABEL

Think Outside the Box European Language Label Award Winners 2017-2020

Publication concept: Elżbieta Grymuza

Lead editor: Tomasz Mrożek
Cooperation: Beata Maluchnik
Translation: POLIGLOTA Biuro Tłumaczeń

DTP, cover design: Dima Słupczyński
Print: Drukarnia KOLUMB Chorzów

Publisher: Foundation for the Development of the Education System
Al. Jerozolimskie 142a, 02-305 Warsaw
www.frse.org.pl | kontakt@frse.org.pl

This book is published under the terms and conditions set out in the license Creative Commons 4.0 Poland: Attribution – Non-commercial Use – On the same terms (CC BY-NC-SA 4.0 PL).
More: creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl

ISBN: 978-83-66515-00-0

The publication is co-financed by the European Commission under the program Erasmus+. The information and views set out in this publication reflects only the position of its authors and they do not necessarily reflect the official opinion of the European Commission.

Photos: Shutterstock, except for p. 63 (Szymon Łaszewski).

The descriptions were prepared on the basis of ELL competition applications.

Free copy

Citation: *Think Outside the Box - European Language Label Award Winners 2017-2020*, Foundation for the Development of the Education System, Warsaw 2020.

FRSE publications are available on: www.czytelnia.frse.org.pl

Table of Contents

- 5** Letter from the director general of FRSE
- 6** European Language Label
- 8** What do ELL projects demonstrate?
- 9** The jury of the ELL 2020 competition

2017

- 14** English Learning Friends (ELF)
- 16** Fit for work in Europe
- 18** English Teaching Programme
- 20** Language Workshop in Germany

2018

- 24** D.I.A.L.O.G. – Diversity, Ideals, Appetite, Languages, Opportunities, Group
- 26** IT for me – technology and learning English
- 28** Living Together – Multiculturalism in the Polish-Lithuanian Commonwealth
- 30** Pen Pal Project
- 32** Beyond the Borders
- 34** INTFL – Innovations New Technologies Foreign Languages in the context of the development strategy for the Turek District

2019

- 38** Witnesses of the Second World War
- 40** Warsaw for intermediate learners
- 42** *Taming of the Grump* theatre show inspired by the works of William Shakespeare
- 44** Be a Buddy, Not a Bully
- 46** School Theatre in a foreign language
- 48** Language Café at Creative Activity Centre (CAT) Foundation

2020

- 52** Quo Vadis Europe?
- 54** Better understanding is the key to a better future
- 56** Let's look, touch and smell – teaching English using the sensory integration method
- 58** Open Science Schooling
- 60** Eco-logical and Trendy
- 62** Warsaw for beginners

Dear readers,

the European Language Label initiative implemented by the Foundation for the Development of the Education System aims to recognise creative teachers and educators who contribute to improving the quality of language education. In Poland, we have been observing the dynamic development of this area of education for many years. Integrating the teaching of mathematics, biology, chemistry and other subjects with language classes and applying the latest technical achievements brings tangible results. They are experienced not only by people connected with education, but also by pupils, students and adults who, after completing a certain stage of learning, are able to take advantage of job offers from all over the world or cooperate with foreign companies and with investors domestically.

Multilingualism is not an invention of recent years – it has always been present in the societies. The languages of the world have always been interpenetrating to a greater or lesser extent, and people who choose to learn several languages have generally coped much better in both professional and social contexts. As the number of bilingual and multilingual families and students is constantly growing, the European Commission and the Council of Europe support a variety of activities leading to the development of language competencies in both formal and non-formal setting. According to the Council Recommendation of 22 May 2019 on a comprehensive approach to the teaching and learning of languages, Content and Language Integrated Learning, strengthening cooperation between institutions responsible for the training and in-service training of language teachers and the development of multilingual competencies are key elements in creating the European Education Area. The European Language Label plays an important role in this process, promoting the acquisition of language competencies, building a better society and the world of work.

The recent (19th) edition of the European Language Label competition, held under extraordinary conditions of the COVID-19 pandemic, has shown that, despite the inconveniences experienced by students and teachers, project coordinators have presented some unconventional ways of implementing their plans. This is a great inspiration and support for language learners and teachers. Selecting and promoting the best projects carried out in Poland and other European countries is very important – it motivates, awakens curiosity and ambitions. It also makes learners aware that if they speak languages, everything they do reaches a significantly wider audience – it can have a European or even global dimension.

dr Paweł Poszytek

Director General of the Foundation for the Development of the Education System

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. Poszytek'.

European Language Label

European Language Label for innovative initiatives in language teaching and learning is a prestigious certificate awarded as part of the ELL competition to projects carried out by institutions in all countries participating in the Erasmus+ Programme. In Poland, the ELL competition is organised by the Foundation for the Development of the Education System at the request of the European Commission and Polish Ministry of National Education. This high-status distinction is awarded to coordinators of language projects implemented by various educational institutions – higher education institutions, schools and kindergartens – and by providers who support language education for children, youth and adults.

From 2017 to 2020, the Polish jury of the competition presided over by prof. Hanna Komorowska awarded 22 wide-ranging projects, which focused on providing support to teachers in equalising educational opportunities by organising language workshops, discovering how labour markets operate, teaching coding, using location-based games in education, teaching at cultural institutions and organising theatre performances in

foreign languages. Project implementers did not shy away from challenging topics, to mention bullying or the experiences of WWII survivors. The most numerous were initiatives concerning the English and German language. Four projects: English Language Friends, Fit for work in Europe, D.I.A.L.O.G. – Diversity, Ideals, Appetite, Languages, Opportunities, Group, and the Language Café at the Fundacja Centrum Aktywności Twórczej, promoted teaching of multiple languages.

The European priorities for the European Language Label Awards 2018–2020 are based on the Commission’s communications adopted in 2017: “School development and excellent teaching for a great start in life” and “Boosting growth and cohesion in EU border regions”. They also reflect the ongoing review of the European Framework on Key Competences for Lifelong Learning launched in 2016. The priorities implemented in these years focused on the methods for using innovative teaching and state-of-the-art technologies for streamlining language teaching processes, as well as on developing better, more inclusive schools, and on removing language barriers to create more dynamic border regions.

What has changed in the European Language Label?

The European Language Label Award Ceremony will be held from 2020 in Brussels with involvement of European Commissioner for Innovation, Research, Culture, Education and Youth (previously awards were presented to winners in individual ELL countries). All laureates of the ELL competition in a given year will be invited to a gala event in Brussels. The event will be accompanied by a special programme developed as part of the European Day of Languages. The laureates will also have an opportunity

to exchange experiences, present their projects and start cooperation with partners from other countries.

Work is underway on a new way of presenting projects awarded with the ELL quality label (replacing the project database that has been operating since 1998). All projects awarded ELL Certificate in the year 2019 are described in the 2019 Compendium of European Language Label Awards.

What has not changed?

The objectives of the competition:

- developing communication, linguistic and intercultural competencies in language learners;
- encouraging language learning and shaping independence in this respect;
- developing professional competencies in language teachers;
- sensitising to cultural and linguistic diversity of Europe and the world and the need to conduct intercultural dialogue;
- promoting multilingualism and diverse languages.

General criterion for project assessment

The most important criterion for projects assessment is their innovativeness, which consists in finding solutions that have not been available in education practice and which aim to better shape communication skills, including: general, linguistic, sociolinguistic, pragmatic and intercultural competencies and which enable meeting the needs of learners or filling their learning gaps.

Other criteria:

- high quality of the projects;
- clear project description providing information on completed activities;
- use of innovative teaching methods;
- attractiveness of the project;
- achieved outcomes, developed materials;
- benefits for project participants;
- project outcomes' impact on raising linguistic competencies of its participants;
- usability of project outcomes in work with other groups of learners.

ELL Events

From 2019, the Polish European Language Label Team has organised the European Day of Languages (EDL)

as part of the 3rd Congress for the Development of the Education System. Experts of the Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego [Centre for Foreign Language Teacher Training and European Education at the University of Warsaw] developed the programme concept for language workshops and took an active part in the EDL. Among the academics there were: dr Marlena Deckert, dr Ewa Guz, dr Małgorzata Piotrowska-Skrzypek, dr Danuta Romaniuk, dr Agnieszka Sochal, dr Przemysław Wolski oraz Monika Malinowska. Other professionals who contributed to the European Day of Languages were: prof. zw dr hab. Hanna Komorowska, prof. dr hab. Mieczysław Gajos, dr hab. Anna Jaroszewska, dr hab. Joanna Nijakowska, Monika Galbarczyk, Stephen Davies, Graham Carr, Małgorzata Konopacka and Agnieszka Drummer.

FRSE will carry on visits of the ELL Team with the Mobile Educational Centre to promote the Latest Technologies in Education Programme addressed to language teachers and learners in the seats of ELL laureates (in 2018-2019, 11 visits have been held). The teachers who are passionate about modern technologies: Dorota Deroń, Bożena Kubica, Wioletta Matusiak, Monika Mojsiejonek and Kamil Matras have conducted the workshops as part of the programme.

We encourage coordinators of language projects carried out as part of Erasmus+ and leaders of language initiatives taken at educational institutions that have not been funded under the programme to enter their projects in the next ELL competition. The priorities of the European Commission for ELL 2021 and these adopted at domestic level are available on www.ell.org.pl.

Elżbieta Grymuza
European Language Label Team Coordinator
Foundation for the Development of the Education System
National Agency for the Erasmus+ Programme

What do ELL projects demonstrate?

The latest European Language Label publication presents projects that have been awarded the European Language Label quality certificate for innovative solutions in language teaching and learning. They were selected from among the many attractive and valuable proposals sent from various parts of Poland.

What do successful projects presented here demonstrate? First of all, they attest to the fact that the ELL fosters creative, joint undertakings, but also encourages their continuation and expansion to new fields and groups of participants. This broadening of the field of action in language education is visible in the project of the primary school in Zabór, which discourages violence, promotes tolerance and encourages verbal expression of kindness, while warning against the dangers of hate speech. In turn, the possibility of including new groups of people supporting language learning is shown by the teachers and students of the general upper secondary school from Tarnobrzeg who were searching for people who witnessed World War II and conducted interviews with them, learning about the difficult moral choices faced by individual participants in those dark times.

These examples also demonstrate that the quality of language teaching and learning applies to all institutions and proves that everyone – regardless of their age and level of education – can make their contribution to ensuring its high level. We can therefore see the examples of such activities carried out not only by children, when they were learning robot programming in English in the School

and Preschool Group in Udanin or by the students from the Lower Secondary School and Marynarki Wojennej RP Upper Secondary School in Gdynia who combined theatrical forms with acquisition of communication skills, but also by adult professionals – employees of the Museum of Warsaw, who not only spread knowledge about the history and culture of our capital, but also taught foreigners the Polish language, while introducing them to the museal collections.

Finally, such projects prove that innovative measures increasing the quality of educational offer can be carried out everywhere and have the capacity to be equally effective in large cities and in small towns. This can be observed on the example of initiatives such as the Language Cafe located in Lasocice, far from an urban centre, or the country series initiative taking place at the Lazarski University in Warsaw aimed at helping us to understand different national cultures.

And, perhaps most importantly, they present models that can be used in other institutions and in different regions. This is one of the few cases where it is worth encouraging everyone to imitate innovation initiated by others. Such a transfer of ideas will quickly show users that in new conditions and in a new facility many solutions will have to be modified, adapted to their own needs and abilities, and thus the initially borrowed idea will prove to be an incentive for their own innovative action.

I hope that the projects presented here arouse interest and encourage the next cadre of participants and future winners.

prof. zw. dr hab. Hanna Komorowska
SWPS University

The jury of the ELL 2020 competition

PROF. ZW. DR HAB. HANNA KOMOROWSKA

President of the Jury, SWPS University

She teaches applied linguistics and language didactics. She has acted as a deputy rector of the University of Warsaw, president of the Polish Association of Modern Languages (PTN), Polish delegate to the Modern Languages Project Group at the Council of Europe and member of the EU High Level Group on Multilingualism. A consultant of the European Centre for Modern Languages in Graz. An expert for foreign language curricula and textbooks at the Polish Ministry of National Education. A co-author of the European Portfolio for Student Teachers of Languages and an author of numerous publications in language teaching methodology and teacher training.

Kosciuszko Foundation. She has conducted research into the teaching and assessment methods applied at the Boston College in the USA. She has acted as the head of Education Laboratory at the College of Inter-faculty Individual Studies in the Humanities of the University of Warsaw. Director of the Szkoła z Klasą programme. She has been responsible for formative assessment at the Centre for Citizenship Education. A member of PISA Polish team. The author of the concept for an online textbook for learners of Polish abroad entitled Włącz Polskę, of language learning curricula, of textbooks and of publications on teaching and assessment methods and these devoted to working with gifted pupils and students, bilingualism and intercultural education.

DR HAB. MAŁGORZATA PAMUŁA-BEHRENS

Pedagogical University of Krakow

She works at the Polish Language and Literature Institute of the Pedagogical University of Krakow. She specialises in French as a second language and early teaching of foreign languages. Her research interests include: bilingualism, education of migrant children, autonomy and individualisation of the learning process, in-service training of language teachers, and remote teaching. Head of the post-graduate studies in Teaching Polish as a foreign language. Coordinator of the European language portfolio – Junior version in Polish. She is an active teacher trainer.

DR MARCIN SMOLIK

Central Examination Board

Graduated from the Department of English at Maria Curie-Skłodowska University (UMCS) in Lublin. In 2000-2008 he worked in the position of an assistant lecturer and from 2008 he has been a lecturer at the English Acquisition and Teaching Division of the UMCS. In 2012-2013 he was the head of the General Education Tests and Examinations Department at the Centralna Komisja Egzaminacyjna (Central Examination Board). At present – Director of the Central Examination Board. His main research interests include the measurement of English speaking skills, comparability of examination results, and using qualitative and quantitative research methods in applied linguistics.

DR GRAŻYNA CZETYRTYŃSKA

The Kościuszko Foundation Poland

President of The Kościuszko Foundation Poland, which manages the Teaching English in Poland programme. She teaches students at the Artes Liberales Faculty of the University of Warsaw, and at the School of Education of the University of Warsaw and Polish-American Freedom Foundation. A grant holder of the

MARIA BOŁTRUSZKO

Ministry of Science and Higher Education

Practised staff member of the Ministry of Science and Higher Education. Works at the Department of Innovation and Development. She focuses on the Bologna Process and coordinates the implementation of the Erasmus+. She also deals with language education. Speaks several languages.

SANDRINE JACQUES**L'atelier de français**

A French born in Lille, in the north of France. She has been teaching French in Poland for over 20 years. In 2003, she founded L'atelier de français school of French in Warsaw. She is passionate about task-based language teaching. She studied law in France and the history of arts in Poland. Fan of literature and modern arts.

EWA OSIECKA**Central Teacher Training Center**

Teacher and lecturer of English with more than thirty years of experience in ELT. She has worked in the In-Service Teacher Training Centre in Warsaw for many years. Co-author and coordinator of national teacher training programmes for teachers of English INSETT and Young Learners (awarded European Language Label Certificate). Organizer of workshops for teachers in cooperation with British Council, US Embassy, Teacher Training Colleges, and academic centres in Poland. Reviewer and consultant of the Ministry of Education responsible for ELT manuals and teaching materials. Lecturer of methodology of English language teaching at qualification courses in Mazowsze Provincial Government Centre for Professional Development of Teachers.

In 2017–2018 the jury of ELL competition consisted also with the following experts:

JUSTYNA MAZIARSKA-LESISZ**Ośrodek Rozwoju Edukacji
(Centre for Education Development)**

Head of Language Competence Unit at Centre for Education Development. Graduate of the English Philology Department at the Gdańsk University. Since 2000 expert on the national programmes for the development of foreign language teachers (INSETT, Young Learners). In the years 2004–2009 academic teacher at Foreign Language Centre, National Defence Academy. Coordinator of the project of dissemination and implementation of the European Language Portfolio. Author of methodology materials supporting building friendly environment for effective learning of languages, among others, the didactic game "Z Europejkiem przez Europę".

DANUTA SZCZĘŚNA**State Committee for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language (Państwowa Komisja ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego)**

Graduate of Polish Language Studies at Warsaw University, teacher of Polish as a native language in primary and secondary schools in Warsaw. Lecturer of Polish as a foreign language in schools and at universities in Poland, Germany, Russia and Latvia. In the framework of summer language schools, she conducts Polish language courses for

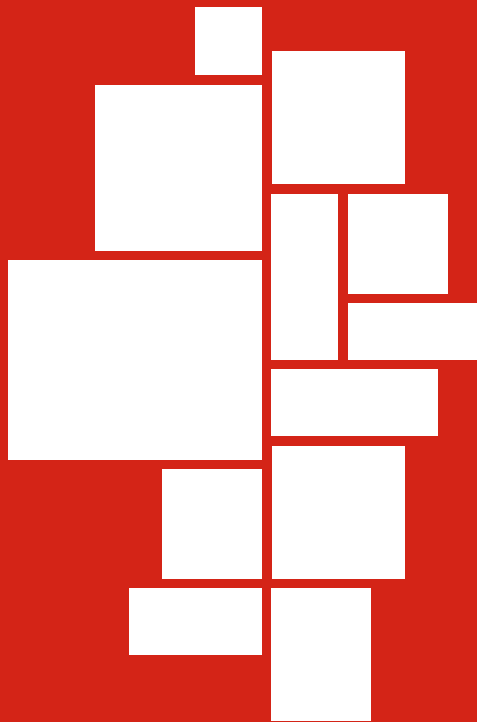
university students, school students, pupils, and Polish diaspora. Since 2004 an expert at the Secretariat of the State Committee for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language.

MAGDALENA GÓROWSKA-FELLS**Foundation for the Development of the Education System
(Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji)**

Graduate of the Institute of Sociology at Warsaw University. Since 2000 an expert at Eurydice Office in Warsaw, Analytical Research Team, Foundation for the Development of the Education System.

KATARZYNA PACZUSKA**Institute for Educational Research
(Instytut Badań Edukacyjnych)**

Polish anthropologist and anglicist. Graduated from the Doctoral Studies at the Institute of English Studies, Warsaw University. Since 2010, an expert in the Institute for Educational Research. Co-author of research, implementation projects and publications on language learning in the education system. National consultant of the publishing series Eurydice Key Data on Teaching Languages at School in Europe, and Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe.

2017

English Learning Friends (ELF)

Contact with peers from abroad is the best way to learn foreign languages. But where do you find foreign pupils in a small town in Poland? Modern technologies offer a helping hand.

As part of the “English Learning Friends” – an eTwinning project – participating children have been improving their English language skills. – We invited pupils and teachers from six partner countries into the project, namely: Croatia, Czech Republic, Finland, Turkey, Italy, and Greece, who in turn involved their own respective schools. Pupils met both online, during videoconferences, and in the real world – says Barbara Głuszczyk, the project coordinator. – Even the youngest children were taking part. Those who did not manage to engage in individual tasks could participate in school-wide events, such as language competitions.

Together, the participants wrote a story about the adventures of an elf – the main character of the project, created a diary of his journey and described the imaginary island of Santa Claus – Sunnyland. Then the children designed a map of this place, defined its climate and original fauna, built the infrastructure of the capital (Elfville), conducted elections for a mayor and established the laws in force. Throughout the project the Elf World magazine was also produced with the participation of the pupils.

However, these are not all the tasks that the children had to complete. They developed presentations about their schools, cities and countries, prepared questions for a quiz, as well as Survival Kits – a set of mini dictionaries with basic words and phrases in their mother tongue. Thanks to this, apart from having improved their English language skills, they were able to enrich their knowledge of several different cultures and languages.

One great advantage of the project was the close cooperation of partners from different countries. Many tasks were prepared in teams of two or three schools – one group developed graphic materials (e.g. a map of the island), while another group created the descriptions in English. The project assignments were constructed in such a way as to involve pupils of different ages: from

seven-year-olds through to thirteen-year-olds. Working in conditions different from typical classroom activities also stimulated those children who previously had not been interested in learning languages.

– One of the pupils, Jan, was always as quiet as a mouse at our English class. He was not active during the lesson, would not answer questions directed to the group – he tried to be invisible. At the very beginning of the project I sent out some e-mails to the pupils, and to my surprise, the first to respond was Jan – the same boy, whose voice I hardly knew. And his answers? They were neither casual nor short, but full of enthusiasm. This eleven-year-old would respond to all my initiatives, undertake all the proposed tasks: linguistic and artistic alike. Soon he went on a school trip to Croatia, with several other pupils. He came back very happy. Since then, Jan’s hand was

“ *Frequent access to new technologies encouraged pupils to participate in project the activities. While editing the magazine or creating stories with their peers, they developed writing and reading skills, broadened their knowledge of vocabulary and grammatical structures, practiced the skills of editing text and correcting their own mistakes.*

constantly up during the lesson, always ready to answer any question. He also joined a group of pupils preparing for an extracurricular English Language Contest at a regional level. Soon we were bursting with pride. Why? Because Jan had won it! – the project coordinator recalls.

The use of new technologies facilitated not only the day-to-day communication in the project or its further

stages, but also enriched the knowledge of pupils and teachers in the field of information and communication tools.

– A video conference with the participation of members of the Elfvile City Council from different countries was a great experience, says Barbara Głuszc. – The children keenly discussed the laws that were supposed to apply to its residents. A leader then emerged, and the group quickly came to an agreement. I was a passive observer of this challenge and, believe me, they handled it sensationally. Other time, as part of Santa's birthday celebration, pupils from all of the participating countries were performing their national dance in front of the camera, and Santa himself selected the winner. As a reward for their efforts, Santa offered to do some fortune telling! To get to know the future, pupils had to record their questions using the VoiceThread tool, which were then answered – on Santa's behalf – by the kids from their partner countries.

Frequent access to new technologies encouraged pupils to participate in project the activities. While editing the magazine or creating stories with their peers, they developed writing and reading skills, broadened their knowledge of vocabulary and grammatical structures, practiced the skills of editing text and correcting their own mistakes. Videoconferences were an opportunity to consolidate learned vocabulary, phrases, grammar structures, and allowed them to test their language skills in interaction with peers from other countries.

Thanks to the project, pupils have gained self-confidence and strengthened their self-esteem. The project coordinator is convinced that they have manifestly gained even more. – A few twelve-year-old girls I teach, who were previously consumed by shyness, have spread their wings through participation in the project. When they were giving a speech about their foreign experiences during the school assembly, the entire room was silent and engaged. And self-presentation is not everything. The foreign visits, in which the kids took part, resulted not only in overcoming their own barriers, but also in making international friendships, which thanks to new technologies have a great chance to last.

The project description contains fragments of an interview with Barbara Głuszc conducted by Beata Maluchnik entitled *To się dzieje samo!* [It just happens!]. The interview was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2017.

INSTITUTION

No. 4 Władysław Broniewski
Primary School in Zambrów

PROJECT COORDINATOR

Barbara Głuszc

LEVEL OF EDUCATION

primary

LANGUAGES

English (leading), Finnish,
Croatian, Czech, Turkish,
Greek, Italian

PROJECT WEBSITE

elfzambrow.blogspot.com

Fit for work in Europe

In today's world, young people start thinking about their future careers very early on. Thanks to the "Fit for Work in Europe" project, implemented under the Erasmus+ program, students from Królowa Jadwiga Upper Secondary School in Siedlce could find out – entirely in English – what awaits them when they enter the Polish and international labour markets.

An open European labour market is both an opportunity and a challenge. It gives you the chance to work in your dream job and in the country of your choice, but it also means a huge amount of competition. In order to stand out among the many candidates it is worth not only to ensure you attain the best possible qualifications, but also to learn about the rules of the foreign labour market, to fill in application documents and to find out what modern recruitment methods consist of. What seems to be extremely important is a command of foreign languages. How can we help young people, who are yet to take their first professional steps, to find their feet in this complicated world? The answer to this question was found by the creators of the "Fit for Work in Europe" project.

The initiative was led for three years together with partner schools from Germany, France, Spain and Hungary. In Poland, 20 secondary school students, mainly from bilingual classes, participated in it every year. The programme was created by the students themselves (with the assistance of coordinator teachers), who already during the first meeting in Germany clearly expressed their expectations and indicated their needs, thus setting the direction for further project work.

"Fit for Work in Europe" consisted of several different activities. Upper secondary school students from bilingual classes were researching, amongst other things, information about the Polish labour market, and on the basis of their findings they were preparing various materials. They created a presentation about the Polish market for their international peers from partner schools, as well as fictional job offers. They recorded conversations concerning employment issues (e.g. with an employer, with a person working abroad and with a foreigner studying in Poland). They also prepared their own CVs and cover letters and parti-

cipated in the assessment of professional competence (via an Assessment Centre), carried out by a specialist from the District Employment Office in Siedlce. The project participants analysed work-life balance issues and discussed differences in this area occurring in partner countries. The prepared materials were presented during meetings held in each of the lands, and contact was maintained mainly online – through regular Skype conferences and meetings on the e-Twinning platform. Due to the involvement of multilingual partners, all activities were carried out in English, but participants also had an opportunity to learn the basics of French, Spanish, German and Hungarian.

The informal aspect of learning played an important role in achieving educational goals, i.e. the improvement of foreign language skills. Students had ongoing virtual

“ *In order to stand out among the many candidates it is worth not only to ensure you attain the best possible qualifications, but also to learn about the rules of the foreign labour market, to fill in application documents and to find out what modern recruitment methods consist of.*

contact with their peers from other countries, and they were able to strengthen their friendships during visits abroad. While staying with host families, they used the English language in practice, and learned about the culture and customs of the region they visited.

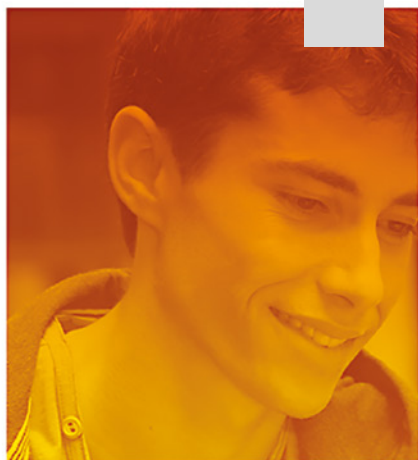
The initial reserve associated with the lack of familiarity with the programme among the students quickly turned

into great interest. – When I first asked in the classroom who wanted to take part in the project, two people came forward. Now, in the first days of the school year, new students come up to me and ask if they can take part in “the Erasmus” – says Elżbieta Zadrożniak, the project coordinator. The popularity of the action among students resulted from the success of the first project. Students quickly overcome barriers in the use of English, independently prepared documents and presentations, and translated into English the speeches of specialists who participated in the project meeting held in Poland, in order to make it available to their colleagues from different countries. Thanks to encounters with foreign employers, they had an opportunity to learn about the realities of the European

labour market and the requirements that have to be met by the applicants.

Due to the project, young people from Siedlce have gained knowledge and skills which will allow them to enter the labour market perfectly prepared and ready to take on the challenges which await them, both in Poland and abroad.

The project description contains fragments of an article by Anna Zakrzewska entitled *Z językami w świat pracy* [Getting a job? Languages matter] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2017.

INSTITUTION

No. 2 St. Queen Jadwiga's Upper Secondary School with Bilingual Classes in Siedlce

PROJECT COORDINATOR

Elżbieta Zadrożniak

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGES

English (leading), French, Spanish, Hungarian, German

PROJECT WEBSITE

erasmus-fitforwork.com

English Teaching Programme

The initiators of the “English Teaching Programme” – The Nidzica Development Foundation “NIDA” and the Polish-American Freedom Foundation – undertook an ambitious task. Their aim was to support students and teachers of English who live outside of large agglomerations. The successful implementation of this objective is evidenced by the numbers – up till 2017, during over fifteen years of operation, as many as 60 thousand students and 520 teachers benefited from this initiative!

The offer of this programme is addressed to recipients from localities with less than 20 thousand inhabitants. There are several reasons for choosing such a target group, the most important being a need to equalise opportunities, to provide young people from small towns and villages with a good start into adulthood, as well as a desire to support teachers from smaller communities who have difficulty accessing valuable training or methodological courses. “English Teaching Programme” is structured in such a way as to effectively help teachers and give them opportunities for professional development.

The main programme paths are:

- English Teaching Activities (ETAs) during which teachers take part in methodological and activation training courses and organise local projects concerning the English language: initiatives implemented in the form of attractive extracurricular activities, conducted without textbooks, tests and assessments. Selection for ETAs takes place cyclically every two years.
- English Teaching Market (ETM) is a national meeting of 500 teachers from across Poland every year. The ETM primarily consists of methodology workshops, sessions with interesting people, lectures and presentations of projects, but it is also an occasion to learn about publishing offers of various institutions. The event is attended by non-governmental organisations that present information on grant competitions in the field of equalisation of educational opportunities and local development in small communities.
- Weekends with English Teaching (WET), i.e. training events conducted by specialists in English teaching methodology. In 2003–2017, these were attended by over 5 thousand participants. Each meeting includes 20 hours of workshops on a wide

variety of topics. Those who finish them can take part in language camps (for students and teachers) and go on study visits to the USA.

- English Teaching Ambassadors, i.e. the most active teachers who graduated from the programme, whose task is to promote this initiative in local communities. The Ambassadors engage in activities supporting teachers and local leaders who have less experience in teaching English or are just beginning their adventure with projects. The Ambassadors themselves can also progress by participating in training courses, meetings, and conferences.
- Native Speaker in Our School is an action that enables rural schools to host international guests. During such visits, native speakers have classes with students, talk about their country, culture and customs (several hundred such events have already taken place, one of which was attended by an astronaut from NASA).

By participating in so many different forms of professional development, teachers from small towns become better educators. Their daily work brings them more satisfaction, they feel inspired and appreciated. – We often get indications from teachers that our training courses were the best they have ever attended and were both “practical and useful” – says Justyna Kowalczyk from the Nidzica Development Foundation “NIDA”, the coordinator of the “English Teaching Programme”. – Moreover, teachers can apply for grants for their own projects: theatres, competitions, English language publications. There are a variety of potential ideas.

The professional development of teachers means concrete benefits for students from villages and small towns. They have a chance to learn a foreign language in an interesting and, above all, effective way, at a level

equivalent to that of their peers from big cities. Participation in extracurricular activities, theatrical performances or educational games results in students' greater openness and courage when using a foreign language. During such activities, teachers do not conduct tests or award grades. Instead, they pay great attention to contact with the 'living language', invite native speakers to lessons or enable students to contact their peers from abroad. This kind of learning motivates pupils to continue their work and help them to build the belief that they are not lesser than their colleagues from large agglomerations, and that the world is open to them.

All these successes are possible thanks to the commitment and willingness to develop that can be observed among the teachers included in the initiative. Participation in any of the "English Teaching Programme" activities broadens horizons, strengthens self-esteem and frees up incredible amounts of energy. We have many examples of quiet, previously unnoticed teachers who, after a few years, became leaders in schools and even in their local communities. There is nothing more satisfying than to see people grow wings – concludes Justyna Kowalczyk.

The project description contains fragments of an article by Małgorzata Janaszek-Bazanek entitled *Uczyć języka z głową* [Smart language teaching] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 4/2017.

INSTITUTION

The Nidzica Development Foundation "NIDA"

PROJECT COORDINATOR

Justyna Kowalczyk

LEVEL OF EDUCATION

preschool, primary, lower secondary, in-service teacher training

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

englishteaching.org.pl

Language Workshop in Germany

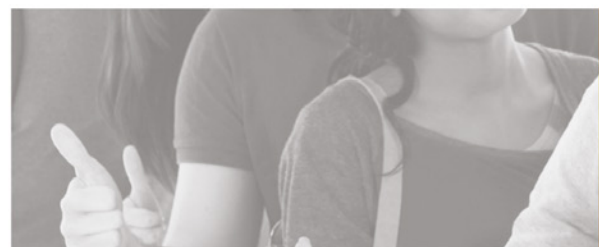
For over twenty years now, every spring and autumn, students of the General and Technical Education Schools in Jelenia Góra have been participating in German language workshops. Although the project is supervised by school teachers of German, it was the residents of Görlitz who became the real teachers for the day.

When organising the workshops, the school goes beyond the classroom, that students usually associate drilling. There is no pressure here – only volunteers participate in the project. Every year in the autumn and spring semesters, a group of 50 Polish students travels by bus to Görlitz to learn German through interactions with native speakers.

Upon arrival in the town the students are divided into small teams of two and three. The teams must then perform a variety of tasks that require them to put the language knowledge they have acquired at school into practice. They look for information about train connections, public transport, discount systems, accommodation reservations, terms and conditions of taking out insurance or borrowing a book. They attempt to negotiate the purchase of a car, place an order in a restaurant or use the available services (hairdresser, post office, etc.). They learn about the cultural offerings of the city, including festivals, the repertoire of cinemas and theatres, the offer

“ *Carrying out workshop tasks exercises all of the key language skills at the same time: comprehensive listening (contacts with native speakers), speaking (reacting to specific communication situations), reading (signposts, restaurant menus, theatre repertoire) and writing (taking notes).*

of museums as well as the most important monuments and tourist attractions of the area. In addition, there are also activities of a journalistic nature, i.e. talking with German people about their everyday life, customs, eating habits, division of duties in their families, forms of spending free

time, reading or music preferences, festive traditions, and finally – about how they perceive Poland and Poles.

In order to fulfil their tasks, students visit relevant institutions (i.e. library, theatre, tourist information point, train station, language school) and talk to the people who work there. They have to speak German, even if they have never done it before in a real communication situation. As a result, they overcome their fears and barriers associated with speaking – that is what discourages them from using

a foreign language the most. The German interlocutors are very kind to the students and provide them with the necessary information in a clear and understandable fashion. This builds up their self-esteem and confidence in their own language abilities. Learning is all the more enjoyable, because it takes the form of fun activities, a sort of adventure.

Carrying out workshop tasks exercises all of the key language skills at the same time: comprehensive listening (contacts with native speakers), speaking (reacting to specific communication situations), reading (signposts, restaurant menu, theatre repertoire) and writing (taking notes). The results of their work are delivered in German in the form of a presentation. The learning outcomes of the workshops are visible during the lessons – students are motivated to further explore the German language, they try harder and receive better grades. They also sign up for extracurricular events, e.g. the Poland-wide German Language Competition “Infos aktiv und kommunikativ” (a film by local teenagers with dialogues in German was awarded second place).

Thanks to trips to Görlitz, students develop more than just their language skills. Greater autonomy than at school, freedom of action and a willingness to prove themselves are factors that make the workshops an excellent lesson in life experience, resourcefulness, responsibility and independence. There is another effect of the workshops – not that obvious, but very important. By talking about their experiences and contacts with Germans about their positive attitude towards Poles, young people contribute to getting to know one another as nationals and to go beyond stereotypes.

The project description contains fragments of Agnieszka Karolczuk's article entitled *Niemiecki w praktyce – skutecznie!* [German in Practice – effectively!], published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 4/2017.

INSTITUTION

General and Technical
Education Schools
in Jelenia Góra

PROJECT COORDINATOR

Ewa Lewicka

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGE

German

PROJECT WEBSITE

zsoit.jgora.pl/warsz-
taty-jezykowe-w-niemczech

2018

D.I.A.L.O.G. – diversity, ideals, appetite, languages, opportunities, group

The aims of the project were to promote multilingualism and motivate students to learn foreign languages. The implementation of these objectives was facilitated through the international cooperation of young people from around the world. Project members have discovered that despite existing cultural differences it is possible to develop universal paradigms that are acceptable to everyone, regardless of their background, religion, or beliefs.

The project was based on the blended mobility of students from Turkey, Italy, Poland and France, however, by using the tools offered by the eTwinning program, representatives of as many as 13 countries from three continents took part. Students participating in “D.I.A.L.O.G.” had the opportunity to tackle a difficult subject – the problem of the ‘other’, ‘a stranger’ – and by working together they were able to prove that mutual understanding, although difficult, is possible despite language, cultural, ethnic, religious, economic and social barriers. The starting point for this initiative was to prepare students for what awaits them in the near future.

– We are trying to figure out what education should look like in a world of increasingly complex, dynamic, global relationships. What do children need to know in order to find themselves in the world of tomorrow or, better still, to co-create it? The answer lies in the soft competencies. For me, the crucial aspect is intercultural intelligence, which I understand as the ability to co-exist with another person. It requires flexibility, creativity, openness, sensitivity, but also the ability to negotiate meanings and to look at culture (own,

“ *Nowadays there is no need to convince anyone that unconventional educational tools can be effective. As the project coordinator recalls, the students made more progress in French in a single week than they would have in a whole year at school.*

foreign) from the meta-level. There is nothing that would develop these competences better than the Erasmus+ and eTwinning programmes – says Olga Wrońska, the project coordinator.

The crux of the undertaking was the Forum Theatre idea adapted for school needs. Performances assume

the active participation of viewers who can intervene in the course of the story as it unfolds. Specific problems are presented in the form of vivid images, gradually developed into short theatrical forms. The Forum Theatre facilitates the discussion of difficult issues (e.g. humanitarian crisis, terrorist attacks) in safe conditions, allows participants to describe emotions, tame fear of ‘otherness’, analyse mechanisms of exclusion and oppression. Thanks to this, it is possible to model appropriate attitudes of young people: building sensitivity and empathy, openness, flexibility, communication skills, creativity, and shaping civil courage and responsibility in them.

Theatre is also an excellent tool for learning foreign languages – both intermediate and advanced students had the opportunity to learn in less formal conditions, different from traditional classroom-based lessons. Students from each participating country produced video reports on migrants in the local community. Then a multimedia performance of the Forum Theatre was prepared, and subsequently presented in the home countries. Its aim was to use the issue of the influx of migrants and present the fate of individuals and their difficult choices.

The “D.I.A.L.O.G.”, however, is not just a theatre. The initiative consisted of several complementary components. – As part of the ‘Architekci mostów’ [Bridge architects] activity, students from 12 countries on three continents have created a spectacular manifesto, which is illustrative of our best qualities – points out Olga Wrońska. – The action, entitled “Nieobcy” [Nonstrangers], is a series of open meetings devoted to the topic of the growing heterogeneity of European societies, which were attended by, among others, researchers, NGO activists, MEPs and refugees. We have also started a series of meetings in primary schools. Another action consists of the United in Diversity festivals, organised in four countries during partner meetings, which show the joyful face of multilingualism and multiculturalism.

In Poland, for example, we created a mural with the participation of children from Gdynia, there was also a rock concert for youth groups.

Nowadays there is no need to convince anyone that unconventional educational tools can be effective. As the project coordinator recalls, the students made more progress in French in a single week than they would have in a whole year at school.

Teachers who would like to use the Forum Theatre can refer to the multimedia handbook prepared as part of the project, available on the website (there are also other materials on the project). The use

of this method does not require complicated preparations. There is no need for set designs, costumes, or props – just an ordinary classroom space and an idea of how to achieve satisfying educational results.

The project description contains fragments of an interview with Olga Wrońska conducted by Marlena Deckert „D.I.A.L.O.G.” – *projekt na miarę* [„D.I.A.L.O.G.” – a project cut out for understanding]. The interview was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 4/2018.

INSTITUTION

No. 1 General Secondary Schools in Gdynia [No. 24 Lower Secondary School and No. 3 Marynarka Wojskowa RP Upper Secondary School with Bilingual Classes in Gdynia]

PROJECT COORDINATOR

Olga Wrońska

LEVEL OF EDUCATION

lower secondary, upper secondary, initial teacher training

LANGUAGES

English, French, Turkish, Italian

PROJECT WEBSITE

theaterforumschool.com

IT for me – technology and learning English

The title of this project is largely self-explanatory. The use of modern technologies to learn a foreign language nowadays is nothing unusual, however, the scale of the ICT tools used in the project carried out in a small municipality in Lower Silesian Voivodeship, as well as its effects, are very impressive.

The project was undertaken as part of extracurricular activities at the Primary School in Udanin. Students (aged 10–12) had an opportunity to learn foreign languages using modern technologies and the Internet. They were split into small groups, in which they learned the basics of programming. Individual tasks were broken down into mini projects. The pupils' work was not marked – instead, upon completion of each of the mini-projects they received a special badge, which motivated them to take further actions and be more involved in their implementation. Using interesting and engaging methods, the project combined the knowledge of basic English vocabulary in the field of computer science with fun programming activities. For example, in order to make a robot move along a planned route from one point to another, it was necessary to thoroughly learn English-language commands, and then apply them in the correct order. Pupils had an opportunity to immediately observe the effects of their work and correct their errors if necessary.

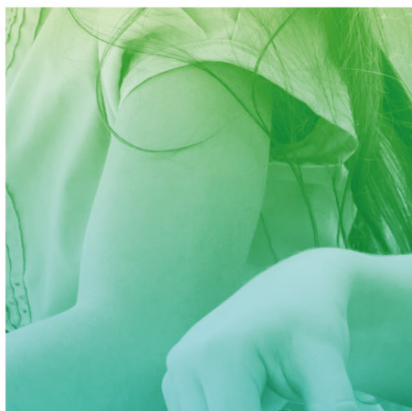
The activities of the school from Udanin show that coding does not have to be taught in Polish, and even to an extent should not be taught in Polish. Equipment (robots) and games purchased for this purpose were used in their English language setting. Project participants have also prepared a glossary that was used by other students during IT classes. The technologies in the project, however, concerned not only programming – the children took pictures, used a geocaching application, learned to use QR codes. The educational materials prepared by them were made available on the project blog, on Facebook and on YouTube.

Another example of the educational use of technology within the project was the work on creating video footage about Christmas customs, which was recorded and developed by Polish students. Their work was

disseminated across schools in 21 countries as part of a joint eTwinning project. All the participants had a chance to get to know each other and thus learn tolerance, while improving their communication skills (including building fluent verbal communication) in English.

The project also managed to address a number of cultural aspects related not only to European countries, but also to more distant ones (e.g. Argentina). Another great experience for students, as well as an element motivating them to learn the language, was the visit of two volunteers from China and Mexico, who conducted classes, took part in recording interviews, and also talked about their own

countries, as well as their experiences of staying in Poland. Pupils involved in the project promoted their municipality on the international arena in an unusual way, by preparing postcards of Udanin. As part of the Postcrossing project, the children sent out 20 cards to recipients in different corners of the world. They were very pleased with the return postcards – some of which were from very exotic places.

Participation in the project was a positive impulse for children to further explore the English language. The joint work inspired them to take further steps in this area – students willingly took part in language competitions, went to language camps, and continued using educational apps that had been introduced during the programme. Above all, however, they learnt that know-ledge of a foreign language is useful in practice, opens a window onto the world, and does not have to be only an ordinary school duty – that it can be an adventure, not just an educational one.

The project description contains fragments of Agnieszka Nowak's article entitled *Pocztówki z projektu* [Postcards from the project] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2018.

“ *The activities of the school from Udanin show that coding does not have to be taught in Polish, and even to an extent should not be taught in Polish. Equipment (robots) and games purchased for this purpose were used in their English language setting.*

INSTITUTION

School and Preschool in Udanin

PROJECT COORDINATOR

Jolanta Gradowska

LEVEL OF EDUCATION

primary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

pl-pl.facebook.com/it4me

Living Together – Multiculturalism in the Polish-Lithuanian Commonwealth

Students from the school in Szamotuły were discovering the past of their own region while learning the English language. They were helped by students from Hanover High School in the American state of New Hampshire.

Living Together was the first youth exchange project on such a large scale carried out by the school in Szamotuły (and the first initiative of this kind in the entire region). Students from Poland and the United States had an opportunity to get acquainted with the traditions and heritage of their countries. Young Poles learned, for example, how the historic settlement process in New England looked like (which forms the territories of today's north-eastern states: Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island and Connecticut), while their American colleagues got familiar with the history of national minorities in Szamotuły as well as the historical and political significance of the Polish-Lithuanian Union. They also debated issues that concern them currently, such as democracy, equality, tolerance and political correctness.

Joanna Jędrzejczak, the project coordinator, talks about how this undertaking came about. – A French language teacher from the American Hanover High School sent an e-mail to the Galicia Jewish Museum in Krakow. He is Jewish and he wanted to show that the history of his nation's presence in Poland has not only dark periods, such as the Holocaust, but that there were also times of coexistence and interpenetration of cultures, such as during the time of the Polish-Lithuanian Commonwealth. We put ourselves forward, and as a result Thomas visited our school and we started discussing the possibility of a joint project. For us it was not just about increasing language skills, but also about using a foreign language to rediscover the past. We placed emphasis on the multicultural aspects of our history, including the very local ones. Here, in Szamotuły, society was culturally diverse, yet it was able to interact and co-exist in harmony. We wanted to remind students about this. We wanted young people to be more open to other people, regardless of nationality, language, or skin colour.

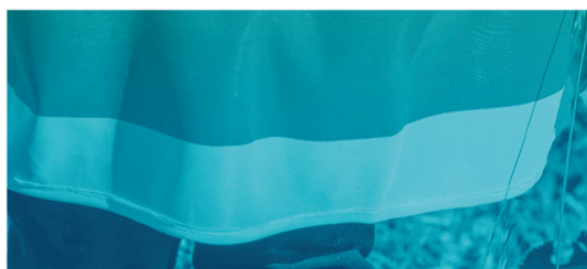
Before our guests from across the ocean appeared in Poland, working groups selected by the Polish and American students themselves explored chosen topics. The members of the teams worked together on the given subjects and exchanged information via Facebook, e-mails, and video conferences. Polish students had the opportunity to learn English in practice – not only during working contacts with their peers, but also, for example, when referencing of knowledge in a specific field.

An extremely important part of the project was a week-long visit of American high school students to Szamotuły. The students took part in workshops at the school, carried out joint activities, got to know each other and learned from one another (ways of communicating, methods of cooperation). The young people were very moved by the visits to memorial sites – the workshops at the POLIN

“ *For us it was not just about increasing language skills, but also about using a foreign language to rediscover the past*

Museum, visits to the former Kulmhof extermination camp in Chełmno on the Ner River, and the Jewish cemetery in Łódź. All these had a significant impact on them. They also had the opportunity to meet the Chief Rabbi of Poland; Michael Schudrich. Thanks to the project, they realised the importance of cooperation and tolerance, as well as the potential consequences of remaining in a state of mutual hatred.

A group of Polish students also had an opportunity to visit the United States. As it turned out, even people who were – for various reasons – not particularly active during English lessons were nonetheless very good at communicating.

Joanna Jędrzejczak, when describing the visit overseas, draws attention to other aspects, besides linguistic: – The local youth are not afraid of public appearances, they speak freely at the public forum. This is something that we should teach our children and disseminate in our environment. I am also impressed by their civic attitude. Our visit occurred just before the US parliamentary elections, and everywhere across the school we saw slogans like: “Voting is your precious civil right and also an awesome responsibility. Have you registered to vote?”. Young people there are very aware that everyone, as citizens, have great opportunities if they take matters into their own hands. I am glad our students could see that.

What seemed to be crucial here is that young people from a small Polish school stayed with peers from another continent and felt at ease while learning, creating and having fun together, not only at classes at school or at a museum, but also during trips, integration activities (i.e. school disco) or when chatting in the school dormitory in the evenings. Informal ways of learning have led to closer ties and mutual friendships between students and teachers alike. – Everyone integrated very quickly – recalls Joanna Jędrzejczak. – Our students were surprised how positively the guests perceived the reality of life in Poland, how they liked the school and our little town. This gave us a big boost. Our students saw that they are very similar to their American colleagues, they like to listen to the same music and spend their free time in a similar way.

Teachers also benefitted from the project, as they not only strengthened and deepened their knowledge and skills related to the English language and history, but also opened up to new cultures and educational solutions. Another interesting occurrence was the visit of American students to the University of the Third Age, thanks to which the mature students (50 years old and above) tested their language competency in practice.

The project description contains fragments of an interview with Joanna Jędrzejczak conducted by Michał Radkowski *Polonez po amerykańsku, czyli o projekcie „Living Together”* [“Living Together” project: polonaise in American style]. The conversation was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 4/2018.

INSTITUTION

Schools No. 1, Piotr Skarga
Lower Secondary and
Upper Secondary School
in Szamotuly

PROJECT COORDINATOR

Joanna Jędrzejczak

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

[www.facebook.com/
groups/livingtogethertmulti-
culturalism](https://www.facebook.com/groups/livingtogethertmulticulturalism)

Pen Pal Project

Thanks to the “Pen Pal Project”, fifty children from a small primary school in Zgłobień (Podkarpackie Voivodeship) opened a window into the world. These Polish children have gained pen pals in different corners of the globe and at the same time have improved their language skills.

The idea for the project was very simple and was based on the use of a rapidly disappearing method of communication: letter correspondence.

– I came up with the Pen Pal Project idea by accident. My friend, who is an English teacher, has told me about another teacher, Petra Uffelman, who was interested in taking part in a joint initiative of letter writing. We quickly established the goals, worked out a schedule of activities and before Christmas the children wrote their first letters to their German colleagues – recalls Karolina Majdzińska-Nowak, the coordinator of the project. At the beginning participants drew lots to determine their correspondent partners – peers from Friedrich-Rückert Gymnasium in Düsseldorf, with whom they stayed in contact for the period of six months.

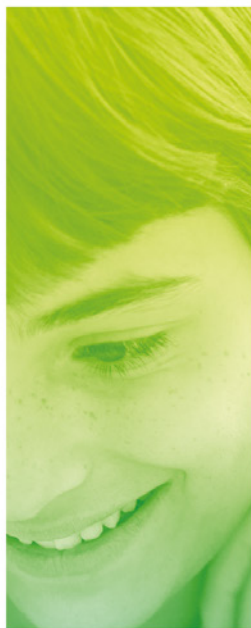
The most important goal of the action was the practical learning of reading and writing in English in real-life communication situations, thereby engaging with the living language. This was put into practice by getting the pupils to send monthly correspondence to one another. We tried to ensure that while writing letters to their new friends, children had an opportunity to utilise the rules of grammar that they were learning in class at a given point in time. Describing their families or vacation plans was a great way to practice in pleasant circumstances – says the coordinator. The topics of the correspondence varied: from basic information about themselves, their passions, place of residence, through to descriptions of their countries of origin, and ending with holidays, customs, or ways of spending free time. Each letter evoked many emotions and thoughts. Every letter was prepared with a lot of effort – the children tried to make their messages not only as interesting as possible for their peers, but also to make them aesthetically pleasing (which is why they spent a lot of time decorating their creations). While preparing to write the letters, pupils had to become familiar with

a specific set of vocabulary (also informal expressions), so they studying dictionaries under the watchful eye of the project coordinator. Contact with children from another country motivated them to learn English both within and out of the school – students were aware that any new word or grammar structure might be potentially useful while communicating with their international friends.

What was also very important in this project, aside from the language skills acquisition, was the cultural aspect of it. Students from the school in Düsseldorf come from many European and Asian countries (including Germany, Syria, Nigeria, Turkey, Afghanistan, Russia, Ghana), which meant that the Polish project participants could become familiar with many different cultures, and thus learn tolerance. By corresponding with one another, the children learned about what their peers’ Christmas traditions look like,

“ *Contact with children from another country motivated them to learn English both within and out of the school – students were aware that any new word or grammar structure might be potentially useful while communicating with their international friends.*

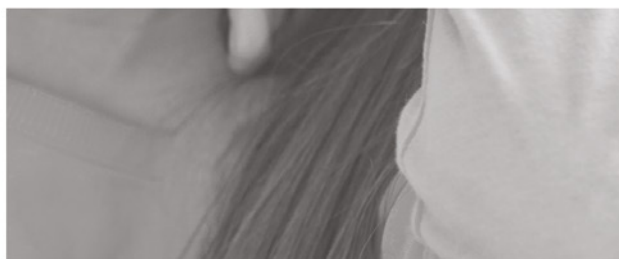
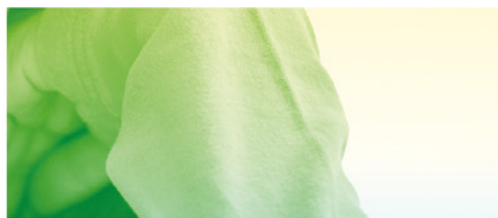
and what their religion and customs entail. They opened up to multiculturalism, found out how many things – despite some differences – connect pupils and students in different parts of the world. The participants of the project learned that the English language, even in its ‘imperfect’ variation, can act as a link between representatives of different nations. – The children have gained a completely different perspective and even more enthusiasm to learn,

concludes the project coordinator. – And they began to enjoy writing letters at the same time!

One piece of evidence indicating the success of this project is that many correspondence friendships did not break up after the project's conclusion. The children are still exchanging letters, telling each other what is happening in their lives and they are still... studying dictionaries.

The project description contains fragments of Marzena Indra's article entitled *Dzieci listy piszą* [School letter writing] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2018.

INSTITUTION

The Cardinal Stefan Wyszyński Primary School in Zgłobień

PROJECT COORDINATOR

Karolina Majdzińska-Nowak

LEVEL OF EDUCATION

primary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

spzglobien.pl/pen-pal-project

Beyond the Borders

How can you convince young people that otherness may be something valuable, worthwhile? That it may connect, and not break us apart? The solution is simple: let them work in an international environment.

This opportunity was granted to students from an upper secondary school in Wrocław, as well as their colleagues from France and Italy (75 students aged 16–19). The participants of the project had a chance to learn in a school beyond borders – a space where they made friends, experimented, shared knowledge, and exchanged views. The leading theme of the Beyond Borders were the barriers, which can prevent other people from being accepted because of their otherness (such as race, disability, country of origin or social status). The aim was to develop strategies to overcome these prejudices and to show the benefits of diversity. The project focused on positive thinking and on what unites students from different countries, as opposed to what splits them up.

Having participated in this project, young people adopted civic attitudes, learned how to express freely while exchanging opinions or ideas, and developed creative ways to raise awareness in their communities about the importance of an inclusive approach in education and in life. Moreover, as emphasised by the project coordinator Iwona Jodłowska, the initiative also had a significant impact on the attitudes of the participants. – Some discovered that they were not as tolerant as they had previously thought and understood the need to work on the way they perceive others.

Students entered virtual classes on the TwinSpace platform (in the eTwinning programme), where they carried out joint activities, mainly concerning the problem of intolerance and prejudice, and sought out ways of solving them. They mainly used ICT tools (e-mail, chats, video conferences, as well as various applications, e.g. Tricider, ThingLink, video editing software). Together, they created multimedia presentations, films, songs and posters relating to the issues of diversity and tolerance. Working in such a fashion was something new for the students, different from what they were used to at school. Project

participants worked creatively on various tasks, the completion of which required the involvement of all team members, including those who were initially not convinced of this method of working. However, their points of view have changed dramatically. – By implementing several projects a year, you naturally absorb this way of working – Iwona Jodłowska attests.

The project proved to be very effective in the field of language education. Pupils learned English vocabulary and phrases in a natural, unconstrained way. The implementation of tasks in an international environment imposed on them the use of the language, both in contact with their peers, and during the process of creating materials or searching for information. The effectiveness of this communication was a prerequisite for preparing collaborative products. Project participants developed

“ *Project participants developed their language skills in an integrated fashion – they learned and consolidated new words from the difficult subject of social integration and learned to express their opinions or beliefs clearly and coherently.* ”

their language skills in an integrated fashion – they learned and consolidated new words from the difficult subject of social integration and learned to express their opinions or beliefs clearly and coherently. As members of the teams, they motivated themselves to learn the language, which helped them to better fulfil their project tasks (the desire to receive a good grade was pushed to the background). The young people were learning about taking responsibility for the work of the whole team, and every success which

they achieved contributed to building their self-esteem.

The most important positive outcome of the project was that it managed to bring young people closer to the problem of otherness and tolerance. – Pupils became aware of the issue of lack of acceptance for people who are different and tried to look at others with openness and curiosity, without judging or rejecting what they do not know or do not understand.

The project description contains fragments of Agnieszka Nowak's article entitled *Klasa tolerancji* [Classroom of tolerance] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 4/2018.

INSTITUTION

No. 19 complex of Schools
in Wrocław

PROJECT COORDINATOR

Iwona Jodłowska

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

<https://twinspace.etwinning.net/52730/pages/page/305905>

INTFL – Innovations New Technologies Foreign Languages in the context of the development strategy for the Turek District

The main goals of the “INTFL” project implemented in the Turek District were contextual education, the learning by teaching method, and teaching more than one foreign language starting from the first year of primary school.

The introduction of German as a second foreign language into educational institutions in Turek had a holistic character. The project implementers formulated the assumption that effective education could take place through cooperation between primary and secondary schools and through the exchange of teachers’ experiences. The activities were based on the CLIL and Lernen durch Lehren methods, with the view of creating a coherent system of education at all stages, enabling continuity in the teaching of foreign languages. Thanks to this solution, students included in the programme had a chance to acquire language competencies confirmed by the German Language Certificate DSD I PRO. This is undoubtedly very useful in both further education and the labour market.

The project was based on contextual language teaching, which means that students learned German integrated with elements of technology, robotics or – at a later stage – programming.

– The basis of this methodology was simple: children learned a language while exploring subjects such as technology, chemistry, or physics – says Mariusz Seńko, the project coordinator.

– The second method we employed was learning by teaching. Upper secondary school students, under the supervision of their teachers, were visiting primary schools and leading small teams of children. They were passing on knowledge from different areas of life, using foreign languages. Pupils from primary schools, in turn, were visiting the Akademia Młodego Inżyniera [the Academy of the Young Engineer] created in upper secondary schools.

Young people from secondary schools had an opportunity to develop soft competencies: the ability to cooperate, taking responsibility for the tasks entrusted

to them. By conducting classes for the younger pupils in robotics, safety at work or programming, they also familiarised themselves with specialist vocabulary in foreign languages (German and English). In turn, pupils from primary schools had a chance to draw from positive behavioural patterns, that would hopefully enable them to follow in the footsteps of their older colleagues in the future. Working together led to specific educational outcomes, as the project coordinator mentions. – We were very positively surprised that the simultaneous learning of two foreign languages was not a burden for younger children, and the knowledge was obtained very quickly. They just soaked it up like a sponge! In addition, upper secondary school students were learning to take responsibility for their actions, which will come in useful in their professional future, especially in managerial positions.

“ *The project was based on contextual language teaching, which means that students learned German integrated with elements of technology, robotics or – at a later stage – programming.* ”

As part of the project, many educational and cultural events (competitions, tournaments, meetings) were also prepared. The main aim of those was to motivate participants to learn German and arouse interest in the language. Amongst other examples, a great deal of popularity was enjoyed by the three-day picnic event entitled Spring with German in the Turek District, Keine Panik – Deutsch kann man lernen, filled with competitions, educational games, and meetings with interesting people.

Apart from the students' profits, the project also benefited German teachers. The Goethe Institute has taken substantive patronage over the program of supporting the teaching of the German language by the Turek District Council. Thanks to this teachers accessed the latest methodological knowledge and changed their way of working with students. – The measurable effect of our project was the fact that thanks to working with authorities and partners recognised in the scientific community, the attitude of our teachers towards teaching foreign languages has changed – sums up Janusz Seńko.

The project description contains fragments of an interview with Mariusz Seńko, conducted by Krzysztof Grządzielski *Turecki pomysł na języki obce* [Turek's recipe for foreign language learning]. The conversation was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2018.

INSTITUTION

Turek District Council

PROJECT COORDINATOR

Mariusz Seńko

LEVEL OF EDUCATION

primary, vocational
education and training,
teacher training

LANGUAGE

German

PROJECT WEBSITE

www.powiat.turek.pl

2019

Witnesses of the Second World War

The current decade is the last opportunity to meet participants of World War II. This is why the aim of the project “Witnesses of the Second World War” was to learn the history of the occupation period through conversations with those who remembered this tragic conflict. Based on their confessions, upper secondary school students from Tarnobrzeg and from several other European schools were supposed to create materials to share with their peers online.

As part of the project, over 200 conversations took place. Every fourth of them was carried out by Polish students. Their peers from Greece (Lykeio Elassonas in Elassona), the Netherlands (Christelijk College Nassau-Veluve in Harderwijk) and Finland (Sammon Keskuslukio in Tampere) also took part in the project. Each school carried out tasks according to a scheme developed jointly as part of partner visits and teacher contacts (on the eTwinning platform and Facebook project group).

Students were assigned tasks according to their predispositions – some conducted the interviews, others recorded and translated them, there were also those who were responsible for the editing of collected material and its publication on a specially prepared website. The project activities also included preparation of the project’s logotype, development of a timeline with war events and a poster featuring films on the topic. An extremely important aspect of the project was the practical introduction of students to new technologies, e.g. when recording and editing interviews, adding subtitles to them, publishing on YouTube or on the project website.

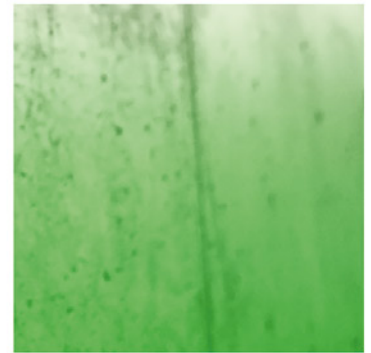
The most innovative element of the project was the combination of studying history with learning a foreign language in informal situations. The project enabled students to familiarise with the events known from textbooks from the perspective of their participants. During the interviews, they found out how different were the fates and experiences of people involved in warfare, as well as the dilemmas they had to face. The students were greatly impressed by the stories – We can understand the tragedy of the people who lived during the occupation much better now – they say. The films documenting those terrible times will never seem like dry facts ever again, as each participant listened to many very emotional, even intimate confessions of people for whom experiencing cruelty was the order of the day.

In the opinion of the upper secondary school students, this way of learning history is more engaging than traditional school classes. – It was interesting and different from typical lessons. We were “touching” the past. Conducting and listening to conversations with war survivors taught us empathy and respect. It also helped to understand that the war was a great tragedy for all Europeans, said one of the participants. On the initiative of students, some interviews were carried out at school, which allowed a larger group of students to take part in a ‘live’ history lesson. Each conversation was an opportunity to discuss various problems and phenomena (e.g. intolerance,

“ *The most innovative element of the project was the combination of studying history with learning a foreign language in informal situations.*

prejudice and heroism, dedication, solidarity) and, at the same time, a practical lesson in critical thinking. Thanks to close contacts with their peers and witnesses of World War II, young people discovered in practice the principles of good cooperation, learned tolerance, and engaged in intercultural dialogue.

The project was conducted in accordance with the principles of the CLIL (Content and Language Integrated Learning) method, i.e. integrated education based on the simultaneous transfer of content from a given subject and the use of a foreign language. It is worth emphasising that the project participants were learning English on multiple levels and in various communication situations: they translated interviews, met with scientists, attended museum lessons, communicated with their peers (online and face-to-face).

While preparing for and conducting interviews, students also learned the principles of statement building and argumentation. One of the most difficult tasks before them (which they performed brilliantly, by the way!), was the simultaneous interpreting of the speeches given by Polish historians during a scientific conference on World War II.

The results of the project, especially the materials created by students, can be used by other teachers for classes of History combined with English.

The project description contains fragments of an article by Grzegorz Michalski entitled *Międzynarodowa lekcja historii* [International History lesson] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2019.

INSTITUTION

Nicolaus Copernicus
Upper Secondary School
in Tarnobrzeg

PROJECT COORDINATORS

Adam Stępiński
Bogusław Lubański

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

ohie.eu

Warsaw for intermediate learners

It is difficult to get to know the culture of a country without knowing the local language. And vice versa – learning the language without exploring the broader cultural context is a challenge. Following this thought, the project implementers proposed language classes using original exhibits of the Museum of Warsaw.

The participants of the project are foreigners who stay permanently or temporarily in Warsaw and learn Polish (or are willing to do so), including those who work in this city or are preparing to study, who teach Polish as a foreign language (mainly from Ukraine and Belarus) as well as students of summer and full-time courses of the Centre of Polish Language and Culture for Foreigners “Polonicum” at the University of Warsaw.

The main task of the “Warsaw for intermediate learners” project is to teach Polish language by presenting foreigners the history and culture of the capital. The teaching aids are exhibits and library collections gathered at the Museum of Warsaw. Classes conducted using the CLIL method prove that even with limited language skills, you can take full advantage of the offer of Polish cultural institutions. During the lessons, students play the role of museum guests, readers at the museum library, visitors

As part of the classes, foreigners visit Warsaw’s cultural institutions. When collecting information and performing specific tasks, they interact with employees of those institutions, and therefore put use of Polish into practice.

of cafés or customers of bookstores and souvenir shops. They read texts about Warsaw, solve tasks, quizzes and puzzles prepared by the teachers, become familiar with the vocabulary related to the city and the Polish culture, learn new grammar structures and revise the ones previously learned. The range of activities for foreigners is very wide. – We organise city games around the Old Town related to Warsaw legends. We have as many as 21 thematic rooms and, depending on what our students are interested in, we are able to prepare special lessons for them – says

Katarzyna Źák-Caplot, the project coordinator. – In the Room of Warsaw Views, they practice past tense and past perfect conditional clauses because we talk about what Warsaw could have looked like if it had not been demolished. In the basement, where we store publications with statistical data, we teach numerals.

Role playing in such an environment (as opposed to the typical classroom, as is the case in ordinary language courses), is aimed at overcoming fear. During the classes, foreigners learn that obtaining information in a foreign language does not have to be complicated. Participants have fun while developing creative thinking and aesthetic sensitivity.

The project provides an opportunity to integrate with the local scientific and academic community. As part of the classes, foreigners visit Warsaw’s cultural institutions (museum, library, Institute of the Polish Academy of Sciences, archive). When collecting information and performing specific tasks, they interact with employees of those institutions, and therefore put use of Polish into practice. Such meetings are also an opportunity to get to know each other. Foreigners are becoming acquainted with the rules prevailing in Polish cultural and scientific institutions, and employees of these institutions gain experience in relations with foreign clients.

The project started in 2017. Due to the huge interest, the initiative has become a part of the Museum of Warsaw’s educational offer. In 2019, it was expanded to include pilot English classes conducted using the CLIL method. The classes are dedicated to students of Polish schools, who therefore have the opportunity to learn about the capital in English.

Currently the project includes three types of cyclical activities:

- **classes conducted using the CLIL method**, combining learning the history and culture of

Warsaw with lessons of Polish as a foreign language (in the form of thematic lessons, museum and location-based games);

- **initiatives addressed to lecturers and teachers**, including lectures with presentations of didactic materials, workshops presenting how to work at a museum exhibition, educational activities using the theme of Warsaw legends (educational walk, work card, museum game). The project also included teaching materials, texts and exercises collected in the publication entitled *Legendy warszawskie – teksty do nauki języka polskiego jako obcego* [Warsaw Legends – texts for learning Polish as a foreign language];
- **exchange of experiences with cultural institutions from abroad** that conduct activities in a similar area (including Bibliotheque Nationale de France, Musee Carnavalet in Paris).

The project received substantive support from the Centre of Polish Language and Culture for Foreigners “Polonicum” at the University of Warsaw. The project involves the Museum of Warsaw’s employees who, depending on the scenario of a lesson, take part in the classes: they conduct them, help guests, give tips. Learning, playing, and working together is not only beneficial in terms of language acquisition. During the meetings, it is possible to exchange experiences and be inspired by each other’s interpretations of works of art or literature, and, more broadly, to bring different cultural areas closer together. – For museum professionals, the reception of our exhibition by representatives of other cultures is extremely interesting. Increasing numbers of Indians, Chinese, Ukrainians, Kazakhs and Georgians visit us. They evaluate our collections and legends from the perspective of their own historical experience – sums up the project coordinator. – However, the most interesting are the discussions about the history of our city, which are often deep, wise, and considered from a completely different angle than in Poland.

The project description contains information from the website of the Museum of Warsaw and fragments of an interview with Katarzyna Żák-Caplot conducted by Michał Radkowski entitled *Nauka w Muzeum Warszawy* [Lessons at the Museum of Warsaw].

The interview was published in the *Europa dla Aktywnych* quarterly, No. 4/2019.

INSTITUTION

The Museum of Warsaw

PROJECT COORDINATOR

Katarzyna Żák-Caplot

EDUCATION LEVEL

adult education

LANGUAGE

Polish
(as a foreign language)

PROJECT WEBSITE

bit.ly/2wzbwlh

Taming of the Grump theatre show inspired by the works of William Shakespeare

Students from vocational schools in Wieluń were learning English during theatrical performances they prepared and staged. William Shakespeare himself was helping them in their studies.

The project involved students from No. 1 Vocational Schools in Wieluń (and other local upper secondary schools) along with pupils from No. 4 Primary School. Magdalena Pioruńska, the project coordinator, prepared for them a modernised adaptation of Shakespeare's classic work. – I have been working as a teacher for the few years now and I noticed from the outset that nowadays it is not easy to get through to young people – or at least the ones I teach. Students show the greatest willingness to work when the content they work with is relevant to their interests and can touch them. For example, when we spend time on practicing speaking skills, I often ask the class about sports, although I do not have any interest in it myself. Education must be combined with topics important for the young people.

The new version of Shakespeare's *The Taming of the Shrew*, entitled *The Taming of the Grump*, presents the problems and dilemmas that afflict today's young people. Working on a theatrical performance, in addition to its educational value, enables the formulation of universal questions about morality, truth and love. It is also important that these questions are asked primarily in English (although not only – the creators of the play made sure that viewers who are less fluent in English can understand all the threads and set them in appropriate contexts).

Participation in the shows helped the students improve their language skills. Not only did they increase the range of vocabulary, but also practiced their pronunciation, fluency in speaking, and fought their fears of communicating in foreign language. The project also brought out students' acting talents and allowed them to put their musical skills to use (young people performed songs live on the stage). Thanks to engaging into the project young

people strengthened their self-confidence, as they had to overcome their fear of public appearances when staging *The Taming...* in the city library, in other schools or in the community centre.

The shows were well-received by the audience, who not only were watching the play, but also listened to fragments to Shakespeare's comedy, learned English idioms, and even took a quiz about them. – We presented the play in one of the most highly regarded upper secondary schools

“ *Participation in the shows helped the students improve their language skills. Not only did they increase the range of vocabulary, but also practiced their pronunciation, fluency in speaking, and fought their fears of communicating in foreign language.* ”

in Kraków. The viewers were genuinely surprised that the youth from a vocational school in Wieluń presented them with a performance from which they could take out a lot of language knowledge – says the coordinator.

The innovative character of the project was that students with mixed language abilities took part in activities that were very difficult, required a lot of focus and commitment. Project creators chose students-actors based on their predispositions, language skills and preferences, so even weaker students could feel like fully-fledged members of the performance. According to Magdalena Pioruńska, such an approach has a deeper meaning. – Actors were selected from amongst the individuals who previously had been known mainly for the fact that they had been – to put it mildly – not the top students. Why? Because what I cannot stand the most in Polish schools is labelling kids.

Just because someone has barely passed the first year does not mean they have to be the stragglers until the end of their school days. The teacher can always ‘take a risk’ and offer such a student, for example, to take part in a performance.

The project received wide coverage by the local media. The performance was recorded by and broadcasted by Wieluńska Telewizja Kablowa [Cable TV Station in Wieluń]. Educational materials from the performances were developed and made available in digital form. The project received positive feedback from the local community and representatives of the Municipal Public Library, the institution that made its premises available for the needs of the initiative and offered to continue cooperation on subsequent performances.

The project description contains fragments of an interview with Magdalena Pioruńska conducted by Maciej Kałach entitled *Poskramiaczka idiomów*. The interview was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2019.

INSTITUTION

No. 1 Vocational Schools
in Wieluń

PROJECT COORDINATOR

Magdalena Pioruńska

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary, vocational
education and training

LANGUAGES

English, Polish

PROJECT WEBSITE

zs1.wielun.pl

Be a Buddy, Not a Bully

Peer violence – a common problem in schools across Europe, is what creators of “Be a Buddy, Not a Bully” project decided to tackle. Teenagers from Poland, France and the Czech Republic brainstormed together about its genesis and ways of eliminating it.

The project involved schools in which peer violence had occurred. The majority of participants were students aged 12–15 who had experienced it or had been perpetrators. They often came from disadvantaged backgrounds, where they had no opportunity to learn tolerance and respect for others. The main aim of engaging students in the project was to show them negative effects of harassment and to develop solutions to reduce the level of physical and mental violence in educational institutions. Coordinators of the project devoted a large part of it to cyberbullying, which is more and more frequent among children and young people.

– The project was based on active cooperation of students. We, teachers, intervened as little as possible and limited our activities to a bare minimum. The project reflected students’ problems, so we wanted to get the most out of them, give them space to test their mettle. Although they had to do it in a foreign language, it did not bother them at all – says Kamil Matras, one of the project coordinators. – It is important to engage students in projects not only carried out in a language other than their own, but also are interdisciplinary. If we would have run language projects only, after some time kids would have got bored. We try to look for interesting, new topics that can be combined with language.

The means of communication was English, but the project demanded from the participant many more skills. The main problem was the communication barrier – young people, despite their knowledge of vocabulary and basic grammar rules, were afraid to speak English. It was mainly because they were afraid of making mistakes. However, during the first meeting in the chatroom and the introductory video conference, their fears were put to rest – students realized that nobody criticised them or noticed their errors, so they quickly became more willing to take part in tasks requiring active communication and with

considerable commitment broadened their vocabulary related to the main topic of the project (both during the lessons devoted to the project and independently).

The students were divided into international groups, in which they created stories about violence, developed an English-language glossary of terms on this topic and the logotype of the project. They have also collected examples of songs, films and TV series that tackled the topic of aggression and prepared a comic book on how to deal with violence. What is more, they tested each other on the newly gained knowledge and exchanged opinions on the materials made available on the project website

“ *The main aim of engaging students in the project was to show them negative effects of harassment and to develop solutions to reduce the level of physical and mental violence in educational institutions.* ”

(mainly through modern applications such as Framapad and StoryboardThat). All these activities motivated them to further work.

Monika Mosiejonek, a coordinator, perceives the source of success of this project first and foremost in the participating children. – The topic of this undertaking was so close to their hearts, that the language aspect has become a secondary issue. They focused on solving the problem and that is probably the reason why we have achieved such a level of success. They also stopped paying too much attention to their language mistakes, and it is worth adding that such an attitude is very difficult to achieve in the classroom, where learning is mainly associated with being judged. It was important for us to

ensure that they had the courage to express their opinions.

The summary of the project was a school-wide anti-violence campaign, during which young people and members of the local communities made murals illustrating the title of the project in each of the partner institutions. – Students are different – some learn well, others less so, but probably every one of them has something to say about violence. During this project children had a chance to say something important, something that could be useful to others, and that was their little success, which was very important to them – adds Kamil Matras.

It is worth mentioning that “Be a Buddy, Not a Bully” received the eTwinning European Quality Label and was awarded in the European eTwinning Competition 2019 as the best English-language project in Europe.

The project description contains fragments from an interview with Monika Mojsiejonek and Kamil Matras entitled *Umieć a używać, czyli językowe dylematy* [To be able and to use – linguistic dilemmas] conducted by Jacek Łosak. The interview was published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 5/2019.

INSTITUTION

John Paul II Primary School
in Zabór

PROJECT COORDINATORS

Monika Mojsiejonek
Kamil Matras

LEVEL OF EDUCATION

primary, lower secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

twinspace.etwinning.net/46541/home

School Theatre in a foreign language

The School Theatre, run since 2015 at the No. 2 Primary School in Stary Sącz, focuses on the stage adaptation of classical literature. Pupil-actors face a challenge as the performances are delivered in English. The initiative, which initially was only meant to be a reading contest, has transformed into a thriving undertaking – English language drama classes.

The project creators decided to take English lessons beyond the classroom and school walls. Pupils participating learn the richness of English literature and improve their language skills through contact with classical texts of culture. Acquiring knowledge in the form of fun activities comes easier than during traditional classroom lessons. – Children present a different approach, they are less stressed – explains Agnieszka Obrzud, one of project coordinators. – If you encourage them and show them that they can learn the language in a different way, they will be eager to participate.

When performing in public, pupils build their confidence, develop self-presentation and interpersonal skills. During the preparations, they learn the principles of good cooperation, ways of solving conflict situations and learn how to make compromises. Project activities involve entire classroom groups, often diversified in terms of language skills, so that even weaker pupils have the opportunity to develop their skills. Not everyone wants to perform on stage, for various reasons – instead, some work behind the scenes, where their talents and individual predispositions are used in a different way, for example, in design or costume preparation. They also contribute to the final form of the show. As the project coordinator notes, even those who are afraid or do not have sufficient language skills to play a bigger role turn out to be active participants. If the pupils themselves suggest that something should be acted or worded differently, we use their willingness to help.

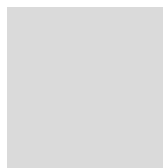
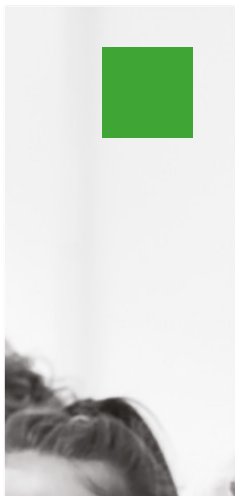
The activity of the School Theatre focuses – though not exclusively – on the adaptation of classical literature, including school readings. Pupils prepared, amongst others, *The Christmas Carol* by Charles Dickens as well as English versions of Polish legends about the Wawel Dragon and Lech, Czech & Rus. Apart from performing for the school and local communities, in three consecutive years

the theatre participated in the Short Drama Competition held in Crakow. In 2017, drama group members presented a play entitled *John Hancock* (3rd place awarded) and a year later they presented three more performances: *Claude Monet and His Magical Garden* (category: primary 1–3), *The Mythical Journey* (category: primary 4–6) and *At the Swedish Museum* (category: lower secondary schools – 3rd place). In 2019, four plays were staged: *The Little Red Riding Hood* (category: primary 1–3 – 3rd place), *The Legend of the Wawel Dragon* (category: primary 4–6 – 1st place), *Friendship Matters* (category: primary 7–8 – 3rd place) and *An Ordinary Boy* (category: lower secondary school – honourable mention).

“ *When performing in public, pupils build their confidence, develop self-presentation and interpersonal skills.* ”

The performances benefit not only the actors involved, but also other pupils who acquire knowledge useful during other school classes, for example the Polish language. The project also has a positive effect on the School Theatre's supervisors – English language teachers. They have a chance to test new teaching tools when they coordinate pupils (creating scripts, performing stage rehearsals). What is more, they inspire other teachers to take on new educational challenges, such as organising open English lessons.

The project has become a permanent feature of the educational landscape of Stary Sącz. The School Theatre, which at the beginning was only supposed to familiarize children with English literature, has grown to be something more over time – an important element of foreign language teaching in the region and a catalyst for pupils' creativity.

The project description contains fragments of an article by Jakub Mirowski entitled *Szekspir? Tylko w oryginale* [Shakespeare? Only in English], published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 3/2019.

INSTITUTION

No. 2 Juliusz Słowacki
Primary School
in Stary Sącz

PROJECT COORDINATORS

Agnieszka Obrzud
Beata Damasiewicz

LEVEL OF EDUCATION

primary, lower secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

bit.ly/2WSdYsj

Language Café at Creative Activity Centre (CAT) Foundation

“The Language Café” project has been implemented by the CAT Foundation since 2014. Its employees claim that foreign languages can be learnt at any age and under any circumstances. Thanks to this project and its international volunteers, the inhabitants of the Leszno region, including those with fewer educational opportunities, can familiarise themselves with other cultures and languages.

The offer of the Language Café includes learning English, Spanish, Italian and French. The participants of the project are primary school children (including those with fewer educational opportunities or compensating the lack of their language skills for the needs of formal education), young people from the final year of upper secondary school (e.g. students preparing for trips abroad). In addition, adults who are continuing, re-entering or commencing their studies – including those who do not wish to take up formal courses due their limited cognitive or financial capabilities, or are afraid that they will not keep up with the high demands of the coursework also participate in the project.

An innovative element of the project on a regional scale is the informal nature of the classes – participants gain knowledge in a friendly atmosphere outside of the traditional educational institutions. They meet in cafés and restaurants in small groups of 4-8, where under the watchful eye of properly trained foreign volunteers they have the opportunity to learn a foreign language. Usually the biggest communication barrier is the fear of making mistakes – here this element has been neutralised. The instructors put more emphasis on speaking than on tests or grammar and teach using various, often non-standard tools: songs films, and games (e.g. charades). Participants gain new skills in real life situations (e.g. by placing orders in a restaurant). The topics of the meetings are most often proposed by the instructors, however, on occasion, the initiative comes from within the group. An important element of the project is to involve students in activities for the benefit of the local community, such as organising cultural evenings, thematic walks, culinary presentations, language flash mobs, dance shows or art workshops.

Thanks to the involvement of international volunteers, the participants learn not only the language but also the culture of a volunteers country of origin – they learn

tolerance towards others and increase their sociolinguistic competency. They are encouraged to interact, deepen their knowledge, and at the same time learn to communicate fluently, coherently and purposefully. The project is also valuable for school teachers who learn new methods of non-formal education and can acquire help from trainers in application of these methods.

Nearly 200 people have already enjoyed the offer of the “Language Café” and some of them have been participating in the classes for several years. Katarzyna Ziarczyk, the coordinator of the project, talked about their

“ *Thanks to the involvement of international volunteers, the participants learn not only the language but also the culture of a given country – they learn tolerance towards others and increase their sociolinguistic competency.* ”

motivations. – We have a wide variety of people in our groups. Some of them already speak fluent English, but they attend our meetings because they simply like them, and they can meet new people. What is more, they do not otherwise have the opportunity to use a foreign language on an everyday basis and do not want to forget it. We have noticed that most students that learn Spanish do so out of pleasure rather than necessity. There are also those who want to improve English due to their work. However, a lot of them do it just for themselves, for their own personal development.

The project is based on partnerships with organisations implementing Erasmus+ projects. Foreign volunteers come from institutions cooperating with the Leszno

Foundation. They acquire their coaching skills upon their arrival in Poland, during training they receive at the Foundation. The success of subsequent editions of the project meant that its organisation also includes partners from the Leszno region, e.g. restaurateurs, who provide space to carry out classes free of charge and take part in the promotion of this undertaking in the local community.

The project description contains fragments of an article by Jacek Łosak entitled *Spotkania z językami przy kawie i herbacie* [Language Meetings over coffee and tea] published in the *Języki Obce w Szkole* quarterly, No. 5/2019.

INSTITUTION

The Creative Activity Centre [CAT] Foundation in Leszno

PROJECT COORDINATOR

Katarzyna Ziarczyk

LEVEL OF EDUCATION

lower secondary, upper secondary, adult education

LANGUAGES

English, Turkish, Spanish, Italian, French, German

PROJECT WEBSITE

fundacja-cat.pl/kafejka

PROJECT CREATOR

Magdalena Domagała

2020

Quo Vadis Europe?

Where are you going, Europe? – this question was asked to young people involved in an international eTwinning educational project. To find the answer, they analysed the political and social situation in the European Union, revealed similarities and differences between countries, identified areas for improvement and evaluated the future of the EU.

The idea for an eTwinning project, conducted in German, was born out of the more and more frequent and stronger voices of Eurosceptics who question both the values promoted in the European Union and the very sense of its existence. The participants of the project were secondary school students aged 15–18 from three European countries: Poland, Germany and Italy. Thanks to the use of popular online tools (WhatsApp, Messenger, Skype, Facebook) and applications (including Genial.ly, Issuu, Tricider, Survio, Animoto, Storyboard That, SlideTalk), they could reflect on the functioning of the European Union and implement ambitious, creative tasks – which there were a lot of in the project!

Students were discussing the values that unite them in Europe (they presented the situation in the three partner countries today and 30 years ago), identifying the reasons for difficult relations between countries on the continent and the areas of cooperation that need to be improved. They also mapped out scenarios for the development of the European Community in the coming years. They tried to answer the following questions: What should be changed in the relations of Europeans? What is impeding our mutual relations? How are EU values respected in our countries? How were human rights, democracy and freedom adhered to 30 years ago?

Participants of the project prepared and carried out a survey “Do you consider yourself a European?” in their schools. On the basis of its results, they drew up a message to Germany, an incumbent President of the European Union, about the changes in the way the EU works that young people would expect. The most emotional for the participants was the creation of the lyrics to the song Europa – unser Haus, later performed together to the melody of Imagine by John Lennon. The creative work of the students involved in the project resulted in various materials: lyrics, recordings, an e-book, a comic

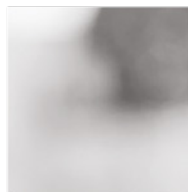
book and presentations – all of which can be used during German lessons.

The project proved to be an excellent forum for the exchange of views and a platform for seeking proposals for the European Union’s further development. While getting to know their peers from Germany and Italy, the Polish participants could see in practice what the European community is about and what they can achieve through international cooperation. Moreover, the joint work of upper secondary school students from the three countries helped practical language learning. – Informal conversations with international project participants

“ *The project proved to be an excellent forum for the exchange of views and a platform for seeking proposals for the European Union’s further development. While getting to know their peers from Germany and Italy, the Polish participants could see in practice what the European community is about and what they can achieve through international cooperation.* ”

and formal exchange of views on the functioning of the European Union facilitated the improvement of German language skills, both in speaking and writing, as well as the expansion of thematic vocabulary and lexical and grammatical structures – says Edyta Dobiesz-Jąderko, the project coordinator. – As a German teacher I observed the linguistic development of my students and an increase in their rhetorical skills: confidence in presenting opinions and the ability to defend them.

An additional effect of the project was the promotion of the high school as a thriving institution, engaged in extraordinary international educational projects. The participants organised, among other things, the Learning with eTwinning Fest – an event that brought together many primary school students, along with their parents. A local TV and a radio station were reporting on the event. The organizers of the European Competition “EUnited – Europa verbindet” awarded the project, thus confirming the very high language skills of the students.

INSTITUTION
No. 1 Stanisław Wyspiański
General Upper Secondary
School in Mława

PROJECT COORDINATOR
Edyta Dobiesz-Jąderko

LEVEL OF EDUCATION
upper secondary

LANGUAGES
German

PROJECT WEBSITE
twinspace.etwinning.net/94834/pages/page/695667

Better understanding is the key to a better future

The subject matter of the project concerned human identity. Pupils from primary schools in Poland and Slovenia were exploring the differences between them, but also looking for denominators building their common, European identity.

A group of ten project participants was selected from among pupils from grades 6-8 (half of them were children with fewer educational opportunities). The vast majority of them had not have an opportunity to work with each other beforehand, nevertheless they managed to build an efficient team, in which each member had specific duties to fulfil.

The most important event of the project was a visit by Polish pupils to a partner school in Slovenia (OŠ Elvire Vatovec Prade). Before the departure, the children worked together remotely. Initially, they got to know each other through the eTwinning Live platform and kept contact by phone, e-mail, WhatsApp and through the eTwinning project. They also received linguistic preparation for the trip – they role-played scenes in foreign languages (e.g. in a shop, at the post office), reflecting real situations, and learned the spoken language. The students were responsible for planning the trip (e.g. providing a cost estimate, listing expenses, looking for accommodation). This allowed them not only to better their English and get to know the destination of the visit, but also to acquire new knowledge (e.g. in mathematics or computer science) and skills of use in later life within a rapidly changing socio-economic reality. Pupils also participated in extracurricular activities and worked in smaller groups, responsible for particular stages of preparation. They composed questions, questionnaires, work cards and quizzes (including multimedia ones) concerning the project's topic, made presentations about their region and school, wrote letters in English. Thanks to these interdisciplinary activities, students went abroad perfectly prepared.

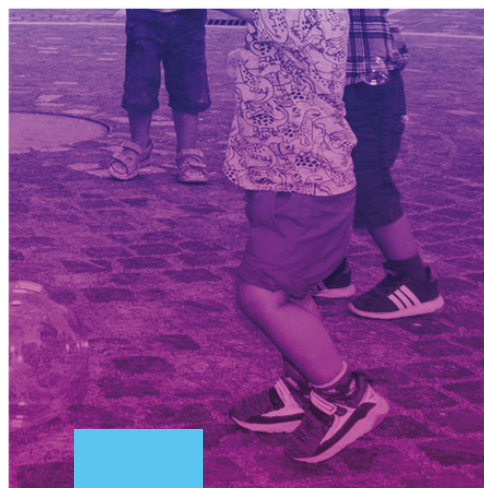
During their visit to Slovenia, Polish pupils were communicating with their peers in English, but also learned basic Slovenian and Italian phrases. They actively participated in the daily life of the partner school: they attended lessons, took a trip, gave speeches, spent

time together at breaks and in after-school time. Above all, however, they debated social, historical and cultural factors that shape human identity.

English was also common in everyday situations outside of the school. Pupils ordered food in a restaurant, bought tickets and souvenirs, asked for directions, spoke to the hotel reception staff about the accommodation details, sent postcards to their families, talked to tour guides and residents of Koper. – From the outset, we have been emphasising the children's autonomy and responsibility for getting on with particular tasks – says the project coordinator, Mateusz Pakuła. – At our school, with an undertaking of such a scale, it was an innovative approach. It certainly contributed to the success of the project as a whole and allowed us to develop long-term results. For teachers, it was a valuable experience that has enriched our professional set of skills and thus, the work of our school.

“ *During their visit to Slovenia, Polish pupils were communicating with their peers in English, but also learned basic Slovenian and Italian phrases. They actively participated in the daily life of the partner school: they attended lessons, took a trip, gave speeches, spent time together at breaks and in after-school time.*

During the trip itself, pupils became more confident in their use of English. They worked at their own pace and their progress was noticeable from one day to the next. Giving the children autonomy in the education process paid off – they showed great willingness for carrying out tasks and for further learning. Thanks to the project they

also opened up to new cultures. The friendships and acquaintances made during the trip were continued within the project conducted on the eTwinning platform, as well as in less formal contacts through instant messaging and social media.

– I would consider the real impact on the development and strengthening of key participants' competencies as the greatest success of our project. Each week there was a substantial increase in the self-confidence and involvement of the pupils, and thus, their influence on individual stages of our initiative – summarises the project coordinator, Mateusz Pakuła. – I firmly believe that projects of this kind not only measurably support, but significantly strengthen the role of the school and respond to the real needs of children. Working with young people is a huge challenge, but it is also an opportunity to have a positive and lasting impact on their development. Having involved in the project they not only acquired new knowledge and skills, but also adopted the attitude of active citizenship and eagerness to continuous learning. Thinking long term, participation in a project not only strengthens pupils' educational chances (and future employment opportunities), but also has a positive impact on their functioning in society.

INSTITUTION

No. 2 Tadeusz Kościuszko
Primary School in Stupsk

PROJECT COORDINATOR

Mateusz Pakuła

LEVEL OF EDUCATION

primary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

edu.slupsk.eu/placow-
ki/525

Let's look, touch and smell – teaching English using the sensory integration method

The project entails learning in environment that best suit the needs of preschool children – through play, which is the best way to motivate children to express themselves in a foreign language.

Fifty children from No. 40 Kindergarten in Kielce took part in the project. The activities began when pupils were three years old and lasted until their graduation.

– The idea for the project was conceived during the daily observation of children's activities. Pre-school children enjoy manual activities and all kinds of games involving role-play. Another important aspect that we have paid attention to is the developmental needs of children aged 3–6: stimulation of senses, improvement of their creativity and autonomy – explains Anna Filipek, coordinator of the project.

The main goal of the project was for children to learn English in the way that is most natural for them, that is through playing. – Tasks we prepared were based on the method of sensory integration (SI) – says Anna Filipek. – Thanks to the fact that we motivated the children to act through different sensory channels, they were more creative and would take part in the learning process with more joy and enthusiasm. Sensory integration in didactics is based on the principle that in the educational process, we should use stimuli coming from many senses – not only sight and hearing, but also smell, touch and movement.

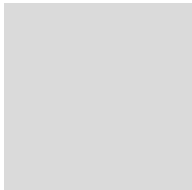
When preparing individual thematic blocks, teachers selected materials for classes in such a way as to inspire and stimulate their pupils to action. They did not use traditional teaching tools (e.g. pictures with captions), but instead developed their own, tailored to the needs of specific groups of pre-schoolers. As a result, progress in language acquisition was also visible in the case of children who had support needs with regards to their development. They fully benefited from the classes on an equal footing with their peers and they were increasingly able to cope with foreign language learning.

– We have completely moved away from standard picture cards in favour of objects used by children which

they can manipulate (such as pom-poms, buttons, sticks, stones, sand) and toys, which were hand-made by the project coordinator – adds Anna Filipek. After each class, all materials were made available in the sensory corner for children to play freely. Boxes, books, games or educational toys turned out to be so attractive that pre-schoolers often reached for them, and thus, unconsciously, they continued to learn and consolidate the information acquired during the language classes. We managed to create a very natural environment for learning a foreign language in which children, relaxed and safe, played and spoke English readily.

“ *When preparing individual thematic blocks, teachers selected materials for classes in such a way as to inspire and stimulate their pupils to action. They did not use traditional teaching tools (e.g. pictures with captions), but instead developed their own, tailored to the needs of specific groups of pre-schoolers.*

The implementers of the project made sure that its objectives reached a wider audience. For this purpose, they prepared, among other things, a magazine promoting early foreign language teaching and a series of open classes and workshops for parents, teachers and students. Thanks to the involvement of the families, the children could also practice their language skills at home. Adults, in turn, got to know better the developmental factors affecting young children and became aware that a child learns primarily through active play. As Anna Filipek says: The greatest achievements of the project are higher language

competencies of pre-schoolers and our confidence that while learning a foreign language they develop harmoniously and spend time creatively.

The measure of success – apart from the obvious educational progress of the children – was the involvement of numerous local institutions from Kielce in the project: the Municipal Centre for Methodology and Teacher Training (providing methodological support, organising joint workshops and training for teachers), the Regional Volunteering Centre (involving Erasmus+ volunteers), the Jan Kochanowski University (workshop classes for students carrying out work placements in the kindergarten), the City Library (children's performances for invited guests) and finally a retirement home (joint language learning, intergenerational knowledge exchange, joint events).

During the project it was created an original curriculum and thematic blocks (covering four years of learning) have been developed. The programme has entered the kindergarten for good and has proven its worth in the education of several year groups of children yet.

INSTITUTION

No. 40 Kindergarten
in Kielce

PROJECT COORDINATOR

Anna Filipek

LEVEL OF EDUCATION

kindergarten

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

<http://ps40.kielce.eu>

Open Science Schooling

Teaching science by involving students in scientific research is an effective and increasingly popular educational practice. Leaders of the Open Science Schooling project have decided to add one more element to it – the English language.

The project uses the experimental methodology of Open Science Schooling (OSS). According to it, students acquire knowledge through active participation in real scientific activities carried out in their local environment. This method has been used in schools to a limited extent, and teachers have had difficulties in putting its theoretical principles into practice. The project carried out in Łuków is the first of its kind in Poland to experiment systematically with this method in different science areas and in different types of educational institutions. – To understand the world through the prism of scientific achievements and to use the international language of communication is crucial for the educational process – says the project’s coordinator, Artur Baranowski. – Once we become aware we can use science in our local environment, we build a bridge between the educational institution and the community in which young people live. The school is no longer detached from reality and becomes an immanent part of it.

Schools involved in the project, including – apart from the Polish one – those from Lithuania, Portugal, Spain, Israel and Greece, have selected groups of students

“ *To understand the world through the prism of scientific achievements and to use the international language of communication is crucial for the educational process.*

and teachers, who were carrying out tasks in their local communities. The quality of the activities undertaken, and the accompanying materials, were monitored by the University of Eastern Finland (project coordinator) and the Spanish institution ‘Working with Europe’.

The participants of the project were young people aged 11–18. In each of the partner countries at least two groups of five students were involved. Polish teams had a total of 17 students. From the very beginning, the school cooperated closely with the Faculty of Biology and Environmental Sciences of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw as part of ecological research conducted in the local Jata reserve. Students had two goals to achieve. The first one regarded scientific issues in the field of ecology (analyzing the ways of functioning of night butterflies). The second group of students worked on the biodiversity aspect. These two paths included several dozen other activities and experiments related to the science subjects learning in a foreign language, and with the use of digital technologies. – Our school has shown how to make students acquire skills that allow them to perceive the world in scientific terms – points out Artur Baranowski. – This process was supported by integrated teaching, including biology, computer science, arts, chemistry, mathematics, foreign languages and other subjects. Moreover, working in teams in which each student had a strictly assigned task, facilitated the development of soft competencies (e.g. group cooperation, leadership skills).

The results of the project include:

- a guide for teachers containing a description of the Open Science Schooling (OSS) methodology, along with practical examples and helpful tips;
- a video presenting the experiences of all participants of the OSS methodology project;
- descriptions of the working on project results;
- recommendations for legal solutions enabling other schools to adopt the OSS methodology.

All of the above are available on the project’s website (openscienceschooling.blogspot.com/p/results.html).

Thanks to working on the project, the participants improved their communication skills at various levels. Involved in conferences for young scientists, they fought with their fears of public appearances by presenting papers and posters that showed the results of their research work. They prepared scientific publications in English; they searched for and selected information on their own and prepared texts recording their scientific progress. They translated interviews, made films, reports, and communicated with their peers from abroad. They also conducted the “High Five with a Butterfly” (Przybij piątkę z motylem) classes during the 2019 Biologists’ Night in Warsaw.

The opinions of students confirm that the educational tools used in the project have proven their worth (and can be used more widely): – Thanks to my participation in the project I have gained more self-confidence and, above all, I started to believe that my dream of being a scientist may come true; – I liked it most to work on such a variety of issues. Very often, something seemingly boring turned out to be fascinating. Thanks to the OSS, I have awakened my curiosity about the world and my desire to learn. This experience

was one of a kind; – The project taught me systematic, hard work, camaraderie and love for nature. Our group became one big family; – The project was an amazing experience for me. I learned to work in a group, I broke my language barrier, I became more open towards others.

An important and lasting result of the project is strengthened cooperation of the school with scientific institutions and non-governmental organisations, such as Cardinal Stefan Wyszyński University, the University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce or the Cegiełkowo Pasja i Pomoc Foundation. Thanks to the contacts established, it will be possible to implement further scientific initiatives with the participation of students.

The project’s executors dedicate the European Language Label award to Jan Gejel, a passionate visionary and the person behind the idea of the project.

INSTITUTION

No. 2 Primary School
with Bilingual Departments
in Łuków

PROJECT COORDINATOR

Artur Baranowski

LEVEL OF EDUCATION

primary, lower secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

openscienceschooling.
blogspot.com

Eco-logical and Trendy

How can consumer awareness be raised? How do shopping habits affect the environment, air, water resources and the lives of people working in clothing factories? Students from upper secondary schools in Poland, Spain and Turkey sought answers to these questions.

The participants of the project “Eco-logical and Trendy” tried to find a way to stimulate the ecological awareness of society. Their aim was to make consumers mindful that their behaviours and choices have wider consequences – they affect the environment, water resources, quality of air, as well as the lives of people in developing countries (e.g. workers in clothing factories). The initiator, Marcin Hościłowicz, told us about the beginnings of the project. – The idea for the project popped into my head when I started emptying my wardrobe and saw that I owned clothes that I had worn only a few times. I knew the topic of environmental protection appears in the English language curriculum, so I decided that instead of reading yet another text from the textbook, it would be better to do something to make young people aware of the impact of clothing production on the climate change. It was worthwhile to address the subject more comprehensively.

At the beginning of the project, the participants discussed the economic, moral and ecological aspects of clothing production, as well as the advantages and disadvantages of buying second-hand clothes. They analysed production costs, water consumption, the price of transporting goods and the size of purchases in relation to individual needs. They conducted a survey on fashion trends in individual countries and age groups, then they presented their conclusions and observations on the Padlet platform. The results of the project activities demonstrated the impact of the clothing industry on global climate change.

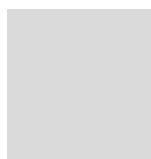
Thereafter, on the basis of their own observations and findings, students prepared and sent letters to selected clothing manufacturers. They asked about working conditions in the factories, cleanliness standards, pro-ecological activities, product quality and respecting human rights.

The next stage was to create a logotype and posters that presented the principles of conscious and responsible clothing purchases. These materials were published in the social media. Students have set up an online clothes marketplace, where they introduced a clothes exchange scheme and listed hand-made recycled T-shirts (giving a second life to used clothes). While working in international workshop groups, students also developed an online bulletin about the project.

The undertaking was carried out during the pandemic, but the mobility restrictions and the transition to distance learning did not adversely affect its implementation. On the contrary, it facilitated more frequent online contact and

“ *The participants of the project tried to find a way to stimulate the ecological awareness of society. Their aim was to make consumers mindful that their behaviours and choices have wider consequences – they affect the environment, water resources, quality of air, as well as the lives of people in developing countries (e.g. workers in clothing factories).* ”

effective collaboration in international teams. – The project was run in a very difficult time: it was a period of social isolation during the pandemic, when we were all locked at home and the only form of education was e-learning. It turned out to be an ideal starting point for new ideas, great online meetings, joint activities, and mutual support – says Marcin Hościłowicz. – The international context was natural. I easily found partners for the project: excellent, committed, creative teachers and students from Turkey

and Spain. I am sure that for many pupils it was an important lesson in creativity, innovation, cooperation, awareness and responsibility for themselves and others. All of the activities were carried out in English, which served as a tool to achieve other outcomes.

Participants conducted regular videoconferences via Zoom and also used various ICT tools for daily communication: Padlet, Facebook, Instagram, Canva, WhatsApp, Powtoon, AnswerGarden, and Mentimeter. Thanks to this mode of working, the students became aware of the purposefulness of learning a foreign language and treated it as a tool to achieve non-linguistic goals, e.g. creating formal correspondence, which they used when arguing and defending their own opinions.

Close (albeit long-distance) contacts with peers from other countries have also produced another effect beyond the educational dimension. Students were motivated to explore other cultures and ways of life, thus developing attitudes of tolerance and openness. As one of the participants summarised: Our project showed me how much influence every person has on the world and how we can change to help it. Working with students from Turkey and Spain has taught me that despite the differences and kilometres that separate us, we can work together and change the world for the better.

INSTITUTION

No. 1 Schools in Suwałki,
No. 3 Alfred Lityński Upper
Secondary School with
Bilingual Departments

PROJECT COORDINATOR

Marcin Hościłowicz

LEVEL OF EDUCATION

upper secondary

LANGUAGE

English

PROJECT WEBSITE

facebook.com/ecologicalandtrendy
www.padlet.com/belfery/ecotrendy
twinspace.etwinning.net/109614/home

Warsaw for beginners

“Warsaw for beginners” is the second linguistic and cultural project implemented by the Museum of Warsaw. Its aim is not only to convey linguistic and Varsovian knowledge to foreigners, but also to integrate them actively and develop an educational offer that meets their needs. Thanks to such activities, the Museum has been contributing to positive experiences of those familiarizing with the Polish capital’s culture and history and the Polish language.

The project is addressed to children and teenagers (10–16 years old) from immigrant families (including Ukrainians, Belarusians, Tajiks and Chechens) who learn at schools within and near to Warsaw, as well as these pupils’ parents. Communication difficulties, cultural differences and the need to adapt quickly to the school environment place this group at risk of social exclusion. Linguistic and cultural support for young people is important because it reduces maladjustment to the realities of life in Poland.

Immigrant parents are in an equally difficult situation. Since they do not understand the surrounding environment, they gradually isolate themselves from it. For them that is much harder to accept because their children, who go to school and have frequent contact with Polish, become better at communicating and coping with everyday life. – Through much more outgoing and active children, we want to reach their parents, who wouldn’t come to our doorstep on their own accord – says Katarzyna Żák-Caplot, the project coordinator. – We hope that encouragement to have a fun time together will motivate them to pay regular visits, not only in the Museum of Warsaw, but also to other cultural institutions – adds Radosław Adamski, Head of the Museum of Printing (Warsaw Museum Branch).

The project leaders used elements of three popular educational solutions:

- **learning by doing**, where foreign-speaking schoolchildren, who know the language of the country in which they live, pass their knowledge on to their parents (this would occur during the classes in a creative, natural and unforced fashion, by performing manual activities together),
- **Content and Language Integrated Learning (CLIL) method**, by means of which foreigners learn about the history and heritage of Warsaw (integration

through the experience exchange, positive connotations building and spontaneous capital-related vocabulary learning),

- **ludic methods** (e.g. gamification), facilitating cultural integration and exchange of experiences.

The project activities commenced with the development of the programme, which at each stage was consulted with the employees of the Ocalenie Foundation, which is responsible for the education and integration of children and youth. A plan of classes was created, scheduled to take place twice a month at the Library of the Museum of Warsaw and in the Museum of Printing.

“ *Systematic cultural and linguistic integration is as important as economic or political one. Linguistic support should go far beyond the thresholds of the school. It should bring pleasure and satisfaction, through immersion in a rich and natural language environment.* ”

Classes at the Library, intended for children and teenagers, are conducted using the CLIL method with elements of learning by doing. Sessions last 90–120 minutes and consist of CLIL workshops in the reading room, i.e. Varsovian basics, including a quiz and language tasks, as well as a museum game, carried out directly at the “The Things of Warsaw” exhibition.

Workshops organised in the Museum of Printing are intended for whole families and are a practical part of the library lessons. During the classes, families learn e.g. a technique of creating and decorating books, so that they can illustrate newly learned topics about Warsaw.

Project classes includes the themes of fashion, cuisine, colors related to the capital or local legends and stories. The training consists of ten meetings, the last of which takes the form of a museum-city game. Each topic is covered during two classes – one at the Library of the Museum of Warsaw, and the other at the Museum of Printing.

The main lasting results of the project are: an optimal method of working with young foreigners and an educational programme that meets their needs. – Although during the pandemic, the Museum of Warsaw has been forced to postpone planned activities, we can already see that our actions are bringing expected results. A lot of young people take up new challenges willingly, participate in them actively and express their opinions – concludes Katarzyna Żák-Caplot. – This makes us very happy, because systematic cultural and linguistic integration is as important as economic or political one. It facilitates understanding and interaction between foreigners and our heterogeneous society. Linguistic support should go far beyond the thresholds of the school. It should bring pleasure and satisfaction, through immersion in a rich and natural language environment. There are probably no better places to achieve these high-level goals than a museum or a library.

AWARDED PROJECT

INSTITUTION

The Museum of Warsaw

PROJECT COORDINATOR

Katarzyna Żák-Caplot

LEVEL OF EDUCATION

primary, upper secondary,
adult education

LANGUAGE

Polish

PROJECT WEBSITE

muzeumwarszawy.pl/warszawa-dla-poczatku-jacych